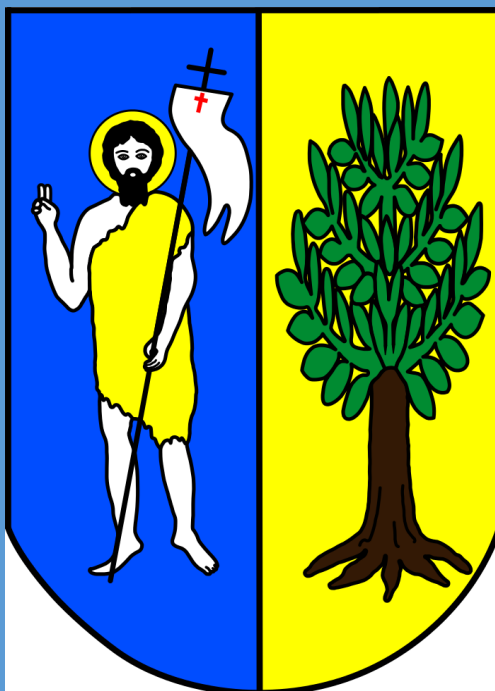

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JONKOWO NA LATA 2016-2026

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Diagnoza sytuacji	4
1.1. Przestrzeń i środowisko	4
1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju	4
1.1.2. Charakterystyka	5
1.1.3. Opis zasobów naturalnych	6
1.1.4. Opis zasobów kulturowych	11
1.2. Sfera społeczna	14
1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności)	14
1.2.3. Rynek pracy	17
1.2.4. Turystyka	21
1.3. Rolnictwo	24
1.4. Sfera gospodarcza	25
1.4.1. Atrakcyjność inwestycyjna	25
1.4.2. Przedsiębiorczość w gminie Jonkowo	26
1.5. Infrastruktura techniczna	29
1.5.1. Infrastruktura komunikacyjna	29
1.5.2. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	34
1.5.3. Gospodarka odpadami	36
1.5.4. Infrastruktura ciepła	36
1.5.4. Infrastruktura energetyczna	37
1.5.5. Infrastruktura gazowa	38
1.6. Infrastruktura społeczna	39
1.6.1. Infrastruktura edukacyjna	39
1.6.3. Infrastruktura kulturalna i sportowa, kapitał społeczny	44
1.6.4. Ochrony zdrowia i opieki społecznej	46
1.6.6. Możliwości budżetowe Gminy Jonkowo (przychody, struktura wydatków)	50
2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego	57
3. Atrakcyjność inwestycyjna gmin w okolicy drogi krajowej nr 16 (DK16)	67
4. Analiza SWOT/TOWS	83
5. Wizja rozwoju Gminy Jonkowo	87
6. Cel główny	90
7. Struktura koncepcji rozwoju	91
8. Plan operacyjny	94
9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami	113
9.1. Strategia Europa 2020	113
9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	113
9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)	114
9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020	114
9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	115
9.6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2026	116
10. System wdrażania i monitorowania	120

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	120
10.2. Ocena Strategii	121
10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii	121
10.4. Zmiany w Strategii	122
11. Źródła finansowania	123
12. Opis konsultacji społecznych	124
13. Załączniki	125
13.1. Wskaźniki realizacji strategii	125
13.2. Wyniki badań ankietowych	126

Wprowadzenie

„Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowano wizję oraz zasadnicze kierunki rozwoju Gminy. Wizja Jonkowa zawarta w koncepcji strategicznej niniejszego opracowania jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy jest Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., która w artykule 18 ust. 2, pkt. 6 wskazuje na kompetencje Rady Gminy w zakresie uchwalania planów gospodarczych. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Istotą przedmiotowego opracowania jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko- i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Strategia jest zatem kompleksowym dokumentem wspomagającym zarządzanie Gminą. Głównym elementem przygotowań strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli Radni, przedstawiciele Urzędu Gminy oraz instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych i sektora biznesu, przedsiębiorcy, mieszkańcy, a także moderatorzy ze strony 40NET sp. z o.o.. Zawarte w niniejszym programie zapisy wynikają wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej Gminy, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców. Przedmiotowe opracowanie to nadrzędny dokument planistyczny Gminy, zastępuje Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2013. Przedmiotowe opracowanie ma charakter kompleksowy odwołujący się do badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców, warsztatów eksperckich, kompleksowej diagnozy oraz konsultacji społecznych. Opracowanie stanowi częściowo aktualizację poprzedniej Strategii - jej swoiste kontinuum rozwojowe, niemniej ograniczone perspektywą roku 2026. Jednocześnie, co kluczowe, w zasadniczej części dokument odpowiada na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne w skali mikro oraz makro - głównie wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej i możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020. Dodatkowo dokument umożliwia efektywne ubieganie się o pozyskiwanie dotacji i dofinansowań z krajowych i regionalnych Programów Operacyjnych.

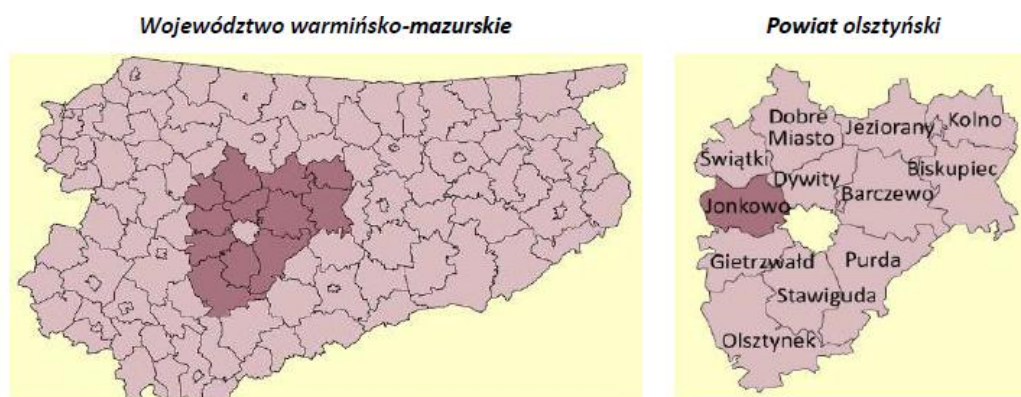
1. Diagnoza sytuacji

1.1. Przestrzeń i środowisko

1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju

Gmina Jonkowo położona jest w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie olsztyńskim. Graniczy z następującymi gminami: Świątki, Dywity, Miasto Olsztyn, Gietrzwałd oraz Łukta. Odległość administracyjnego centrum gminy (Jonkowa) od stolicy województwa Miasta Olsztyn wynosi 13,5 km. Na poniższych rysunkach zaprezentowano lokalizację Gminy na tle województwa i powiatu (1) oraz sołectwa w gminie (2).

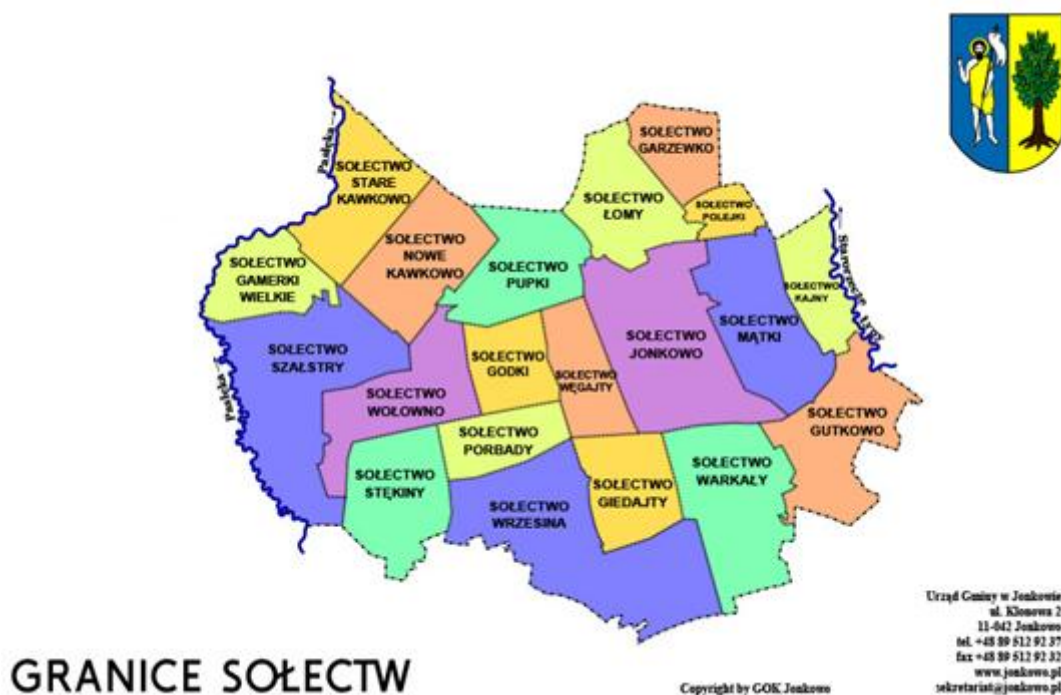
Rysunek 1. Lokalizacja - Gmina Jonkowo na tle województwa i powiatu

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmin Jonkowo na lata 2015-2020

Rysunek 2. Gmina Jonkowo - sołectwa

Źródło: <http://www.jonkowo.pl/turysta/mapy-gminy-jonkowo>

1.1.2. Charakterystyka

Gmina Jonkowo jest jedną z najmniejszych gmin powiatu olsztyńskiego zarówno pod względem liczby ludności oraz powierzchni. Powierzchnia gminy to 16 869 ha¹, co stanowi niecałe 6% powierzchni całego powiatu. Użytki rolne stanowią ponad 50% powierzchni gminy, natomiast grunty leśne 38%, a grunty pod wodami około 1%.

Liczba mieszkańców Gminy Jonkowo wynosi obecnie 7090 ludzi (niemal 5,76% ogółu mieszkańców powiatu).

Pod względem administracyjnym Gmina Jonkowo składa się z 20 sołectw: Gamerki, Garzewko, Giedajty, Godki, Gutkowo, Jonkowo, Kajny, Łomy, Mątki, Nowe Kawkowo, Polejki, Porbady, Pupki, Stare Kawkowo, Stęki, Szalstry, Warkały, Węgajty, Wołowno, Wrzesina oraz 8 miejscowości bez statusu sołectwa: Bałag, Bobry, Gamerki Małe, Polejki Leśne, Szatanki, Szelągowo, Wilimowo, Żurawno.

¹ Bank Danych Lokalnych, podgrupa: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, stan na 1 stycznia 2014r.

Tabela 1. Powierzchnia i ludność powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu wg. stanu na 2015r.

	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia powiatu [%]	Liczba ludności	Odsetek ludności powiatu	Gęstość zaludnienia
Powiat olsztyński	2 837	100,00%	123 049	100,00%	43,4
Barczewo	320	11,28%	17 465	14,19%	54,6
Biskupiec	290	10,23%	19 157	15,57%	66,1
Dobre Miasto	259	9,12%	16 161	13,13%	62,4
Dywity	161	5,68%	11 097	9,02%	68,9
Gietrzwałd	172	6,07%	6 485	5,27%	37,7
Jeziorany	211	7,45%	7 952	6,46%	37,7
Jonkowo	169	5,94%	7 090	5,76%	42,0
Kolno	179	6,29%	3 292	2,68%	18,4
Olsztynek	372	13,09%	14 007	11,38%	37,7
Purda	317	11,21%	8 507	6,91%	26,8
Stawiguda	223	7,85%	7 656	6,22%	34,3
Świątki	164	5,78%	4 180	3,40%	25,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.1.3. Opis zasobów naturalnych

Gmina leży na pograniczu pojezierzy: olsztyńskiego i iławsko-ostródzkiego. Krajobraz gminy ukształtował lodowiec. Pofałdowany, malowniczy teren pokryty jest licznymi, niewielkimi jeziorami i lasami. Zachodnia granica gminy biegnie wzdłuż rzeki Pasłęki. Na obszarze gminy Jonkowo dominują dwa odmienne typy krajobrazu. Północna część charakteryzuje się dynamiczną konfiguracją (deniwelacje terenu wynoszą 20-40 m), zaś południowa - konfiguracją równinną².

Lasy

Cechą charakterystyczną jest stosunkowo duża lesistość gminy ponad 38,6% powierzchni, przy średniej krajowej 28%. Lasy w Gminie Jonkowo w większości są własnością Skarbu Państwa pod zarządem Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, administrowane przez Nadleśnictwo Kudypy, tylko niewielki procent stanowią lasy prywatne.

Podstawowymi gatunkami lasotwórczymi w skali Nadleśnictwa są: sosna - 70%, świerk - 10%, buk - 6%, brzoza - 6%, dąb - 4%, olcha - 4%. Ponadto nielicznie występują: klon zwyczajny, klon jawor, wiąz pospolity, jodła pospolita, jedlica zielona. Przeciętny wiek drzewostanu wynosi 47 lat. Zwarte obszary leśne zajmują południową i zachodnią część gminy. Przeważają siedliska boru mieszanego świeżego

²Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmin Jonkowo na lata 2015-2020

i boru świeżego. Mniejsze powierzchnie zalesione występują w północnej części gminy; charakteryzują je żyzne siedliska z udziałem buka i dębu. Intensywna rzeźba terenu utrudniająca rolnicze wykorzystanie zdecydowała o przetrwaniu tych lasów. Przeważającą część stanowi las mieszany o bogatym runie³.

Lasy pełnią funkcję gospodarczą, ale również rekreacyjną, turystyczną i przyrodoznawczą. Bliskość Olsztyna stanowi dodatkową zachętę dla jego mieszkańców do odwiedzania lasów.

Jeziora i rzeki

Przez gminę przebiega dział wodny, rozdzielający dwa dorzecza: Pasłęki i Łyny. Łyna stanowi wschodnią granicę gminy Jonkowo. W jej dorzeczu leży wschodnia część gminy (obręb: Gutkowo, Wilimowo, Kajny, Polejki, Garzewko, Łomy, Warkały, część Jonkowa, część Giedajt). Pozostałe miejscowości gminy leżą w dorzeczu Pasłęki. Rzeki wyróżniają się dużymi spadkami, wartkim nurtem i licznymi malowniczymi przełomami. Poziom zwierciadła wody w jeziorach położonych w gminie Jonkowo jest bardzo zróżnicowany. Stan wód w jeziorach, a także płytkie poziomy wód gruntowych w obniżeniach dolinowych zależą od ilości opadów.

W gminie Jonkowo nie występują duże zbiorniki wód stojących. Do największych jezior należą: Gamerskie i Łomskie. Do mniejszych jezior należą: Giedajskie, Linówko, Szalstry, Bałag. Na terenie gminy Jonkowo występują następujące jeziora:

1. **Jezioro Gamerskie** (nazywane Gamry) położone w północno-zachodnim skraju gminy ma powierzchnię 52,9 ha. Największa głębokość jeziora wynosi ok. 8 m. Zbiornik o dosyć rozwiniętej linii brzegowej, bujnie zarośnięty o miękkim, mulistym dnie. Wschodnie wysokie, miejscami strome brzegi zajmują zabudowania Gamerek Małych, pozostałe brzegi niskie, w części podmokłe, zakrzaczone otaczają łąki i pola. Jezioro łączy się ciekami z przepływającą nieopodal Pasłęką.
2. **Jezioro Łomskie** (nazywane Łomy) położone malowniczo na północ od Jonkowa w miejscowości Łomy ma powierzchnię 22,4 ha i najwyższą głębokość 6m.
3. **Jezioro Giedajskie** (nazywane Giedajty) położone w ustronnej leśnej okolicy na południe od Giedajt ma powierzchnię 12,9 ha i głębokość 1 m.
4. **Jezioro Linówko** (nazywane Linowa) położone na południowy-wschód od Giedajt, w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Giedajskiego. Ma powierzchnię 10,7 ha i głębokość 1,5m.
5. **Jezioro Szalstry** znajduje się w miejscowości o tej samej nazwie; jest zbiornikiem bezodpływowym o pow. 11,4 ha.
6. **Jezioro Bałag** jest zbiornikiem zamkniętym, znajdującym się w miejscowości o tej samej nazwie. Jego powierzchnia wynosi 8,1 ha, a głębokość ok. 5m.⁴

³ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jonkowo

⁴ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jonkowo, <http://naszawarmia.pl/>

Formy prawne ochrony przyrody

Na terenie gminy Jonkowo występują następujące formy prawne ochrony przyrody:

1. **Rezerwat Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce.** Największy w województwie warmińsko-mazurskim rezerwat przyrody ma powierzchnię ok. 4250 ha. Obejmuje rzekę Pasłękę wraz z przylegającymi do niej gruntami oraz jeziorami (m.in. Sarąg), przez które przepływa. Ochroną objęta jest niemal cała długość rzeki - od jej źródeł w okolicy wsi Gryźliny w gminie Stawiguda aż do granic Braniewa, kilka kilometrów od ujścia do Zalewu Wiślanego.

Celem utworzenia w 1970 r. rezerwatu była ochrona stanowisk bobra europejskiego. Obecnie na terenie ostoi żyje ponad 70 bobrzyczych rodzin. Wzdłuż Pasłęki te największe z żyjących w Polsce gryzoni zamieszkują głównie w norach wykopanych w stromych zboczach wąwozu, którym płynie rzeka.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi

Rozległy teren rezerwatu jest niezwykle zróżnicowany pod względem krajobrazowym oraz szaty roślinnej. Oprócz bobrów występują tu także inne rzadkie gatunki zwierząt, m.in. wydra, zimorodek, pluszcz, bielik, orlik krzykliwy, żuraw, tracz nurogęś, a także 24 gatunki ryb.

2. **Rezerwat Kamienna Góra.** Rezerwat utworzony w 1995 r. w gminie Jonkowo. Obejmuje on około 95 ha powierzchni garbu moreny czołowej, a jego nazwa wzięta się od najwyższego wzniesienia owego garbu, które sięga 179 m n.p.m. Granica rezerwatu opiera się o brzeg jeziora Łomy.

Ochroną został objęty drzewostan bukowy reprezentujący zespół buczyny pomorskiej wraz z towarzyszącymi mu stanowiskami gatunków roślin chronionych i rzadkich. Oprócz dominujących buków, w tutejszych zespołach leśnych występują również dęby szypułkowe, świerki pospolite, graby zwyczajne, jesiony wyniosłe, klony zwyczajne, wiązy górskie. Runo leśne charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem.⁵

Na terenie gminy występują 2 obszary chronionego krajobrazu: OChK Doliny Środkowej Łyny oraz OChK Doliny Pasłęki. Obszary te obejmują tereny o wysokich walorach środowiska przyrodniczego o łącznej powierzchni na terenie gminy 4 624,9 ha. Stosowana forma ochrony ma zapewnić zachowanie równowagi ekologicznej środowiska i zabezpieczyć tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo przed dewastacją.

⁵ <http://www.visit.olsztyn.eu/>

1. **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Pasłęki** o powierzchni 43 307,3 ha położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie braniewskim na terenie gmin: Braniewo, Płoskinia, Wilczęta; w powiecie elbląskim na terenie gminy Godkowo; w powiecie lidzbarskim na terenie gmin: Orneta, Lubomino; w powiecie ostródzkim na terenie gmin: Miłakowo, Łukta oraz w powiecie olsztyńskim na terenie gmin: Świątki, Jonkowo, Olsztynek, Stawiguda, Gietrzwałd.
2. **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Środkowej Łyny** o powierzchni 15 307,8 ha położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie olsztyńskim na terenie gmin: Świątki, Dobrze Miasto, Dywity, Jonkowo, Barczewo, Gietrzwałd, Stawiguda, Olsztyn.

Na terenie gminy występują następujące obszary NATURA 2000:

1. **Rzeka Pasłęka.** Ostoja znajduje się w północno-wschodniej Polsce i obejmuje rzekę Pasłękę na całej jej długości wraz jej brzegami. Pasłęka ma długość 211 km i jest drugą co do wielkości rzeką Mazur. Źródła Pasłęki znajdują się na terenie Pojezierza Olsztyńskiego pod Gryżlinami na północ od Olsztynka. Natomiast uchodzi ona do Zalewu Wiślanego koło Nowej Pasłęki. Rzeka ta jest cenną ostoją bobrów - gatunku ważnego z europejskiego punktu widzenia. Ostoja jest siedliskiem bytowania ośmiu gatunków ryb cennych dla Europy m.in. bolenia i głowacza białopłetwego, kozy oraz trzech gatunków minogów. W dolinie Pasłęki występuje dziewięć rodzajów siedlisk ważnych dla ochrony europejskiej przyrody. Są to m.in. grąd środkowoeuropejski, lasy łęgowe i żyzne buczyny. Teren ten jest również ważną ostoją ptaków. Występuje tu 47 gatunków ptaków cennych z europejskiego punktu widzenia m.in. bocian czarny, derkacz, brodziec leśny, rybitwa czubata, rybitwa białoczelna oraz wiele ptaków drapieżnych.⁶
2. **Jonkowo-Warkały.** Obszar obejmuje torfowisko położone na lokalnym wododziale, o różnej genezie i charakterze. Dominuje zasilanie wodami z sąsiedniej wysoczyzny morenowej, pozostała część to uniezależnione od zasilania gruntowego torfowisko wysokie, porośnięte borem bagiennym. Obszar jest bardzo cenny przyrodniczo (szczególnie ekosystemy nieleśne, głównie mechowiska) mimo silnej antropopresji. Jest to miejsce występowania trzech siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, które zajmują w sumie ponad 60% obszaru: torfowiska przejściowe i trzęsawiska (ponad 20% obszaru) o doskonałej reprezentatywności i dobrym stanie zachowania, bory i lasy bagienne (ponad 30% obszaru) o dobrej reprezentatywności i dobrym stanie zachowania, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, żywe (prawie 10% obszaru). Spośród ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej występuje tu żuraw, a ze zwierząt wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: bóbr. Inne ważne gatunki zwierząt pojawiające się na tym obszarze to pięć gatunków chrząszczy biegaczy: biegacz wręgaty, biegacz gładki, biegacz granulowany, biegacz ogrodowy, biegacz fioletowy. Spośród ważnych roślin występują tu: mchy: torfowiec brunatny, błotniszek wełnisty i błyszczce włoskowate (wszystkie trzy gatunki z Krajowej Czerwonej Listy); widłak jałowcowaty; paproć z Krajowej Czerwonej Listy: narecznica

⁶ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=213>

grzebieniasta; turzyce (strunowa, bagienna, dwupienna - dwa pierwsze gatunki z Krajowej Czerwonej Listy); roszciska okrągłolistna, storczyki: kruszczyk błotny z Krajowej Czerwonej Listy i kukułka krwista. 60% obszaru stanowi własność Skarbu Państwa, 40% własność prywatną.⁷

3. **Warmińskie Buczyny.** Obszar ostoi został wyznaczony w postaci trzech odrębnych enklaw położonych w środkowej części Pojezierza Olsztyńskiego. Obszar w znaczącym stopniu zajmują lasy, z czego lasy liściaste to 54% powierzchni obszaru, lasy liściaste 15%, a lasy iglaste 4%, pozostałą część obszaru zajmują wody śródlądowe (16%), siedliska łąkowe i zaroślowe (5%) i siedliska leśne (1%). Głównym walorem przyrodniczym tego terenu są dobrze zachowane starodrzewia lasów bukowych stanowiące najdalej na wschód wysunięte, zwarte enklawy tego gatunku w całym zasięgu występowania w Europie. Duża część tych drzewostanów ma charakter naturalny lub została odnowiona na pierwotnym siedlisku i wchodzi w skład żywej buczyny pomorskiej. Starodrzewia lasów liściastych stanowią ostoję 8 gatunków nietoperzy, tym 2 gatunków (mroczek pozłocisty, borowiaczek) znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. W dolinach wolno płynących cieków oraz szerokich obniżeniach terenowych dominują bagienne lasy olszowe tworzące niżowe łągi jesionowo-olszowe oraz olsy. Rzadziej na tym terenie występuje inne zbiorowisko leśne z olszą czarną jakim jest podgórski łąg jesionowy, który należy do rzadkich i interesujących składników roślinności Polski niżowej. Istotną powierzchnię ostoi stanowią naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, do których należą cztery jeziora przylegające bezpośrednio do kompleksów leśnych. W obszarze ostoi znajduje się również bardzo dobrze zachowany, „dziki” fragment doliny rzeki Łyny o długości około 4 km. Dzięki spowolnionemu przepływowi wody rzeka na tym odcinku w co roku okresie wiosennym zalewa prawie całe dno doliny. W tym naturalnym fragmencie rzeki występuje silna populacja bobra oraz żeruje wydra. Urozmaiceniem leśnego krajobrazu są na tym terenie śródleśne enklawy łąk będące środowiskiem czerwończyka nieparka. W obrębie mezofilnych lasów liściastych występuje wiele niedużych, bezodpływowych zagłębień o charakterze mokradeł i oczek wodnych, które stanowią sprzyjające miejsce bytowania kumaka nizinnego.⁸
4. **Dolina Pasłęki** - Obszar obejmuje dolinę rzeki Pasłęki na całej jej blisko dwustukilometrowej długości, od źródeł pod Olsztynkiem do jej ujścia do Zalewu Wiślanego w okolicach Nowej Pasłęki koło Braniewa. W granicach omawianego obszaru znajdują się: siedliskowy obszar Natura 2000 Rzeki Pasłęka PLH280006 (8418,5 ha) i rezerwat przyrody „Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce” (4249,20 ha), a także znaczna część Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki i fragmenty obszarów chronionego krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, Lasów Taborskich, Narieńskiego i Wybrzeża Staropruskiego.

Dolina Pasłęki jest ostoją ptaków wodno-błotnych i drapieżnych oraz lokalnym korytarzem ekologicznym. Gniazdująca na terenie obszaru populacja orlika krzykliwego *Aquila pomarina* (35–37 par lęgowych, ok. 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej) należy do największych w Polsce. Na uwagę zasługuje także stosunkowo znaczna liczebność tutejszych populacji

⁷ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=507>

⁸ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=1080>

lęgowych nurogęsi *Mergus merganser* (co najmniej 10 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), gągoła *Bucephala clangula* (12-20 par), kani czarnej *Milvus migrans* (2-5 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), bielika *Haliaeetus albicilla* (8-11 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i muchołówki małej *Ficedula parva* (192 pary, ponad 2% populacji krajowej).⁹

Na terenie Gminy znajduje się użytek ekologiczny. Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na obszarze gminy Jonkowo istnieje jeden użytek ekologiczny: Giedajty zajmuje obszar 17,3 ha. Został utworzony w 1998 r. Obejmuje śródleśne jezioro w Nadleśnictwie Kudypy. Użytek ekologiczny jest to jedna z form ochrony przyrody polegająca na zabezpieczeniu fragmentu ekosystemu mającego znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i siedlisk.

Na terenie gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

1. Skupisko roślin torfowych nr 354 (Jezioro i obrzeże w oddz. 224 g.f (1970) Leśnictwo Szelań);
2. Lipa drobnolistna nr 768 (Wilimowo);
3. Sosna pospolita nr 828 (Jonkowo);
4. Dąb szypułkowy (Wołowno);
5. Głaz narzutowy (Pupki).

1.1.4. Opis zasobów kulturowych

Na terenie gminy Jonkowo znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków nieruchomych oraz gminnej ewidencji zabytków. W poniższej tabeli przedstawiono obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych Gminy Jonkowo.

⁹ Obszar_specjalnej_ochrony_ptakow_Dolina_Pasleki_PLB280002%20.pdf, www.natura2000.gdos.gov.pl

Tabela 2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych Gminy Jonkowo

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
Giedajty	Kapliczka z Dzwonnicką	A-3135	19 marca 1991
Jonkowo	Cmentarz przy Kościele Parafialnym	A-1975	26 marca 1987
Jonkowo	Kościół Św. Jana Chrzciciela	A-838	22 marca 1968
Jonkowo	Grodzisko	C-053	29 listopada 1968
Nowe Kawkowo	Cmentarz Rzymsko-Katolicki	A-1803	9 stycznia 1987
Nowe Kawkowo	Kościół Św. Jana Ewangelisty	A-839	22 marca 1968
Stękin	Dzwonnica	A-3137	19 marca 1991
Stękin	Kapliczka Przydrożna	A-3136	19 marca 1991
Stękin	Kapliczka Przydrożna	A-3113	19 marca 1991
Warkały	Kapliczka Przydrożna	A-3110	19 marca 1991
Warkały	Kapliczka Przydrożna	A-3525	14 czerwca 1993
Warkały	Kapliczka Przydrożna	A-3528	14 czerwca 1993
Warkały	Kapliczka Z Dzwonnicką	A-3109	19 marca 1991
Wrzesina	Budynek Plebanii	A-4391	9 marca 2006
Wrzesina	Kapliczka Przydrożna	A-3108	19 marca 1991
Wrzesina	Kościół Św. Marii Magdaleny wraz z Cmentarzem Przykościelnym	A-1029	27 lipca 1968
Wrzesina	Kapliczka przydrożna	A-3107	19 marca 1991
Wrzesina	Cmentarz Rzymsko-Katolicki	A-1802	9 stycznia 1987

Źródło: http://bip.jonkowo.pl/system/obj/2336_zalacznik_do_Zarzadzenia_Wojta_Gminy_Jonkowo.pdf

Cmentarz rzymskokatolicki w Jonkowie

Na cmentarzu zachowało się kilka żeliwnych krzyży z końca XIX wieku i zbiorowa mogiła ze stycznia 1945 roku. Najprawdopodobniej są to osoby rozstrzelane przez żołnierzy sowieckich. Na cmentarzu jest też pochowany ks. Artur Linka zastrzelony w Jonkowie przez radzieckiego żołnierza 26 stycznia 1945 roku. Ksiądz Linka urodził się w 1887r. w Olsztynie. Od 1929r. był proboszczem parafii w Jonkowie.¹⁰

Kościół św. Jana Chrzciciela w Jonkowie

Kościół św. Jana Chrzciciela i Rocha (XIV w., przebudowany XVI, XVIII, XX w.). Historia tego kościoła wiąże się ze znanymi osobami wpisanymi w nasze dzieje. Pierwszy kościół powstał ok. 1345 roku, w stylu gotyckim. Jego konsekracja ku czci św. Jana Chrzciciela nastąpiła w 1580 r.

Kościół był wielokrotnie przebudowywany i poddawany gruntownej konserwacji i w 1789 r. ponownie konsekrowany. Tym razem szafarzem był bp. Ignacy Krasicki, bp. warmiński, poeta, polityk, jeden z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia. Ostatniej przebudowy i dekoracji kościoła

¹⁰ <http://naszawarmia.pl/ciekawe-miejsca/1204/Cmentarz-w-Jonkowie>

dokonano w 1914r. Obecny wygląd nie jest jednolity stylowo. Posiada elementy późnogotyckie, renesansowe, barokowe i neogotyckie, wiąże się to z wspominanymi już różnymi etapami przebudowywania i renowacji. Wieżę kościoła wybudowano pod koniec XVIII w., drewniane sklepienie z barokową polichromią oraz rzeźbiony w drewnie ołtarz główny, z rzeźbą św. Rocha, z początku XIX w., z tego samego okresu pochodzą klasycystyczne ołtarze boczne. Na uwagę zasługuje również neoklasycystyczna plebania zbudowana w poł. XIX w.¹¹

Cmentarz rzymskokatolicki we Wrzesinie

Na cmentarzu zachowało się kilkanaście grobów z XIX i początków XX wieku. Jest tam pochowany brat mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala".

Cmentarz rzymskokatolicki w Nowym Kawkowie

Znajdujące się tu niemieckojęzyczne nagrobki mieszkańców pochodzą z końca XIX i początku XX wieku. Dlatego też należy przypuszczać iż pobliski cmentarz parafialny został założony w podobnym okresie, wskazywały by na to najstarsze zachowane epitafia. Nekropolia położona jest na lekkim wzniesieniu przy głównej drodze już prawie poza granicami miejscowości, w roku 1987 wpisana została do rejestru zabytków.

Kościół św. Marii Magdaleny we Wrzesinie

Pierwsza wzmianka o kościele we Wrzesinie pochodzi z końca XV w. i jest to wykaz parafian, z tego okresu z pewnością pochodzi obecny kształt budowli, mimo że późniejszych latach była kilkakrotnie przebudowywana. Konsekracji kościoła pod wezwaniem św. Marii Magdaleny dokonano 1 maja 1500 r., szafarzem tej uroczystości był biskup warmiński Jan Wilde.

Zbudowano go podobnie jak wiele innych świątyń pochodzących z tego okresu i tego terenu: murowany z łamanych kamieni polnych a od wysokości ław okiennych murowany z cegły o wiązaniu polskim. Typowa dla tych budowli jest drewniana kwadratowa wieża, zazwyczaj budowana w późniejszym okresie wieżę kościoła we Wrzesinie dobudowano na początku XVIII w. Wchodząc do wewnątrz na próżno będziemy jednak szukali gotyckich korzeni, wielokrotne przeróbki spowodowały, że wystrój świątyni obecnie jest typowo barokowy. Na szczególną uwagę zasługuje dwukondygnacyjny ołtarz główny datowany na lata 1715-1720 oraz znajdujące się po lewej i prawej stronie dwupoziomowe ołtarze boczne. Do zabudowań kościelnych należy również plebania, wybudowana w 1908 r. na miejscu starej drewnianej.¹²

Kościół św. Jana Ewangelisty w Nowym Kawkowie

Kościół parafialny parafii pw. św. Jana Ewangelisty powstał w XIV w. Poświęcenie obiektu przeprowadził Henryk III Sorbom (biskup warmiński) w roku 1380. Świątynia zyskała wówczas patronat św. Jana w Oleju (Jan Ewangelista). Z pierwotnej świątyni zachowały się do dnia dzisiejszego elementy podmurówki kościoła wykonane z kamieni polnych, na których umieszczono datę 1380.

¹¹[http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/5013,jonkowo-kosciol-sw--sw--jana-chrzciela-i-rocha-\(xiv-w\).html](http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/5013,jonkowo-kosciol-sw--sw--jana-chrzciela-i-rocha-(xiv-w).html)

¹²[http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/5141,wrzesina-gotycki-kosciol-sw--marii-magdaleny-\(xv-w-\).html](http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/5141,wrzesina-gotycki-kosciol-sw--marii-magdaleny-(xv-w-).html)

Kościół został wybudowany w stylu schyłkowego gotyku. W kościele znajdują się liczne malowidła, takie jak: scena nawiedzenia św. Elżbiety przez Matkę Boską, obraz przedstawiający św. Jana, św. Walentego, czy św. Antoniego Padewskiego (malowidło współczesne). Ponadto w świątyni znajdują się figury św. Piotra i Pawła (pomiędzy kościelnymi kolumnami) oraz rzeźba przedstawiająca pelikana odślanającego piersi, aby nakarmić młode własną krwią (szczyt budynku). Ambona powstała w XIX w. w stylu neobarokowym, zdobią ją obrazy ewangelistów. XVIII-wieczna kropielnica jest wzbogacona postacią św. Jana Nepomucena. Wieżę kościoła wybudowano w roku 1664. Charakterystycznym elementem świątyni jest podłoga, ponieważ różnica wysokości pomiędzy wejściem głównym do kościoła, a ołtarzem wynosi ok. 0,5 m. Niektórzy sugerują, iż ma to wymiar symboliczny nawiązujący do drogi w kierunku *Golgoty*. Innym charakterystycznym elementem, który znajduje się w kościele jest zegar słoneczny.¹³

Na terenie gminy Jonkowo znajduje się także grodzisko - Stary Szaniec, Ruski Szaniec (działki 5, 4/6) wpisane do rejestru zabytków archeologicznych.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności)

Według danych zamieszczonych w Banku Danych Lokalnych w 2014 roku gminę zamieszkiwało 7090 osób, w tym 3575 osób stanowili mężczyźni. Saldo migracji wewnętrznych w roku 2014 wynosiło - 63, saldo migracji zagranicznych - 0.

Liczba mieszkańców gminy Jonkowo od lat systematycznie wzrasta. Ta tendencja jest odwrotna niż założona w długookresowej prognozie ludności dla Polski na lata 2008-2035, która zakłada systematyczny spadek liczby ludności - tempo tego zjawiska będzie wzrastać z upływem czasu.

Prognoza dla województwa warmińsko-mazurskiego również nie jest optymistyczna. Najnowsza prognoza, opracowana na lata 2014-2050, przewiduje systematyczny spadek liczby mieszkańców województwa. Głównymi przyczynami ubytku ludności będzie malejąca liczba urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. Na zmniejszenie się liczby ludności będą miały wpływ również migracje. Zakłada się, że w kolejnych latach prognozy odpływ migracyjny ludności z województwa będzie wyższy niż napływ.

Populacja województwa zmniejszy się o 7,7% do 2035 r. i o 16,5% do 2050 r. Ubytek ludności w większym stopniu będzie dotyczył miast. Prognozuje się, że do 2035 r. liczba mieszkańców miast zmniejszy się o 10,4% i wsi o 3,7%, natomiast do 2050 r. odpowiednio o 20,7% i o 10,5%. Współczynnik urbanizacji obniży się z 59,3% w 2013 r. do 56,3% w 2050 r.

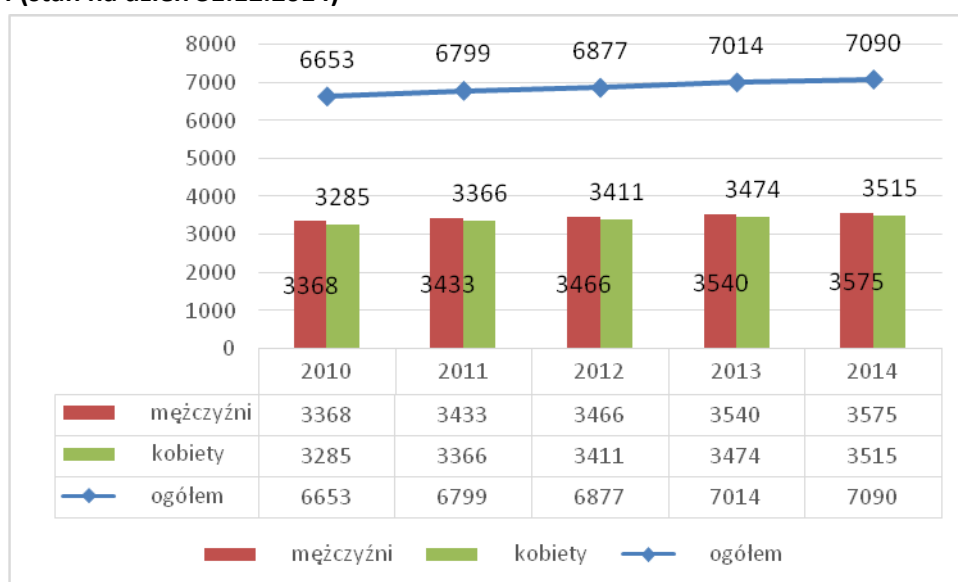
¹³http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Parafia_pw._%C5%9Bw._Jana_Ewangelisty_w_Nowym_Kawkowie

Systematycznie zmniejszała się będzie liczba osób młodych, a wzrastała osób starszych. W latach 2013-2050 zbiorowość osób w wieku 20-34 lata zmniejszy się o połowę. Dwukrotnie wzrośnie natomiast liczba osób w wieku 65-84 lata, a prawie czterokrotnie w wieku 85 lat i więcej. Co oznacza, że proces starzenia się społeczeństwa w województwie warmińsko-mazurskim będzie przebiegać szybciej niż w kraju.¹⁴

Według danych zawartych w Banku Danych Lokalnych w roku 2014 gminę Jonkowo zamieszkiwało 7090 osób, w tym 3575 mężczyzn i 3515 kobiet. W porównaniu do 2010 roku nastąpił nieznaczny wzrost ludności (11,58%).

Wykres 1. Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014 (stan na dzień 31.12.2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności w podziale na miejscowości w gminie Jonkowo za lata 2010-2015r.

¹⁴Prognoza Demograficzna Na Lata 2014-2050 dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Tabela 3. Liczba ludności w podziale na miejscowości w gminie Jonkowo za lata 2010-2015r.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	zmiana w okresie 2010-2015
Bałąg	35	36	36	40	41	38	
Gamerki Małe	9	9	8	8	8	9	bez zmian
Gamerki Wielkie	85	83	83	79	83	82	
Garzewko	112	113	112	109	109	109	
Giedajty	471	483	528	548	564	577	
Godki	188	189	186	179	183	185	
Gutkowo	497	521	514	537	552	563	
Jonkowo	1902	1974	2023	2068	2085	2104	
Kajny	73	72	71	71	70	73	bez zmian
Łomy	272	273	271	275	276	269	
Mątki	413	427	422	418	409	426	
Nowe Kawkowo	271	268	272	272	276	273	
Polejki	30	28	31	32	30	30	bez zmian
Porbady	135	130	127	129	128	130	
Pupki	153	155	149	160	166	167	
Stare Kawkowo	125	124	129	127	132	132	
Stęki	224	224	229	232	226	233	
Szałstry	224	225	230	226	229	231	
Szelegowo	9	9	9	9	9	9	bez zmian
Warkały	436	448	455	449	455	463	
Węgajty	175	176	178	175	175	174	
Wilimowo	89	87	90	95	94	102	
Wołowno	283	286	282	291	292	292	
Wrzesina	388	385	382	394	397	391	

Źródło: Gmina Jonkowo

Liczba ludności w poszczególnych sołectwach jest względnie stabilna. Do liderów wzrostu zaliczamy:

- Giedajty - 106 osób
- Jonkowo - 202 osoby
- Warkały - 30 osób.

Natomiast największy spadek zanotowano w poniższych sołectwach:

- Porbady - 5 osób
- Gamerki Wielkie, Garzewko, Łomy - 3 osoby

W poniższej tabeli zawarto wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w gminie Jonkowo w latach 2010-2014.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Wskaźnik obciążenia demograficznego						
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	51,5	51,1	50,4	51,8	51,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	44,9	47,3	50,7	54,1	58,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	16,0	16,4	17,0	18,2	19,1
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,4	22,9	22,2	22,2	21,4
w wieku produkcyjnym	%	66,0	66,2	66,5	65,9	66,0
w wieku poprodukcyjnym	%	10,5	10,9	11,3	12,0	12,6
Współczynnik feminizacji						
Ogółem	osoba	98	98	98	98	98
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki						
ludność na 1 km ²	osoba	39	40	41	42	42
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	46,1	21,7	11,4	19,7	10,8
saldo migracji						
Ogółem	osoba	127	124	73	112	63
saldo migracji na 1000 osób						
Ogółem	osoba	19,1	17,7	10,5	16,4	8,9
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób						
Ogółem	osoba	-0,30	-0,74	-0,15	0,29	0,00

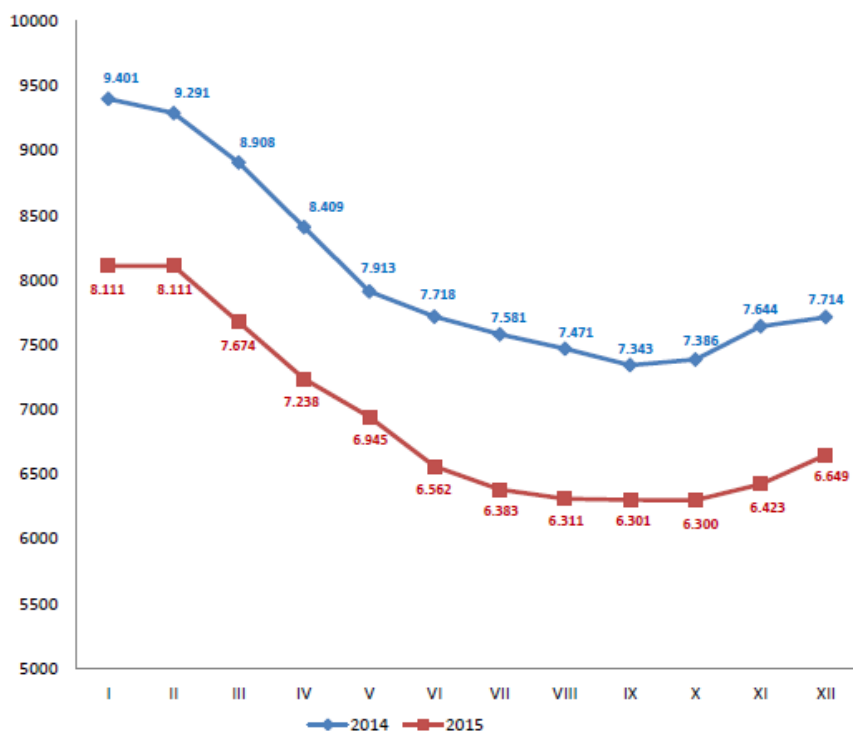
Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.2.3. Rynek pracy

Według danych zawartych w Informacji o sytuacji na rynku pracy w Powiecie Olsztyńskim w grudniu 2015 roku poziom bezrobocia w regionie wyniósł 6.649 osób. Liczba ta była niższa o 1.065 osób w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (spadek o 13,8 %).

Wykres 2. Poziom bezrobocia w powiecie olsztyńskim (stan w poszczególnych miesiącach 2014 i 2015 roku)

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w Powiecie Olsztyńskim - 31.12.2015

W roku 2015 największy poziom osób bezrobotnych na terenie powiatu olsztyńskiego odnotowano w miesiącach styczniu i lutym, gdzie liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 8 111 osób. W 2014 roku miesiącem z największą liczbą bezrobotnych był styczeń – 9 401 osób.

W 2015 roku w Urzędzie Pracy Powiatu Olsztyńskiego zarejestrowano ogółem 9 350 osób bezrobotnych, a wyrejestrowano z ewidencji 10 415 osób. W analogicznym okresie roku 2014 zarejestrowano 10 191 osób bezrobotnych natomiast wyrejestrowano 11 426 osób. Porównując oba okresy zauważa się spadek osób zarejestrowanych (spadek o 841 osób) i wyrejestrowanych z ewidencji (spadek o 1 011 osób).

Głównymi powodami utraty statusu osoby bezrobotnej było:

- podjęcie pracy – 5 193 osoby (tj. 49,9%);
- brak gotowości do podjęcia pracy – 2 638 osób (tj. 25,3%);
- rozpoczęcie stażu - 753 osoby (tj. 7,2%);
- dobrowolna rezygnacja - 330 osób (tj. 3,2%);
- rozpoczęcie szkolenia - 256 osób (tj. 2,5%);
- rozpoczęcie prac społecznie użytecznych - 371 osób (tj. 3,6%);
- inne - 874 osoby (tj. 8,3%).

Na koniec grudnia 2015 roku stopa bezrobocia w Powiecie Olsztyńskim wyniosła 17,5%.

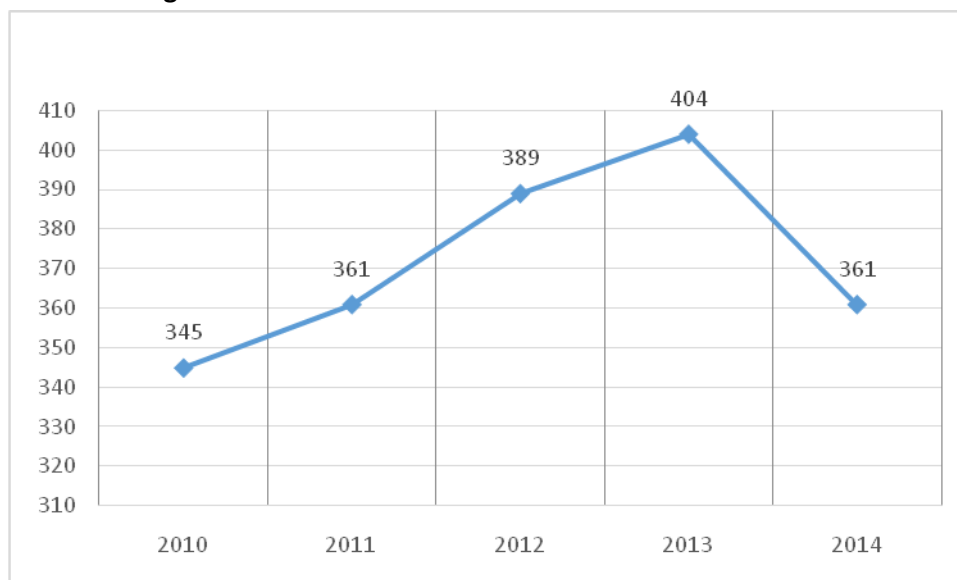
Tabela 5. Bezrobocie w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Jonkowo	345	361	389	404	361

Źródło. Bank Danych Lokalnych

Bezrobocie w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014 ulegało wahaniom. Po wzroście w latach 2011-2013, w roku 2014 odnotowano spadek wracający do poziomu z roku 2011.

Wykres 3. Bezrobocie ogółem w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014

Źródło. Opracowanie własne

Tabela 6. Bezrobotni w rozbiciu na czas pozostawania bez pracy, wiek, wykształcenie i staż pracy w latach 2014 i 2015 (stan na 31.12)

Wyszczególnienie		Gmina Jonkowo	
		2014	2015
Czas	do 1	27	47
	1-3	62	77
	3-6	63	42
	6-12	85	56
	12-24	72	52
	Powyżej 24	52	61
Wiek	18-24	55	51
	25-34	96	82
	35-44	94	90
	45-54	79	67
	55-59	26	30
	60 lat i więcej	11	15
Wykształcenie	Wyższe	46	41
	Policealne i średnie zawodowe	65	65
	Średnie ogólnokształcące	32	40
	Zasadnicze zawodowe	83	74
	Gimnazjalne i poniżej	135	115
Staż	do 1 roku	59	64
	1-5	68	74
	5-10	53	51
	10-20	73	62
	20-30	35	34
	30 i więcej	4	4
	bez stażu	69	46
Ogółem		361	335

Źródło. PUP w Olsztynie

W 2014 roku najwięcej osób bez pracy zewidencjonowano w wieku 35-44. Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata i 45-54 lata. Najmniej było osób w wieku 60+. Najwięcej osób bez pracy posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Najmniej osób bez pracy zarejestrowanych było w urzędzie - z średnim ogólnokształcącym.

W 2014 roku najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych było ze stażem pracy 1-5 lat. Kolejną grupę stanowiły osoby ze stażem do 1 roku i 10-20 lat. Najmniej osób bez pracy zarejestrowanych było w urzędzie ze stażem 30 lat i więcej.

1.2.4. Turystyka

Infrastruktura i obsługa ruchu turystycznego

Cennymi walorami turystycznymi gminy są kompleksy leśne i bogata rzeźba terenu. W Pasłęce występują ryby łososiowate, co stanowi dużą atrakcję dla wędkarzy. Walory te wykorzystywane są przez gospodarstwa agroturystyczne i pensjonaty działające na terenie gminy Jonkowo.

Gospodarstwa agroturystyczne Gminy Jonkowo:

1. Ziołowa Dolina - Wilimowo 10a, 11-041 Olsztyn;
2. Pan Tadeusz- Wrzesina 63, 11-042 Jonkowo;
3. Gospodarstwo agroturystyczne Szuwary - Szałstry 6a, 11-042 Jonkowo;
4. Gospodarstwo agroturystyczne „MONIÓWKA” - Nowe Kawkowo 11, 11-042 Jonkowo;
5. Gospodarstwo agroturystyczne „MAKOWA STAJNIA” - Wołowno 1c, 11-042 Jonkowo;
6. Gospodarstwo agroturystyczne „AGROBOBRY” - Szałstry 48, 11-042 Jonkowo;
7. Gospodarstwo agroturystyczne „KRYST-TAD” - Gutkowo 9, 11-041 Olsztyn;
8. Gospodarstwo agroturystyczne „TURYSTYKA WIEJSKA” - Warkały 32b, 11-041 Olsztyn;
9. Gospodarstwo agroturystyczne „BIAŁY DWÓR” - Wołowno 1, 11-042 Jonkowo;
10. Gospodarstwo agroturystyczne „MARGOT” - Jonkowo, ul. Olsztyńska 56, 11-042 Jonkowo;
11. Gospodarstwo agroturystyczne „BAJKA” - Godki 11, 11-042 Jonkowo;
12. Gospodarstwo agroturystyczne Jacek Towalski - Nowe Kawkowo 52a, 11-042 Jonkowo;
13. Gospodarstwo agroturystyczne Olewińska Genowefa - Garzewko 1, 11-042 Jonkowo;
14. Gospodarstwo agroturystyczne „Wojdyłówka” - Pupki 3, 11-042 Jonkowo;
15. Gospodarstwo agroturystyczne „CHATKA BABUNI” - Jonkowo, ul. Olsztyńska 64, 11-042 Jonkowo;
16. Gospodarstwo agroturystyczne "Domek w lesie" W. J. Piesiak- Stętkiny 29, 11-042 Jonkowo;
17. Gospodarstwo agroturystyczne Dorota Traut Trautówka - Pupki 17, 11-042 Jonkowo;
18. Gospodarstwo agroturystyczne - Wrzesina 17, 11-042 Jonkowo;
19. Gospodarstwo agroturystyczne - Wrzesina 63, 11-042 Jonkowo;
20. Gospodarstwo agroturystyczne ANNA I ANTONI WYSZKOWSCY, Wrzesina 45, 11-042 Jonkowo
21. Gospodarstwo agroturystyczne "CZTERY PORY ROKU" - Wołowno 1, 11-042 Jonkowo;
22. Edukacyjne Gospodarstwo Ekologiczne- Godki 22, 11-042 Jonkowo;
23. Gospodarstwo agroturystyczne „Zagroda Jesion”- Mątki 73, 11-042 Jonkowo;
24. Gospodarstwo agroturystyczne Raczak Urszula - Nowe Kawkowo 57, 11-042 Jonkowo;
25. Gospodarstwo agroturystyczne Goerigk Elżbieta - Węgajty 4, 11-042 Jonkowo;
26. Gospodarstwo agroturystyczne Wołejko Danuta - Szałstry 5a, 11-042 Jonkowo;
27. Gospodarstwo agroturystyczne Pruszyńska Romualda - Szałstry 42, 11-042 Jonkowo;
28. Gospodarstwo agroturystyczne Mossakowska Lidia - Szałstry 43, 11-042 Jonkowo;
29. Gospodarstwo agroturystyczne Dziouksza Krystyna - Łomy 23A, 11-042 Jonkowo;
30. Gospodarstwo agroturystyczne „Domowy Zapiecek” Cichosz Andrzej Jakub - Polejki 5, 11-042 Jonkowo;

31. Gospodarstwo agroturystyczne „Stara Góra” - Wrzesina 64, 11-042 Jonkowo;
32. Gospodarstwo agroturystyczne „Chata Warmińska” - Gamerki Wielkie 3D, 11-042 Jonkowo;
33. Gospodarstwo Agroturystyczne Krystyna Przeperska - ul. Północna 5, 11-042 Jonkowo;
34. Gospodarstwo Agroturystyczne Witold Szczygłów, Giedajty 18, 11-042 Jonkowo;
35. Agroturystyka „Kryst-Tad”, Krystyna i Tadeusz Czajkowsky, Gutkowo 9, 11-049 Olsztyn;
36. „Stara wiejska Chata Warmia”, Jakub Bojarojć, Pupki 18, 10-042 Pupki.¹⁵

W roku 2014 odnotowano 1433 turystów, w tym 26 turystów zagranicznych. W tabeli poniżej przedstawiono porównanie danych w latach 2010 - 2014.

Tabela 7. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie Gminy Jonkowo wg rodzajów w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
obiekty ogółem	ob.	0	0	0	0	1
obiekty całoroczne	ob.	0	0	0	0	1
turyści ogółem I-XII	osoba	0	0	0	366	1433
turyści zagraniczni I-XII	osoba	0	0	0	0	26
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	0	0	0	1363	3756
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	0	0	0	0	182

Źródło: Bank danych Lokalnych

Uczestnicy warsztatów strategicznych zauważyli konieczność promowania walorów turystycznych Gminy Jonkowo jak również konieczność promowania obiektów noclegowych, agroturystycznych na terenie Gminy.

O atrakcyjności gminy stanowi bardzo dobre położenie w bliskości Olsztyna. Z Jonkowa można wyjeżdżać do atrakcyjnych miejsc położonych w obrębie Warmii, Mazur i Powiśla. Najbliżej jest do Olsztyna, Ostródy, Morąga i Olsztynka w niedalekiej odległości znajduje się Mrągowo, Szczytno, Lidzbark Warmiński, Elbląg, Nidzica.

¹⁵ <http://www.powiat-olsztynski.pl/baza-noclegowa/gospodarstwa-agroturystyczne/>,
<http://www.agroturystyka.warmiamazury.net/>

Rysunek 3. Szlaki turystyczne Gminy Jonkowo

1.3. Rolnictwo

Wiodącą funkcją w gminie Jonkowo jest rolnictwo ze znacznie rozwiniętą hodowlą drobiu. Dużą grupę stanowią również gospodarstwa zajmujące się hodowlą bydła (głównie krów). Produkcja rolna jest oparta na gospodarstwach o wielkościach od kilku do ok. 100 ha.

Tabela 8. Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób)

Gospodarstwa rolne ogółem	738
Bydło razem	120
Bydło krowy	111
Trzoda chlewna razem	22
Trzoda chlewna lochy	10
Konie	65
Drób ogółem razem	190
Drób ogółem drób kurzy	183

Źródło: Bank Danych Lokalnych - Powszechny Spis Rolny 2010

W 2010 roku w Gminie Jonkowo było 738 gospodarstw. Największą grupę stanowią gospodarstwa do 15ha, w tym 331 gospodarstwa o wielkości 1-15 ha i 277 gospodarstwa o wielkości 1-10 ha.

Tabela 9. Gospodarstwa rolne w gminie Jonkowo w roku 2010 - ogółem

Gospodarstwa rolne ogółem	738
do 1 ha włącznie	276
powyżej 1 ha razem	462
1 - 5 ha	182
1 - 10 ha	277
1 - 15 ha	331
5 - 10 ha	95
5 - 15 ha	149
10 -15 ha	54
5 ha i więcej	280
10 ha i więcej	185
15 ha i więcej	131

Źródło: Bank Danych Lokalnych - Powszechny Spis Rolny 2010

Gospodarstwa gminy Jonkowo zajmują się przede wszystkim uprawą zbóż, prawie 50% powierzchni zasiewów to zasiewy zboża. Tabela poniżej prezentuje gospodarstwa z uprawą wg rodzaju upraw i powierzchni zasiewów.

Tabela 10. Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów w roku 2010

	Liczba	Powierzchnia (ha)
Ogółem	249	2431,48
zboża razem	163	1206,82
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	161	1203,74
ziemniaki	136	57,26
uprawy przemysłowe	5	82,55
rzepak i rzepik razem	5	82,55
strączkowe jadalne na ziarno razem	0	0,00
warzywa gruntowe	5	3,40

Źródło: Bank Danych Lokalnych - Powszechny Spis Rolny 2010

1.4. Sfera gospodarcza

1.4.1. Atrakcyjność inwestycyjna

Przez atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru rozumiemy zidentyfikowane i rzeczywiście funkcjonujące potencjały wpływające na skłonienie inwestora do wyboru konkretnej lokalizacji swojej działalności gospodarczej spośród grupy alternatywnych i konkurencyjnych miejsc. Jednocześnie tak definiowana atrakcyjność inwestycyjna jest kombinacją czynników przekładających się na maksymalizację przyszłych korzyści warunkujących dynamikę rozwoju gospodarczego.

Kluczowymi elementami warunkującymi atrakcyjność inwestycyjną powiatu olsztyńskiego są: dostępność transportowa, zasoby pracy, chłonność rynku, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska naturalnego, poziom bezpieczeństwa powszechnego oraz aktywność wobec inwestorów.

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej powiatu olsztyńskiego oraz gmin wchodzących w jego skład została przeprowadzona w oparciu o powyższe determinanty na bazie opracowania Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pn. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015”

Tabela 11. Atrakcyjność inwestycyjna gmin powiatu olsztyńskiego (ujętych w badaniu)

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy wiejskie						
Stawiguda (w)	0,219	A	A	A	A	A
Dywity (w)	0,197	B	B	B	B	A
Gietrzwałd (w)	0,184	C	C	C	A	B
Jonkowo (w)	0,175	C	C	D	B	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Olsztynek (m-w)	0,181	C	C	C	C	B
Dobre Miasto (m-w)	0,178	C	C	C	D	C

Źródło. Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pn. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015”

1.4.2. Przedsiębiorczość w gminie Jonkowo

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Jonkowo na koniec 2014 roku wynosiła 780, w tym 621 w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności w gminie jest wyższa (110) od przeciętnej w województwie (85). Liczba podmiotów gospodarczych z roku na rok systematycznie wzrasta z 681 w roku 2010 do 780 w roku 2014 (wzrost o 12,69%). W ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych 13 podmiotów należało do sektora publicznego, pozostałe tworzy sektor prywatny. 221 firm zarejestrowanych było w dziale przemysł i budownictwo, 23 w dziale: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, 536 podmioty w dziale „pozostała działalność”.

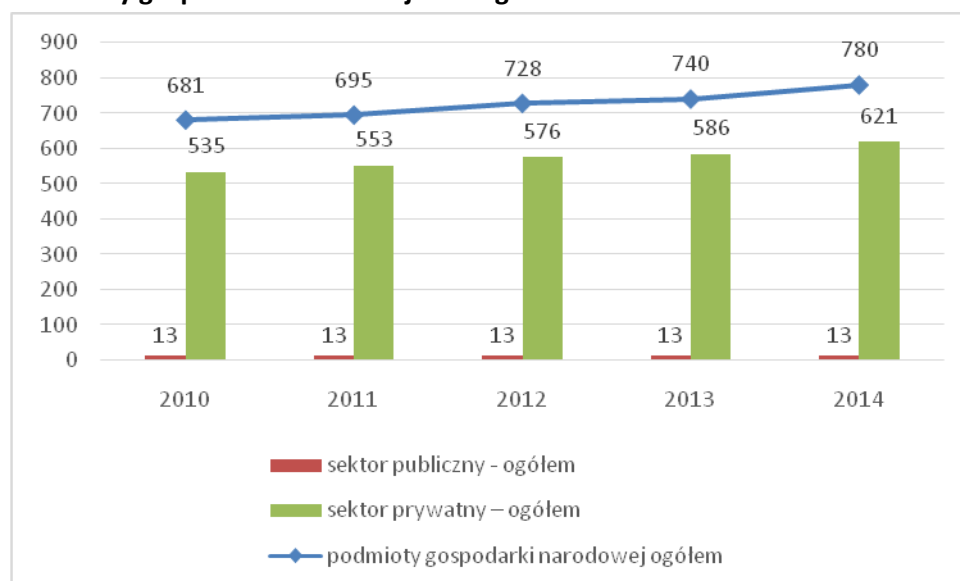

Tabela 12. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON (podmioty wg sektorów własnościowych) w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	681	695	728	740	780
sektor publiczny - ogółem	13	13	13	13	13
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	10	10	10
sektor publiczny - spółki handlowe	668	682	715	727	767
sektor prywatny - ogółem	535	553	576	586	621
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gosp.	42	42	48	53	53
sektor prywatny - spółki handlowe	3	3	6	5	5
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagr.	6	6	6	6	6
sektor prywatny - spółdzielnie	3	1	0	1	3
sektor prywatny - fundacje	27	30	31	30	30
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	681	695	728	740	780

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela 13. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON (podmioty wg sektorów własnościowych) w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	681	695	728	740	780
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32	30	26	28	23
przemysł i budownictwo	189	188	198	203	221
pozostała działalność	460	477	504	509	536

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela poniżej przedstawia wybrane wskaźniki opisujące podmioty gospodarcze na terenie gminy Jonkowo.

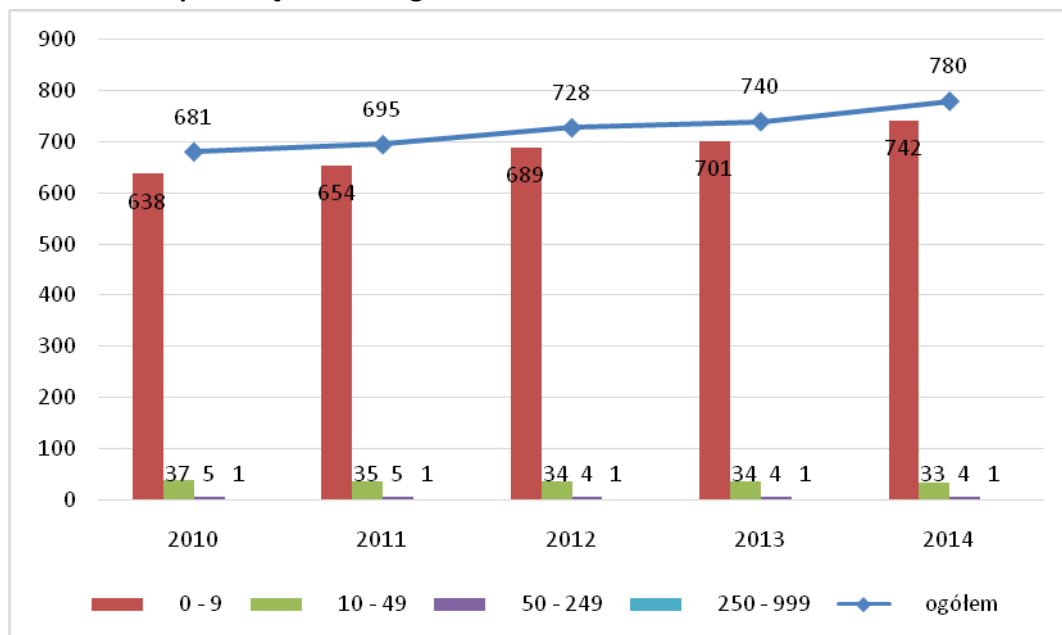
Tabela 14. Wybrane wskaźniki opisujące podmioty gospodarcze na terenie gminy Jonkowo w latach 2010-2014

Podmioty - wskaźniki	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1024	1022	1059	1055	1100
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	128	121	127	99	130
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	64	121	83	112	77
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	12,2	12,3	12,6	12,7	13,3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	45	46	45	44	47
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	191	180	190	149	197

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W Gminie dominują przedsiębiorstwa mikro (zatrudniające 0-9 osób), kolejną grupę stanowią przedsiębiorstwa małe (zatrudniające 10-49 osób). Na terenie gminy Jonkowo jest jedno duże przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 250 osób.

Wykres 5. Wielkość przedsiębiorstw w gminie Jonkowo w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Produkcja przemysłowa nie stanowi znaczącego wkładu w gospodarkę gminy. Przemysł, głównie oparty na miejscowych surowcach: drewno, kruszywa, również nie ma dużego udziału w gospodarce

gminy. Zakłady rzemieślnicze i produkcyjne rozlokowane są w Gutkowie, Jonkowie i przy trasie drogowej Olsztyn-Morąg (w miejscowościach: Wilimowo, Warkały, Giedajty).¹⁶

Głównymi pracodawcami na terenie gminy Jonkowo są firmy sektora prywatnego:

1. ERKO, Jonkowo (przemysł metalowy),
2. Niczuk Metall-PI sp.j., Wilimowo (przemysł metalowy),
3. Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” Jonkowo (usługi),
4. Meble Szkolne, Giedajty (przemysł meblarski),
5. PPHU GIERA, Jonkowo (przemysł metalowy),
6. OZAMET Sp. z o.o., Jonkowo (przemysł metalowy),
7. OKNO-DREW, Warkały (przemysł drzewny),
8. PH KRYSGUM, Giedajty (przemysł gumowy),
9. FLEX GRAF, Jonkowo (przemysł drukarski),
10. REMIX, Giedajty (przemysł meblarski),
11. PKN ORLEN, Gutkowo (przemysł naftowy - baza magazynowa),
12. SZKŁOLAND, Gutkowo (dystrybutor szkła budowlanego),
13. ELTEL NETWORKS ENERGETYKA S.A., Gutkowo (przemysł elektroenergetyczny i telekomunikacyjny).

Ważnym pracodawcą w gminie jest Urząd Gminy w Jonkowie i jednostki mu podległe.

1.5. Infrastruktura techniczna

1.5.1. Infrastruktura komunikacyjna

Analizując dostępność transportową powiatu olsztyńskiego i poszczególnych gmin na podstawie dwóch grup wskaźników, tj. gęstości sieci drogowej (kołowej oraz kolejowej), a także liczby połączeń danej gminy ze stolicą regionu, można określić, iż najkorzystniejsze położenie pod względem dostępności transportowej mają gminy: Dywity, Barczewo oraz Dobre Miasto, natomiast najgorszą dostępność transportową mają gminy: Kolno, Świątki oraz Jeziorany. Działania zmierzające do poprawy dostępności komunikacyjnej, szczególnie w gminach najbardziej oddalonych od głównego ośrodka społeczno-gospodarczego, powinny zmierzać w kierunku modernizacji istniejących korytarzy drogowych oraz zwiększania liczby połączeń transportowych celem poprawy mobilności mieszkańców badanych¹⁷.

¹⁶ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jonkowo

¹⁷ „Dostępność Transportowa Obszarów Wiejskich Powiatu Olsztyńskiego” Waldemar Kozłowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski).

Tabela 15. Dostępność transportowa gmin powiatu olsztyńskiego w ujęciu czasowym i kosztowym

Gmina	Odległość od Olsztyna	Czas dojazdu do Olsztyna (min.)	Koszty przejazdu samochodem w jedną stronę (zł)	Koszty czasu dojazdu w jedną stronę VTTS(zł)	Suma kosztów przejazdu	Ranking
Barczewo	18	15	8,0	5,0	13,0	4-5
Biskupiec	40	25	18,0	8,2	26,2	10
Dobre Miasto	25	25	11,2	8,2	19,4	7
Dywity	7	9	3,2	3,0	6,2	1
Gietrzwałd	18	15	8,0	5,0	13,0	4-5
Jeziorany	35	37	16,0	12,3	28,3	11
Jonkowo	13	20	5,8	6,6	12,4	3
Kolno	56	60	25,1	20	45,1	12
Olsztynek	26	20	11,7	6,6	18,3	6
Purda	24	29	11,0	9,6	20,6	8
Stawiguda	15	12	6,7	4,0	10,7	2
Świątki	26	39	11,7	13,0	24,7	9

Źródło: „Dostępność Transportowa Obszarów Wiejskich Powiatu Olsztyńskiego” Waldemar Kozłowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, 2012 r.

Teren gminy Jonkowo obsługują drogi zaliczane do kategorii:

dróg krajowych

Droga nr 16 (Grudziądz, Iława, Ostróda, Olsztyn, Mrągowo, Ełk, Augustów). Przebiega skrajem południowego, całkowicie zalesionego terenu, po granicy gminy. Nie ma ona żadnego znaczenia dla układu komunikacyjnego gminy.

dróg wojewódzkich

Droga nr 527 Pastęk-Morąg-Łukta-Olsztyn ma długość 16,9 km i powierzchni 101,3 tys. m² (w kilometrze od 90+039 do 96+896). Na wymienionym odcinku drogi obowiązuje IV standard zimowego utrzymania. Droga ze względu na posiadane parametry techniczne i użytkowe zakwalifikowana została do klasy G (główna). Odgrywa ona ważną rolę w systemie komunikacyjnym gminy.

dróg powiatowych

Poniżej zaprezentowano tabelaryczne zestawienie dróg powiatowych na terenie gminy. Drogi są utrzymywane przez PSD w Olsztynie.

Tabela 16. Drogi powiatowe na terenie Gminy Jonkowo

Nr Drogi	Przebieg Drogi Powiatowej	Przebieg - nazwa Gminy	Dł. drogi [m]	Kategoria	Standard ZUD
1203N	Wilnowo-Mostkowo-Jonkowo-Gutkowo	gm. Morąg gm. Jonkowo gm. Ostróda	19645	L	IV / V
1368N	dr. woj. nr 527 - Wołowno-Jonkowo-Barkweda	gm. Jonkowo gm. Dywity	17313	L	IV / V
1407N	Zagony-Świątki-Gołogóra-Jonkowo - dr. woj. nr 527 (Giedajty)	gm. Lubomino gm. Świątki gm. Jonkowo	25288	Z	V
1411N	Gołogóra-Nowe Kawkowo-Stęki - dr. woj. nr 527	gm. Jonkowo gm. Świątki	12935	L	V
1419N	Kwiecewo-Łomy	gm. Świątki gm. Jonkowo	10639	L	V
1421N	Mątki-Bukwałd	gm. Jonkowo gm. Dywity	5738	L	VI
1423N	gr. Gminy Gietrzwałd - dr. wojewódzka Nr 527	gm. Gietrzwałd gm. Jonkowo	700	L	VI
1501N	Dywity-Garzewko	gm. Dywity gm. Jonkowo	13609	L	V

Źródło: <http://psd.olsztyn.pl/html/wykaz.php>

Drogi gminne

Poniżej zaprezentowano tabelaryczne zestawienie dróg gminnych na terenie gminy.

Tabela 17. Drogi gminne Publiczne na terenie Gminy Jonkowo

Nr Drogi	Przebieg Drogi
157001N	granica gminy (Skolity) - Stare Kawkowo
157003N	droga powiatowa nr 1203N (Gamerki Wielkie) - Szałstry
157004N	Szałstry-Bałąg-Godki-Porbady-Wrzesina-granica gminy;
157005N	Wołowno-Porbady
157006N	Stęki-Porbady
157008N	Pupki-Godki
157009N	droga powiatowa nr 1203N (Pupki) - Łomy
157010N	droga powiatowa nr 1203N - Węgajty
157011N	droga powiatowa nr 1501N (Garzewko) - Polejki
157012N	Łomy-Polejki
157013N	Polejki - droga powiatowa nr 1407N (Jonkowo)
157014N	Mątki - droga powiatowa nr 1203N
157015N	Warkały kolonia - Wilimowo - Gutkowo
157016N	droga wojewódzka nr 527 - granica gminy (Gutkowo).

Źródło: UG w Jonkowie

Drogi gminne wewnętrzne

Na terenie gminy Jonowo znajdują się drogi gminne wewnętrzne, które stanowią uzupełnienie istniejącej sieci drogowej. Drogi te w większości mają nawierzchnię gruntową naturalną. Są to drogi w osiedlach mieszkaniowych, drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, dojazdowe do obiektów użytkowanych przez przedsiębiorców.

Na poniższej mapie zaprezentowano sieć drogową w Gminie Jonkowo.

Rysunek 4. Sieć drogowa

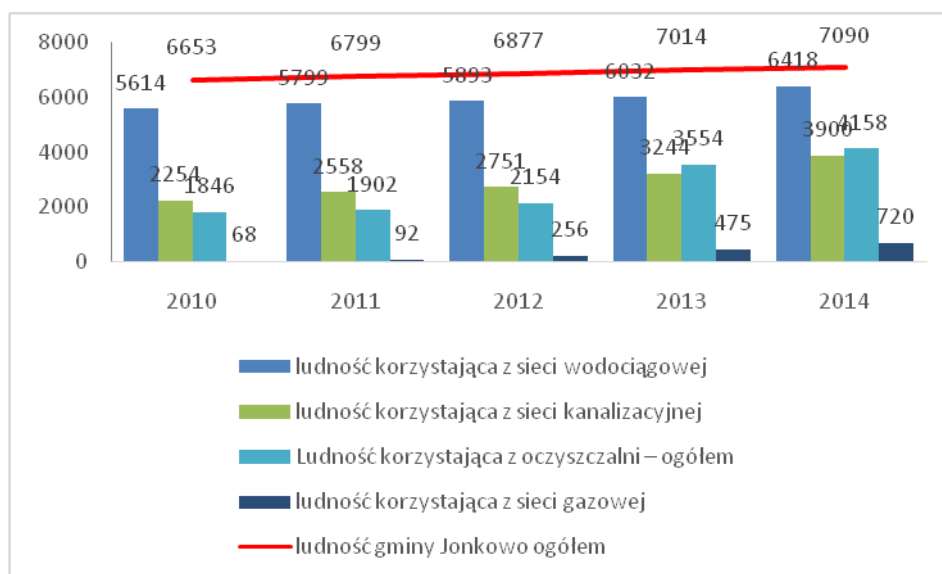
Przez gminę przebiega linia kolejowa I rzędna nr 220 Olsztyn-Bogaczewo. Linia na odcinku Olsztyn-Morąg ujęta została w liniach znaczenia regionalnego. Jest to ważne połączenie Olsztyna z Gdańskiem, Gdynią i Elblągiem. Przez gminę przebiega również linia kolejowa znaczenia lokalnego Olsztyn-Braniewo¹⁸.

Obecnie podstawową formą przewozów zbiorowych na terenie gminy jest komunikacja autobusowa, obsługiwana przez autobusy Państwowej Komunikacji Samochodowej (PKS), komunikacja PKP, przewoźnicy prywatni.

1.5.2. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na tle ludności ogółem.

Wykres 6. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na tle ludności ogółem w gminie w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

¹⁸ Przystanki pośrednie: Gutkowo-Bukwałd-Cerkiewnik-Swobodna-Dobre Miasto-Bzowiec-Rogiedle-Lubomino-Orneta-Henrykowo-Pieniężno-Żugienie-Wysoka Braniewska-Jarzębiec-Grodzie-Braniewo

Infrastruktura wodociągowa

Stopień zwodociągowania gminy Jonkowo wynosi 95,5%. Długość sieci wodociągowej wynosi 88,0 km. Do wodociągu podłączonych jest 1941 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2010-2014 długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 2,6 km.

Tabela 18. Wybrane dane statystyczne – wodociągi w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	85,4	87,3	88,0	88,0	88,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1395	1508	1554	1597	1941
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	213,8	225,9	204,4	198,8	225,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5614	5799	5893	6032	6418
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	32,6	33,6	29,9	28,6	31,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Infrastruktura kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 80,70 km. Do kanalizacji z odprowadzeniem do sieci podłączonych jest 1041 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2010-2014 długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się ponad dwukrotnie, wzrost o 48,50 km. W roku 2014 55,0% ludności gminy Jonkowo korzystało z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 19. Wybrane dane statystyczne – kanalizacja w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Km	32,2	43,9	53,7	79,9	80,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	447	557	623	784	1041
ścieki odprowadzone	dam ³	134	176	140	179	174
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2254	2558	2751	3244	3900

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych. Szczegółowe informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
zbiorniki bezodpływowe	Szt.	551	582	596	617	628
oczyszczalnie przydomowe	Szt.	77	84	93	105	163

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy Jonkowo wg. danych w GUS znajdują się 2 oczyszczalnie komunalne (oczyszczalnie biologiczne).

1. Oczyszczalnia MBR Jonkowo znajdująca się na działce nr 86/58 obręb Jonkowo, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny szczegółowy „S” w km 10+500 obręb geodezyjny Jonkowo, uchodzący do Strugi Trojańskiej.
2. Oczyszczalnia Szatstry znajdująca się na działkach nr 200/1 i 200/2 obręb Szatstry, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracji szczegółowej bez nazwy zlokalizowany na działce nr 216/2 obręb Szatstry, znajdujący się w zlewni rowu melioracyjnego "W", odprowadzający wody do rzeki Pasłęki.

Ścieki z kanalizacji sanitarnej obejmującej osiedle Gutkowo odprowadzane są do oczyszczalni w Olsztynie. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Tabela 21. Ludność korzystająca z oczyszczalni w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem	osoba	1846	1902	2154	3554	4158

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W roku 2014 użytkownicy odprowadzili do oczyszczalni 174 dam³ ścieków.

1.5.3. Gospodarka odpadami

Podmiot odpowiedzialny za odbiór i transport odpadów komunalnych do miejsca ich zagospodarowania wybierany jest w drodze przetargu organizowanego przez Związek Gmin „Czyste Środowisko”. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane dane o odpadach komunalnych w Gminie.

Tabela 22. Odpady komunalne w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	t	599,82	666,94	816,24	730,23	600,70
z gospodarstw domowych	t	493,75	566,23	716,55	627,13	518
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	1487	1447	1683	bd	bd
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	Kg	75,3	84,2	104,7	90,3	73,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.5.4. Infrastruktura ciepła

Na obszarze gminy Jonkowo nie ma scentralizowanych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą. Zaopatrzenie gminy w ciepło odbywa się obecnie w oparciu o:

- kotłownie lokalne opalane węglem, olejem opałowym i gazem ziemnym;
- indywidualne źródła ciepła (węgiel, drewno, olej opałowy oraz gaz ziemny).

Grupę lokalnych źródeł ciepła na terenie gminy Jonkowo tworzą kotłownie zlokalizowane na terenie obiektów użyteczności publicznej oraz placówek usługowo-handlowych. Kotłownie lokalne charakteryzują się zróżnicowaniem, zarówno pod względem wielkości mocy zainstalowanej, jak i rodzaju oraz stanu technicznego wyposażenia.¹⁹

1.5.4. Infrastruktura energetyczna

Dystrybutorem energii elektrycznej na obszarze gminy Jonkowo jest Koncern Energetyczny ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Olsztynie. Dostawa energii elektrycznej odbywa się liniami wysokiego napięcia 110 kV, średniego napięcia 15 kV oraz NN 0,4 kV.

Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 400/220/110 kV Olsztyn Mątki, linia WN 400 kV Gdańsk Błonia - Olsztyn Mątki oraz linia WN 220 kV Olsztyn Mątki - Olsztyn I. Linie te należą do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. i są elementami sieci przesyłowej, natomiast linie WN 110 kV i większość linii o niższych napięciach znamionowych tworzą sieć dystrybucyjną należącą do ENERGA-OPERATOR S.A., a należą do nich:

- linia WN 110 kV Mątki - Morąg;
- linia WN 110 kV Mątki - Gietrzwałd;
- linia WN 110 kV Lidzbark Warmiński - Mątki;
- linia 2-torowa WN 110 kV Mątki - Jaroty, Mątki - Olsztynek;
- linia 2-torowa WN 110 kV Olsztyn I - Mątki.

Linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV

W czasie normalnej pracy systemu energia elektryczna przesyłana jest napowietrznymi liniami zasilającymi o napięciu 110 kV. We wszystkich liniach 110 kV stosuje się przewody typu AFL o przekrojach 240 mm². W liniach 110 kV instaluje się również przewody odgromowe ze światłowodem, co może się przełożyć na przyszły rozwój telekomunikacji i usług informatycznych w gminie. Stan techniczny linii 110 kV znajdujących się na obszarze gminy uznano za dobry.

Linie elektroenergetyczne o napięciu 15 kV

Linie elektroenergetyczne o napięciu 15 kV pracują w oparciu o stacje transformatorowe GPZ 15/0,4 kV w układzie pierścieniowym otwartym, umożliwiającym wielostronne zasilanie odbiorców energii elektrycznej które, wraz z systemem sieci elektroenergetycznych o napięciu 0,4 kV, stanowią właściwy podsystem elektroenergetyczny gminy Jonkowo. Rodzaj linii elektroenergetycznych 15 kV zależy

od uwarunkowań terenowych, na których zostały wybudowane. Stosuje się dwa rodzaje linii elektroenergetycznych:

- linie kablowe - stanowią 24% linii elektroenergetycznych w gminie. Położone głównie w na obszarach o gęstej zabudowie i rozwiniętej infrastrukturze komunikacyjnej lub zajętych przez przemysł;

¹⁹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Dla Gminy Jonkowo Na Lata 2015-2020

- linie napowietrzne - położone głównie na obszarach słabo rozwiniętych.

Stan sieci należącej do ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Olsztynie określa się, jako dobry. Modernizacja i remonty sieci wykonywane są na bieżąco w ramach działalności prowadzonej przez ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Olsztynie.²⁰

1.5.5. Infrastruktura gazowa

Gmina Jonkowo jest jednostką częściowo zgazyfikowaną, gazowa sieć rozdzielcza obejmuje jedynie miejscowości: Gutkowo, Giedajty, Warkały i Jonkowo. Wobec braku sieci gazu przewodowego mieszkańcy pozostałych miejscowości korzystają z gazu propan-butan dystrybuowanego w butlach.

Za obszar przesyłu odpowiada Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A., a za obszar dystrybucji gazu ziemnego odpowiada Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. rozdzielnia w Olsztynie.

Dystrybucja gazu do odbiorców prowadzona jest z wykorzystaniem sieci średniego i niskiego ciśnienia, przy czym w ostatnich latach wyraźnie zaznacza się znacznie większa dynamika rozbudowy średniego ciśnienia w stosunku do sieci n/c. Obszar gminy zasilany jest w gaz ziemny gazociągami. Długość czynnej sieci gazowej ogółem wyniosła w 2014 roku 40 705m. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 23. Wybrane dane statystyczne - sieć gazowa w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem	m	4292	24860	28091	30039	30188
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	2492	24860	28091	30039	30188
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	81	104	196	245	266
odbiorcy gazu	gosp.	6	12	73	136	208
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	5	11	72	134	202
zużycie gazu	tys.m ³	3	2,8	49,9	128,9	174,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	2,9	2,7	49,6	128,4	173,8
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	68	92	256	475	720

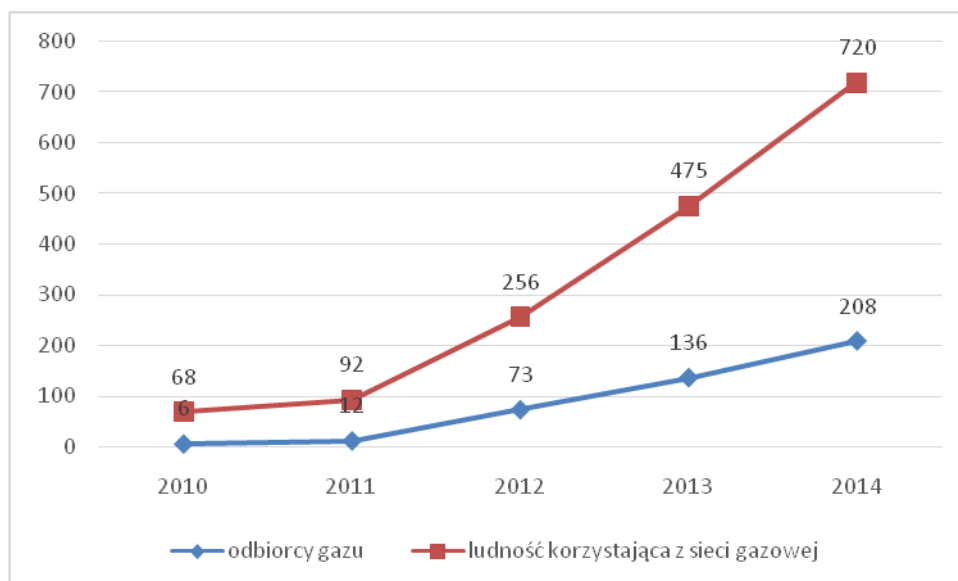
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z poniższego rysunku liczba osób korzystających z sieci gazowej w gminie rośnie systematycznie. W porównaniu do 2010 roku, długość sieci wzrosła ponad 97%, a liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w stosunku do roku 2010 wzrosła, aż o ok. 90%. Gaz ziemny przeznaczany jest przede wszystkim do ogrzewania mieszkań (ponad 99%), ale także do celów komunalno-bytowych.

²⁰ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Dla Gminy Jonkowo Na Lata 2015-2020

Wykres 7. Ilość gospodarstw domowych przyłączonych do sieci gazowej w gminie Jonkowo w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Na terenie gminy znajdują się trzy stacje redukcyjno-pomiarowe średniego ciśnienia abonenckie w miejscowościach: Jonkowo, Warkały, Gutkowo, stanowiące własność Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o., Zakład w Olsztynie. Gmina Jonkowo zasilana jest w gaz ziemny wysoko metanowy grupy E.

1.6. Infrastruktura społeczna

Od wyposażenia w infrastrukturę społeczną zależy w dużej mierze rozwój gospodarczy danego obszaru, atrakcyjność życia na wsi, aktywność społeczna w danym środowisku. Dobra struktura sprzyja korzystnym zmianom warunków życia na wsi.

1.6.1 Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy występują następujące jednostki oświatowe:

1. Żłobek w Warkałach;
2. Przedszkole Samorządowe w Jonkowie;
3. Przedszkole Patryk;
4. Przedszkole Ekolandia Gutkowo;
5. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Jonkowie;
6. Szkoła Podstawowa w Nowym Kawkowie;
7. Publiczna Szkoła Podstawowa we Wrzesinie;
8. Gimnazjum w Jonkowie.

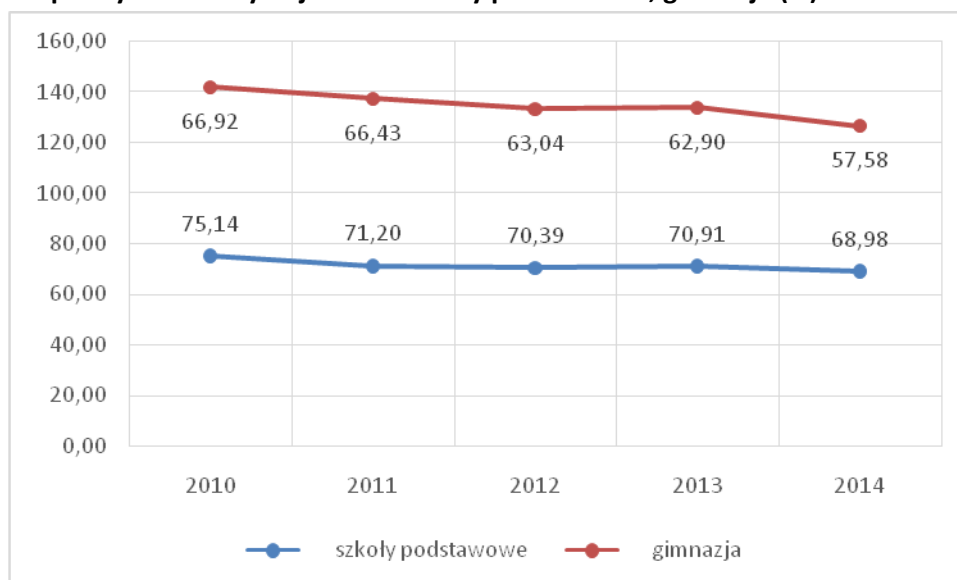
Gmina systematycznie prowadzi inwestycje w infrastrukturę szkół i przedszkoli, ale nadal jest ona niewystarczająca. W gminie Jonkowo współczynnik skolaryzacji netto wynosił w szkołach podstawowych w roku 2010: 75,14%, w roku 2014: 68,98% (spadek o 6,6%), w gimnazjach w roku 2010: 66,92%, w roku 2014: 57,58% (spadek o 9,34%). Na poniższym wykresie przedstawiano poziom skolaryzacji w gminie Jonkowo, w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Tabela 24. Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)

	2010	2011	2012	2013	2014
szkoły podstawowe	75,14	71,20	70,39	70,91	68,98
gimnazja	66,92	66,43	63,04	62,90	57,58

Źródło. Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 8. Współczynnik solaryzacji netto - szkoły podstawowe, gimnazja (%) w latach 2010-2014

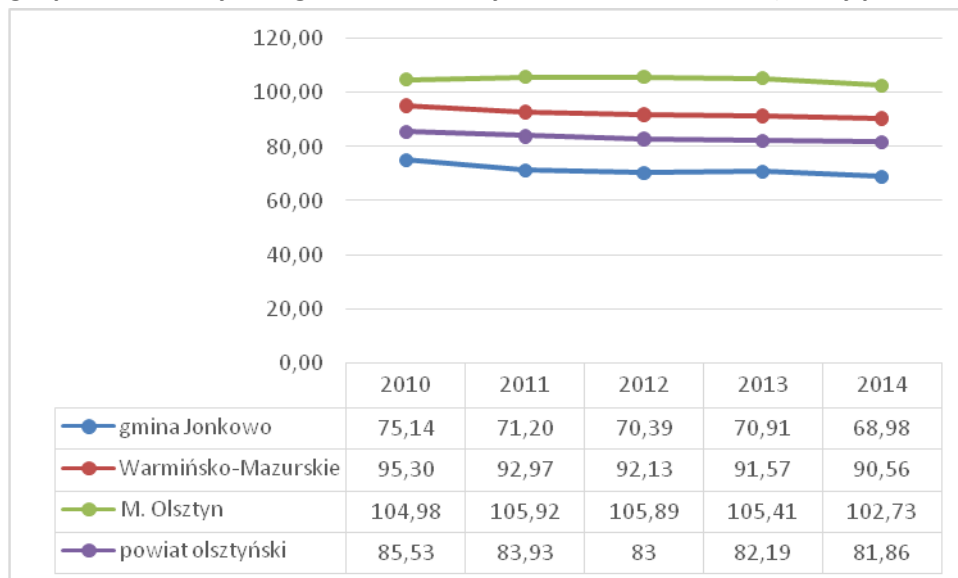

Źródło. Opracowanie własne na podstawie GUS

Na poniższym wykresie przedstawiono współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) w latach 2010-2014 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu olsztyńskiego oraz miasta Olsztyn. Z przedstawionych danych wynika, iż Olsztyn przyciąga uczniów szkół podstawowych z terenu powiatu oraz gminy.

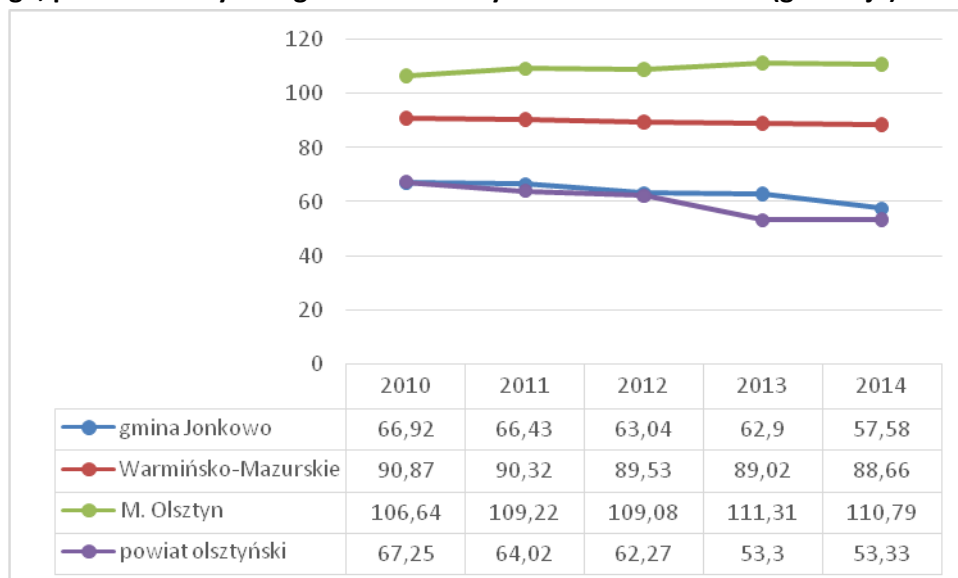
Wykres 9. Współczynnik skolaryzacji netto w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu olsztyńskiego oraz M. Olsztyn w latach 2010-2014 (szkoły podstawowe)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie GUS

Na poniższym wykresie przedstawiono współczynnik skolaryzacji netto (gimnazja) w latach 2010-2014 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu olsztyńskiego oraz miasta Olsztyn. Z przedstawionych danych wynika, że miasto Olsztyn przyciąga uczniów szkół gimnazjalnych z terenu powiatu oraz gminy.

Wykres 10. Współczynnik skolaryzacji netto w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu olsztyńskiego oraz M. Olsztyn w latach 2010-2014 (gimnazja)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie GUS

Na przestrzeni lat 2010 - 2014 w szkołach podstawowych maleje liczba uczniów: 405 w roku 2010, 395 w roku 2014. Liczba uczniów spada również w gimnazjum: 193 w roku 2010, 176 w roku 2014.

Tabela 25. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Jonkowo w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE						
Uczniowie	osoba	405	410	395	388	395
absolwenci	osoba	67	67	77	68	64
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE						
uczniowie	osoba	193	197	178	180	176
absolwenci	osoba	59	54	76	64	48

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W tabelach poniżej zaprezentowano wyniki egzaminów sprawdzianu klas VI szkoły podstawowej za lata 2014-2016 oraz egzaminu gimnazjalnego za lata 2011-2015, w porównaniu do średniej w kraju oraz w województwie.

Tabela 26. Wyniki sprawdzianu klas VI szkoły podstawowej za lata 2014-2016

Rok szkolny	Średni wynik w kraju	Średni wynik w województwie	Szkoły Podstawowe		
			Wrzesina	Nowe Kawkowo	Jonkowo
2014/2015	67%	65%	51%	65%	64%
2015/2016	63%	60%	47%	70%	61%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Tabela 27. Wyniki sprawdzianu klas VI szkoły podstawowej - rok szkolny 2015/2016

Nazwa przedmiotu	Średni wynik w kraju	Średni wynik w województwie	Szkoły Podstawowe		
			Wrzesina	Nowe Kawkowo	Jonkowo
J. polski	71%	69%	60%	80%	69%
matematyka	54%	51%	35%	50%	64%
J. obcy - j. angielski	71%	68%	52%	70%	70%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Tabela 28. Wyniki egzaminu gimnazjalnego za lata 2011-2015

Rok szkolny	Wyszczególnienie przedmiotów	Średni wynik		
		kraj	województwo	gimnazjum
2011/2012 w %	Część humanistyczna - J. polski	65,0	61,8	60,8
	Część humanistyczna - Historia i wiedza o społeczeństwie	61,0	58,3	58,0
	Część matematyczno-przyrodnicza - Matematyka	47,0	44,5	42,0
	Część matematyczno-przyrodnicza Przedmioty przyrodnicze	50,0	48,5	49,3
	Język obcy nowożytny - J. angielski podstawowy	63,0	59,4	57,7
	Język obcy nowożytny - J. niemiecki podstawowy	57,0	53,6	42,3
	Język obcy nowożytny - J. angielski rozszerzony	46,0	43,6	37,1
2012/2013 w %	Część humanistyczna - J. polski	62,0	58,6	59,9
	Część humanistyczna - Historia i wiedza o społeczeństwie	58,0	55,6	52,5
	Część matematyczno-przyrodnicza- Matematyka	48,0	44,8	40,4
	Część matematyczno-przyrodnicza Przedmioty przyrodnicze	59,0	57,1	56,8
	Język obcy nowożytny - J. angielski podstawowy	63,0	59,1	57,9
	Język obcy nowożytny - J. niemiecki podstawowy	58,0	54,5	54,2
	Język obcy nowożytny - J. angielski rozszerzony	45,0	42,9	37,6
2013/2014 w %	Część humanistyczna - J. polski	68,0	64,4	61,3
	Część humanistyczna - Historia i wiedza o społeczeństwie	59,0	57,6	53,5
	Część matematyczno-przyrodnicza- Matematyka	47,0	44,4	40,8
	Część matematyczno-przyrodnicza Przedmioty przyrodnicze	52,0	50,1	46,9
	Język obcy nowożytny - J. angielski podstawowy	67,0	62,3	59,1
	Język obcy nowożytny - J. niemiecki podstawowy	54,0	51,1	48,9
	Język obcy nowożytny - J. angielski rozszerzony	46,0	43,0	34,4
2014/2015 w %	Część humanistyczna - J. polski	62,0	60,0	58,0
	Część humanistyczna - Historia i wiedza o społeczeństwie	64,0	63,0	62,0
	Część matematyczno-przyrodnicza- Matematyka	48,0	46,0	47,0
	Część matematyczno-przyrodnicza - Przedmioty przyrodnicze	50,0	49,0	51,0
	Język obcy nowożytny - J. angielski podstawowy	67,0	63,0	57,0
	Język obcy nowożytny - J. niemiecki podstawowy	57,0	54,0	55,0
	Język obcy nowożytny - J. angielski rozszerzony	48,0	46,0	36,0

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

1.6.3. Infrastruktura kulturalna i sportowa, kapitał społeczny

Na terenie gminy Jonkowo funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Jonkowie. GOK jest lokalną instytucją kultury, która swoją działalnością obejmuje wszystkie sołectwa gminy Jonkowo. W ramach Ośrodka funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Jonkowie, z dwoma filiami (Łomy i Wołowno), oraz jedenaście świetlic wiejskich (Garzewko, Godki, Jonkowo, Łomy, Mątki, Nowe Kawkowo, Stare Kawkowo, Porbady, Stętkiny, Warkały, Wołowno oraz Wrzesina).

Oprócz przedstawionej oferty dla mieszkańców pragnących czynnie uczestniczyć w kulturze, GOK stwarza szereg możliwości udziału w koncertach, festynach, konkursach, wycieczkach i zabawach adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Od kilku lat instytucja organizuje rocznie kilkanaście imprez (o zasięgu lokalnym i ponadregionalnym), z których większość to imprezy współorganizowane z jednostkami administracji wyższego szczebla (powiat, województwo). Do najbardziej popularnych imprez kulturalnych organizowanych przez samorząd i stowarzyszenia należą: Piknik Historyczny, Festiwal Wioska Teatralna, Sztuka w Obejściu, Festiwal Koloryt, Pożegnanie Lata.

We wrześniu 2004 roku z inicjatywy GOK ukończono budowę masztu antenowej radiowej sieci internetowej. Przedsięwzięcie to miało na celu ułatwienie mieszkańcom Jonkowa uzyskania dostępu do łącza szerokopasmowego. W chwili obecnej sieć została rozbudowana o kolejne miejscowości zarówno na terenie gminy jak i poza nią. Dostęp do łączy światłowodowych oraz najnowocześniejszy sprzęt pozwalają na udostępnianie dużych prędkości transmisji bez ograniczeń limitów danych.

W 2009 roku na potrzeby Ośrodka przeznaczono osobny budynek, w którym znajduje się biblioteka oraz publiczny punkt dostępu do internetu PIAP z wolno dostępną strefą Wi-Fi. Punkty dostępne PIAP i Wi-Fi funkcjonują również w świetlicach wiejskich oraz miejscowości Pupki.

Gminny Ośrodek Kultury w 2016 roku był organizatorem następujących imprez kulturalnych:

- Piknik Historyczny - Błonia Jonkowskie;
- Festyn majowy, połączony z Dniem Dziecka (Sołectwo Jonkowo, GOK Jonkowo);
- Festiwal KOLORYT;
- Muzyczne Pożegnanie Lata;
- IX Jesienny Puchar Strzelecki z okazji Święta Niepodległości (Warmiński Klub Strzelecki „10” oraz GOK Jonkowo);
- Powitanie Nowego Roku 2017 na Placu 650-lecia Jonkowa - pokaz fajerwerków (Sołtys i Rada Sołectwa Jonkowa oraz GOK Jonkowo).

Z danych udostępnionych w BDL wynika, że na jedną placówkę biblioteczną w 2014 przypadało 2363 osoby.

Tabela 29. Dane dotyczące bibliotek w Gminie Jonkowo w latach 2011-2014

	j.m.	2011	2012	2013	2014
Placówki biblioteczne					
biblioteki i filie	ob.	3	3	3	3
Biblioteki - wskaźniki					
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	osoba	1360	1375	2338	2363
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3426,8	3413,3	3373,4	3441,5
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	77	77	76	75

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Ponadto w gminie działalność z zakresu kultury jest uzupełniana przez aktywne lokalne organizacje pozarządowe, imprezy organizowane przez sołectwa. Są to głównie różnego rodzaju wydarzenia i imprezy o charakterze święta wsi organizowane w różnych miejscowościach.

W Jonkowie funkcjonuje Zespół boisk wielofunkcyjnych ORLIK 2012. Zainteresowani uprawianiem sportu mogą korzystać również z boisk usytuowanych przy szkołach.

Kluby sportowe w gminie Jonkowo:

- GLKS - Jonkowo;
- Klub Sportowy 2010 Wrzesina;
- Szkoła AIKIDO;
- UKS Akademia Sztuk Walki - Jonkowo;
- Klub Sportowy Jonkovia;
- Warmińska szkółka „Młody Piłkarz” Jonkowo
- Warmińskie stowarzyszenie Strzeleckie Jonkowo;
- Warmiński Klub Strzelecki „10”.

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Jonkowo:

- Dom Pomocy Społecznej w Jonkowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jonkowie; Wrzesina, Mątki, Węgajty, Szałstry
- Stowarzyszenie „Węgajty”;
- Stowarzyszenie Ręką Dzieło;
- Stowarzyszenie Szałstry;
- Stowarzyszenie „Fundacja Lawendowe Muzeum Żywe im. Jacka Olędzkiego;
- Fundacja Pomocy Dzieciom „Oczyma Dziecka”;
- Hufiec Warmiński ZHP im. Ryszarda Knosy w Olsztynie;
- Stowarzyszenie Kraina Drwący i Pałęki.

1.6.4. Ochrony zdrowia i opieki społecznej²¹

Zadania pomocy społecznej wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie. Realizuje on zadania zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej. GOPS prowadzi ponadto działalność na podstawie innych ustaw m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o świadczeniach zdrowotnych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prawo energetyczne, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy o systemie oświaty a także organizuje prace społecznie użyteczne w gminie.

Usługi socjalne świadczone przez GOPS mają na celu: wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, poprzez doprowadzenie w miarę możliwości do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym, zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia, zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie, integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie, stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Teren gminy jest podzielony na 4 rejony socjalne, z których każdy obsługiwany jest przez jednego pracownika socjalnego. W 2013 roku pracą socjalną objętych było 148 rodzin, w których żyły 432 osoby, natomiast w 289 rodzinach pracownicy socjalni przeprowadzili wywiady środowiskowe. To znaczy, że na 1 pracownika socjalnego przypadały ponad 72 rodziny. GOPS zatrudnia również asystentów rodziny, którzy we współpracy z pracownikiem socjalnym wspierają rodziny w prawidłowym wypełnianiu podstawowych ról i funkcji. Ośrodek prowadzi również magazyn z odzieżą używaną, obuwiem i sprzętem gospodarstwa domowego oraz magazyn żywnościowy. W 2013r. wydano z niego ponad 28,5 ton żywności, z której skorzystało ponad 600 osób.

W ramach zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym Ośrodek realizuje usługi opiekuńcze dla osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób; a także osobom w rodzinach, które nie są w stanie zaspokoić potrzeb w zakresie opieki. W 2013 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych korzystało 9 osób.

GOPS w Jonkowie koordynuje:

- realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;
- działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.

²¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jonkowo na lata 2015-2020

Od 2006 r. w GOPS-ie funkcjonuje Zespół Monitorujący Rodziny w szczególności rodziny z problemem alkoholowym.

W strukturze organizacyjnej GOPS działają:

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, w ramach którego realizowane są usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, socjoterapeuta). Zatrudnieni specjaliści świadczą bezpłatną pomoc szczególnie osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, rodzinom w których żyją osoby nadużywające alkoholu, współuzależnione i uzależnione od alkoholu oraz w których występują różne inne problemy. W 2013 r. z porad specjalistycznych realizowanych przez PIK skorzystały 123 rodziny.

Klub Integracji Społecznej, który świadczy usługi w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności organizuje prace społecznie użyteczne. W latach 2011-2013 wsparciem KIS objęto łącznie 73 klientów ośrodka.

Świetlica Socjoterapeutyczna w Szalstrach - jest to placówka wsparcia dziennego dla dzieci w wieku 5-13 lat; uczęszczają do niej dzieci z Szalstr, Wołowna, Bałaga, Wrzesiny, Nowego i Starego Kawkowa a nawet Pupek; realizuje zajęcia socjoterapeutyczne pomagające wdrażać wychowanków do przestrzegania ogólnie przyjętych norm społecznych.

Na terenie gminy ma swoją siedzibę Dom Pomocy Społecznej w Jonkowie, przeznaczony dla 54 osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych. DPS jest jednostką organizacyjną powiatu olsztyńskiego.

W gminie Jonkowo ilość gospodarstw domowych ogółem korzystających z pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego utrzymuje się na podobnym poziomie. Spadek odnotowano zarówno w przypadku gospodarstw domowych powyżej kryterium dochodowego jak i poniżej. Ogólna liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej po spadku w latach 2011-2013, w roku 2014 wzrosła.

Tabela 30. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA						
Ogółem	gosp.	270	266	262	258	285
poniżej kryterium dochodowego	gosp.	196	173	198	200	194
powyżej kryterium dochodowego	gosp.	74	93	64	58	91

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat zmniejsza się liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych. Liczba ta spadła o ponad 30% w 2014 roku w stosunku do roku 2010. Spadek liczby rodzin przełożył się na spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W roku 2010 liczba ta wynosiła 658 natomiast w 2014 spadła do wysokości 458 (spadek o ponad 30%).

Tabela 31. Wybrane dane dotyczące świadczeń rodzinnych w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
ŚWIADCZENIA RODZINNE						
Korzystający ze świadczeń rodzinnych						
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	329	304	269	264	227
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	658	604	547	526	458
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	593	545	490	479	416
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	38	34,9	31,5	31,2	26,9
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku - ogółem						
kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	1571	1567	1526	1576	1424
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	1106	1023	952	978	841
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	265	279	288	305	313

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W tabeli poniżej zaprezentowano % korzystających z pomocy społecznej (pomoc finansowa) w ogólnej liczbie mieszkańców w podziale na wybrane sołectwa. Liczba sołectw, w których procent korzystających przekracza 50% wynosi 7. Są to:

- a) Bałąg - 331,58%
- b) Stare Kawkowo - 105,30%
- c) Garzewko - 89,91%
- d) Pupki - 73,05%
- e) Szałstry - 60,61%
- f) Nowe Kawkowo - 60,07%
- g) Godki - 51,35%

Tabela 32. Korzystający z pomocy społecznej (pomoc finansowa) w ogólnej liczbie mieszkańców w podziale na wybrane miejscowości

miejscowości	liczba korzystających z różnych form pomocy społecznej (w skali miesiąca)	liczba mieszkańców w roku 2015	% korzystających w ogólnej liczbie mieszkańców*
Bałąg	126	38	331,58
Stare Kawkowo	139	132	105,30
Garzewko	98	109	89,91
Pupki	122	167	73,05
Szałstry	140	231	60,61
Nowe Kawkowo	164	273	60,07
Godki	95	185	51,35
Szelągowo	4	9	44,44
Wołowno	124	292	42,47
Stęki	85	233	36,48
Giedajty	189	577	32,76
Jonkowo	682	2104	32,41
Wrzesina	120	391	30,69
Łomy	82	269	30,48
Węgajty	42	174	24,14
Warkały	107	463	23,11
Gamerki Wlk. I Małe	17	82	20,73
Porbady	25	130	19,23
Wilimowo	19	102	18,63
Podlejki	5	30	16,67
Gutkowo	92	563	16,34

Źródło: GOPS Jonkowo

* wyniki przekracza 100% z uwagi na korzystanie 1 osoby z więcej niż jednej formy pomocy finansowej wypłacanej przez GOPS w Jonkowie

Obecnie zasadniczym elementem opieki zdrowotnej w Polsce są lekarze pierwszego kontaktu, realizujący podstawową opieką zdrowotną (POZ). Zawiera się w niej leczenie oraz profilaktyka chorób, rehabilitacja, orzekanie o stanie zdrowia a także zapewnienie pacjentom opieki pielęgniarstwa środowiskowej oraz położnej.

Na terenie gminy funkcjonuje przychodnia w Jonkowie: „Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. L. Rydygiera”, w ramach której zapewniany jest dostęp do lekarzy rodzinnych, lekarzy specjalistów (kardiolog i ginekolog) oraz gabinetu rehabilitacyjnego.

Ponadto działają indywidualne praktyki pielęgniarek, jeden gabinet dentystyczny oraz jedna apteka ogólnodostępna. Można uznać, iż istniejąca opieka lekarska zaspokaja podstawowe potrzeby ludności. Natomiast skorzystanie z porad lekarzy specjalistów lub leczenia szpitalnego wymaga wyjazdu poza teren gminy, przede wszystkim do Olsztyna.

Tabela 33. Przychodnie - ambulatoryjna opieka zdrowotna w latach 2010-2014 (stan na 31 XII)

j.m.		2011	2012	2013	2014
Przychodnie					
ogółem	ob.	2	2	2	2
Niepubliczne	ob.	2	3	bd	bd
przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	3	4	3	3
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie					
porady lekarskie ogółem					
ogółem	-	-	5747	13470	19543

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.6.6. Możliwości budżetowe Gminy Jonkowo (przychody, struktura wydatków)

Dochody ogółem gminy w 2015 wzrosły o 137 996 zł tj. 0,6% w stosunku do roku 2014 r. Dochody własne gminy w 2015 r. wzrosły natomiast o 7 614 332 zł tj. 52,9% w porównaniu do roku 2014, był to zarazem największy przyrost dochodów własnych w latach 2011-2015. Największy przyrost dochodów ogółem, w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2013 r., dochody wzrosły o 1 715 446 zł (8,1%). W tabeli poniżej zaprezentowano dane o dochodach gminy w latach 2011-2015.

Tabela 34. Dochody ogółem Gminy Jonkowo

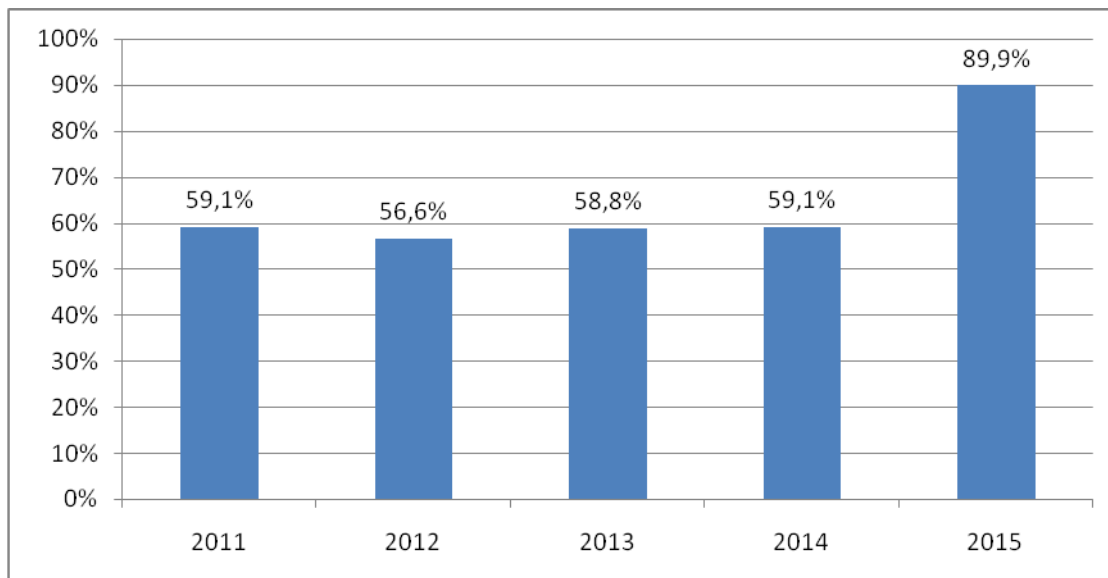
	Jm	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem	zł	21 159 060	21 266 761	22 982 207	24 332 493	24 470 490
dochody własne	zł	12 497 862	12 029 292	13 520 120	14 377 609	21 991 941

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem świadczy o stopniu samodzielności finansowej gmin. Wzrost wskaźnika oznacza zwiększenie możliwości finansowych gmin. W 2015 r. dochody własne stanowiły 89,9% dochodów ogółem. Średnio w analizowanym okresie udział dochodów własnych w dochodach gminy wyniósł 64,7%.

Wykres 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Dochód ogółem na 1 mieszkańca w gminie wyniósł w 2015 roku 3 443 zł, zaś dochód własny 3 094 zł. W porównaniu do roku poprzedniego dochód ogółem nieznacznie zmalał o 0,2%, natomiast dochód własny wzrósł o 51,8%. Największy przyrost dochodu na jednego mieszkańca wystąpił w 2013r. 6,5%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 35. Dochody na 1 mieszkańca

	Jm	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem/ mieszkaniec	zł	3 148	3 107	3 311	3 449	3 443
dochody własne/mieszkaniec	zł	1 860	1 757	1 948	2 038	3 094

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

W tabeli poniżej przedstawiano wpływu do budżetu gminy z tytułu podatków za lata 2013-2015.

Tabela 36. Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków za lata 2013-2015

	2013	2014	2015
I Podatek od nieruchomości ogółem w tym:	4627415,26	4757889,38	4793740,92
1. Osoby prywatne	2959798,41	2996247,54	3020854,89
2. Osoby fizyczne	1667616,85	1761641,84	1772886,03
II. Podatek rolny ogółem w tym:	698391,8	653868,51	598701,94
1. Osoby prawne	46159,61	38351,39	33822,25
2. Osoby fizyczne	652232,19	615517,12	564879,69
III. Podatek leśny ogółem w tym:	181356,16	168498,01	193323,36
1. Osoby prawne	161834,43	150352,54	172653,1
2. Osoby fizyczne	19521,73	18145,47	20670,26
łącznie zobowiązanie podatkowe I + II + III	5507163,22	5580255,9	5585766,22
1. Udziały gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)	4374443	4721349	5475827
2. Udziały gminy w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT)	77735,83	209663,93	155200,87

Źródło: Gmina Jonkowo

Wydatki gminy w roku 2015 spadły o 6,0% w stosunku do roku 2014 r. Najwięcej wydatków gmina poniosła w 2012 r. (25 033 437 zł). W 2012 r. najwięcej środków gmina przeznaczyła na wydatki inwestycyjne, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił 26,7%. Najmniejszy udział wydatków inwestycyjnych wystąpił w 2013 i 2015 r. ok. 12%. Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o aktywności władz gminy, w ramach istniejących możliwości finansowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela 37. Wydatki z budżetu ogółem

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem	zł	21 043 803	25 033 437	21 393 286	24 119 156	22 681 081
wydatki majątkowe ogółem	zł	3 483 591	6 694 277	2 635 590	4 959 171	2 911 665
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	3 483 591	6 694 277	2 635 590	4 959 171	2 866 061

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w 2015 spadły o 6,7% w stosunku do 2014 r. W poniższej tabeli przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca.

Tabela 38. Wydatki na 1 mieszkańca

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem/mieszkaniec	zł	3 131	3 657	3 082	3 419	3 191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

W tabeli poniżej przedstawiono wydatki gminy na oświatę w latach 2013-2015.

Tabela 39. Wydatki gminy na oświatę w latach 2013-2015

Oświata	2013	2014	2015
wydatki bieżące ogółem w tym:	8724964,65	8708704,63	9092488,94
1. Subwencja oświatowa	4896831	4975247	4969241
2. Środki własne	3828133,65	3854413,63	4255435,94

Źródło: Gmina Jonkowo

W tabeli poniżej przedstawiono wydatki gminy na pomoc społeczną w latach 2013-2015.

Tabela 40. Wydatki gminy na pomoc społeczną w latach 2013-2015

opieka społeczna	2013	2014	2015
wydatki na opiekę społeczną ogółem w tym	3948884,76	4050940,66	4411928,06
1. Dotacje otrzymane	2130488,8	2032935,3	2207949
2. Środki własne	1818395,96	2018005,36	2203979,06
wydatki na świadczenia społeczne (zasiłki) w tym	3036465,12	2971337	3182080,01
1. Dotacje otrzymane	2130488,8	2032935,3	2207949
2. Środki własne	905976,32	938401,7	974131,01

Źródło: Gmina Jonkowo

Ważnym wskaźnikiem służącym do oceny sytuacji finansowej gminy jest wynik budżetu operacyjnego. Wynik budżetu operacyjnego gminy (nadwyżka operacyjna, deficyt operacyjny) ilustruje czy gmina jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Jeśli wydatki bieżące są wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznacza to, iż wydatki te realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe gminy. Wykonywanie zadań bieżących przez gminę odbywa się w tym wypadku kosztem sprzedaży jej majątku lub na skutek zaciągania nowych zobowiązań. Z kolei w sytuacji, gdy to dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna) oznacza to, iż gmina ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia. Prawo finansów publicznych narzuca gminom obowiązek zrównoważenia budżetu w części operacyjnej jednocześnie dopuszczając możliwość finansowania tej części budżetu nadwyżką budżetową z lat ubiegłych oraz wolnymi środkami (art. 242 ustawy o finansach publicznych). W poniższej tabeli przedstawiono wydatki i dochody gminy w latach 2011-2015.

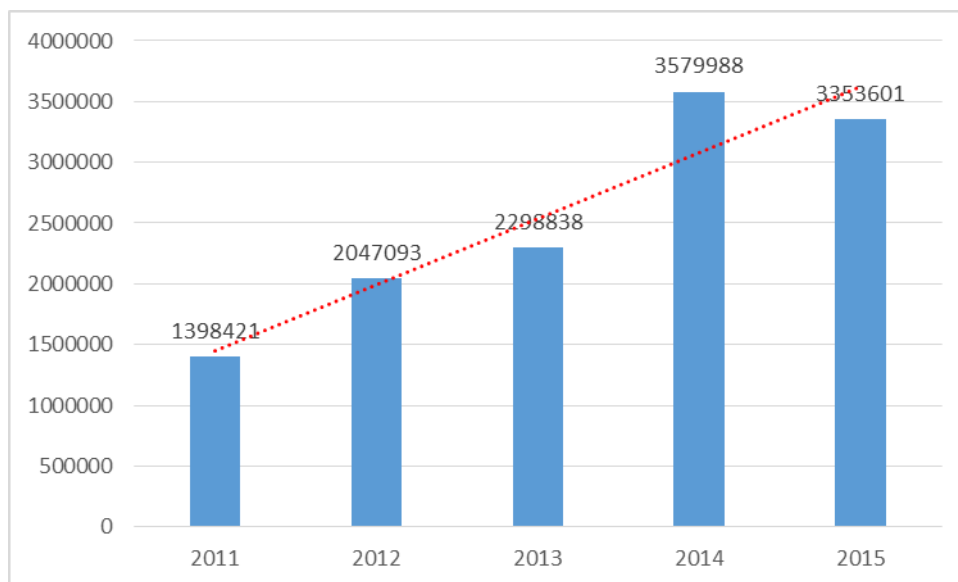
Tabela 41. Wynik operacyjny

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
dochody bieżące	zł	18958632,52	20386252,51	21056532,59	22739972,93	23 123 017
wydatki bieżące	zł	17 560 212	18 339 160	18 757 695	19 159 985	19 769 416
wynik operacyjny	zł	1 398 421	2 047 093	2 298 838	3 579 988	3 353 601

Źródło: Gmina Jonkowo

Wykres 12. Wynik operacyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jonkowo

Analizując sytuację finansową gminy Jonkowo w oparciu o wynik operacyjny należy stwierdzić, że gmina lata 2011-2015 zakończyła nadwyżką operacyjną. W 2015 r. nadwyżka operacyjna wyniosła 3 353 601 zł. Największą nadwyżkę operacyjną gmina osiągnęła w 2014 - 5 172 509 zł.

Analiza stanu zadłużenia w okresie 2010-2014

Zadłużenie gminy z tytułu kredytów na koniec 2015 roku wynosiło 4 339 416 zł i zmalało o 1 500 000 zł w porównaniu do roku 2014. Wskaźnik zadłużenia informujący o udziale zobowiązań ogółem w dochodach Gminy ogółem spadł w roku 2015 r. do poziomu 17,73%.

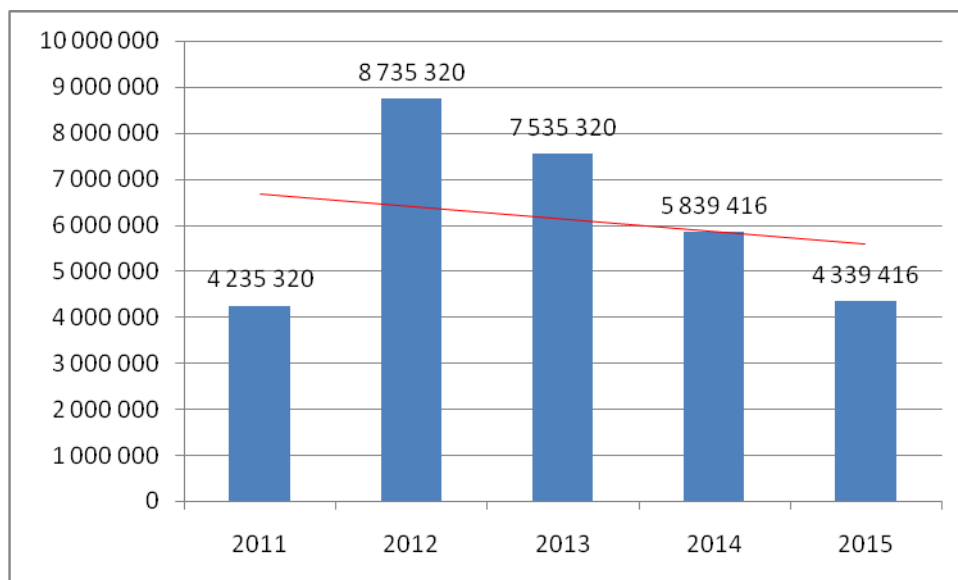
Tabela 42. Wskaźnik zadłużenia

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
Kwota długu	zł	4 235 320	8 735 320	7 535 320	5 839 416	4 339 416
Dochody ogółem	zł	21 159 060	21 266 761	22 982 207	24 332 493	24 470 490
Wskaźnik zadłużenia	zł	20,02%	41,07%	32,79%	24,00%	17,73%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wykres 13. Kwota długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik poziomu obsługi zadłużenia obrazuje udział wydatków na obsługę zadłużenia i spłat rat kapitałowych w dochodach ogółem. W latach 2011-2015 wskaźnik obsługi zadłużenia ukształtował się średnio poziomie 7,76%, z czego w 2015 r. miał najniższą wartość tj. 6,67%. Wartość wskaźnika jest na bezpiecznym poziomie pozwalającym na planowanie nowych działań.

Tabela 43. Wskaźnik obsługi długu

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
Raty + odsetki	zł	2 154 130	1 443 265	1 643 155	1 949 427	1 632 538
Dochody ogółem	zł	21 159 060	21 266 761	22 982 207	24 332 493	24 470 490
Wskaźnik obsługi zadłużenia	zł	10,18%	6,79%	7,15%	8,01%	6,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

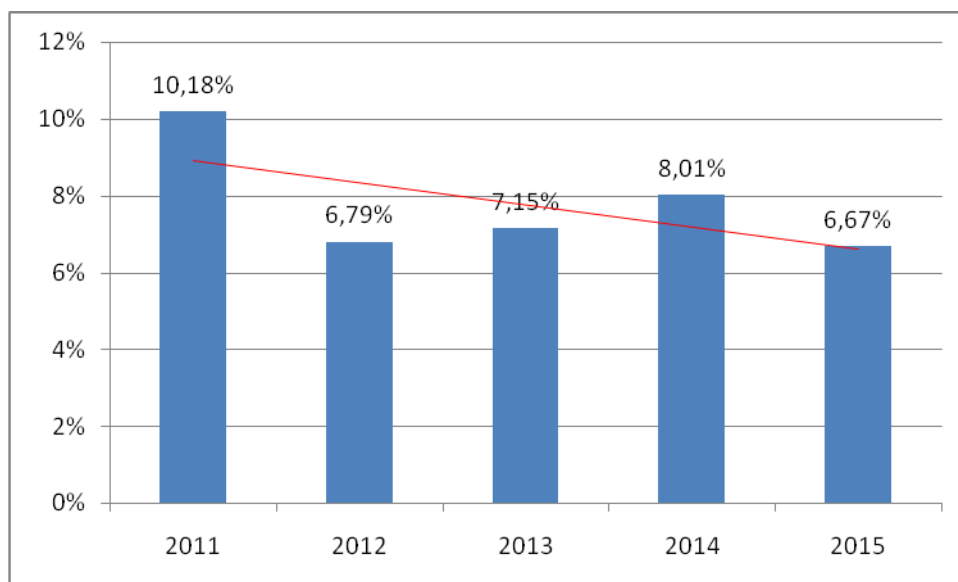
Możliwości obsługi zadłużenia przez gminę w latach 2011-2015 przedstawiają się następująco:

1. W roku 2011 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 2 154 130 zł, co stanowi 10,18% wykonanych w 2011 r. dochodów.
2. W roku 2012 wskaźnik obsługi długu wyniósł 6,79%, przy kwocie spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu 1 443 265 zł.
3. W 2013 r. łączna kwota spłaconych rat kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 1 643 155 zł, co stanowi 7,15% wykonanych w 2013 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 1 296 476 zł oraz odsetki w kwocie 346 679 zł
4. W roku 2014 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 1 949 427 zł, co stanowi 8,01% wykonanych w 2014 r. dochodów.

5. W roku 2015 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 1 632 538 co stanowi 6,67% wykonanych w 2015 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 1 500 000 zł oraz odsetki w kwocie 132 538 zł.

Wykres 14. Obsługa długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analizując okres 2011-2015 można zauważyć, że poziom zadłużenia Gminy maleje. Wskaźnik obsługi zadłużenia o średniej wartości 6,67% jest bardzo zadowalającym wynikiem. Kondycja finansowa gminy umożliwia zatem realizację nowych zadań. Wartość wskaźników zadłużenia oraz obsługi zadłużenia wskazują na bezpieczne zarządzanie środkami publicznymi oraz umożliwiają zaciąganie nowych zobowiązań.

2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

1. Metodologia

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych - w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Najbardziej znany wskaźnik Human Development Index (HDI) oraz jego odpowiednik LHDI (Local Human Development Index) liczony przez UNDP jedną z agend ONZ, dla regionów Polski zbudowane są z trzech obszarów: zamożność, poziom edukacji oraz jakość zdrowia. Pierwszy obszar jest najczęściej mierzony PKB per capita, kolejny powszechnością edukacji lub wynikami egzaminów okresowych, a ostatni średnią długością trwania życia lub wskaźnikami umieralności.

W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania pełniejszego przekroju wybranych gmin. Dołączono więc kategorię migracji. Ponadto zmieniono wskaźniki składowe w danych obszarach. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

Zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten doskonale oddaje średni poziom dochodu brutto mieszkańców, ponieważ stanowi ich stałą część. Wskaźnik powinien być jak najwyższy. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja: średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki. Wskaźnik ten znacznie lepiej oddaje poziom wiedzy i umiejętności uczniów niż wyniki egzaminów w szkołach podstawowych. Oddaje precyzyjnie poziom edukacji danej szkoły i ucznia, co ma na celu sam egzamin gimnazjalny. Korzystny jest wysoki poziom wskaźnika. Dane pochodzą z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców. Zastępuje kategorię Zdrowie, ponieważ nie istnieją dla niej wskaźniki odpowiednio oddające rzeczywisty poziom opieki zdrowotnej w gminach. Przedsiębiorczość będzie mierzona ilością prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców. Im więcej takich podmiotów, tym większą przedsiębiorczością wykazują się obywatele i tym lepsze warunki do prowadzenia działalności znajdują się w gminie. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Migracje: saldo migracji na 1000 osób. Wydaje się ono być najpełniejszym wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, ponieważ ukazuje oceny mieszkańców danego obszaru. Jeśli więcej osób osiedla się w gminie, oznacza to, że więcej osób uważa życie tam za dające im satysfakcję. W odwrotnej sytuacji ocena jest negatywna. Wysokie saldo świadczy o korzystnych warunkach życia. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzyskane wyniki należy ujednolicić. Polega to na obliczeniu stosunku danego wyniku do wyniku najwyższego. I tak maksymalna wielkość to 1, a minimalna 0. W przypadku salda migracji, do każdego wyniku należy dodać wartość bezwzględną wyniku minimalnego, tak, aby móc obliczyć stosunek do wartości maksymalnej w przedziale 0 do 1. Przy tworzeniu wskaźnika zbiorczego obliczono średnią arytmetyczną ze wszystkich składowych, co w efekcie dało wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Ze względu na ujednolicenie wyników ma on charakter wyłącznie porównawczy wśród badanych gmin.

W próbie starano uwzględnić wszystkie gminy powiatu olsztyńskiego, bez wyróżnienia gmin miejskich, wiejskich i wiejsko-miejskich, aby pokazać różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze bezwzględnym. Wszystkie dane pochodzą z roku 2014.

2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela poniżej przedstawia wyniki wskaźnika społeczno-gospodarczego, który powstał przez wyliczenie średniej arytmetycznej dla indywidualnych wskaźników wszystkich podobszarów dla każdej z gmin powiatu olsztyńskiego.

Tabela 44. Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014

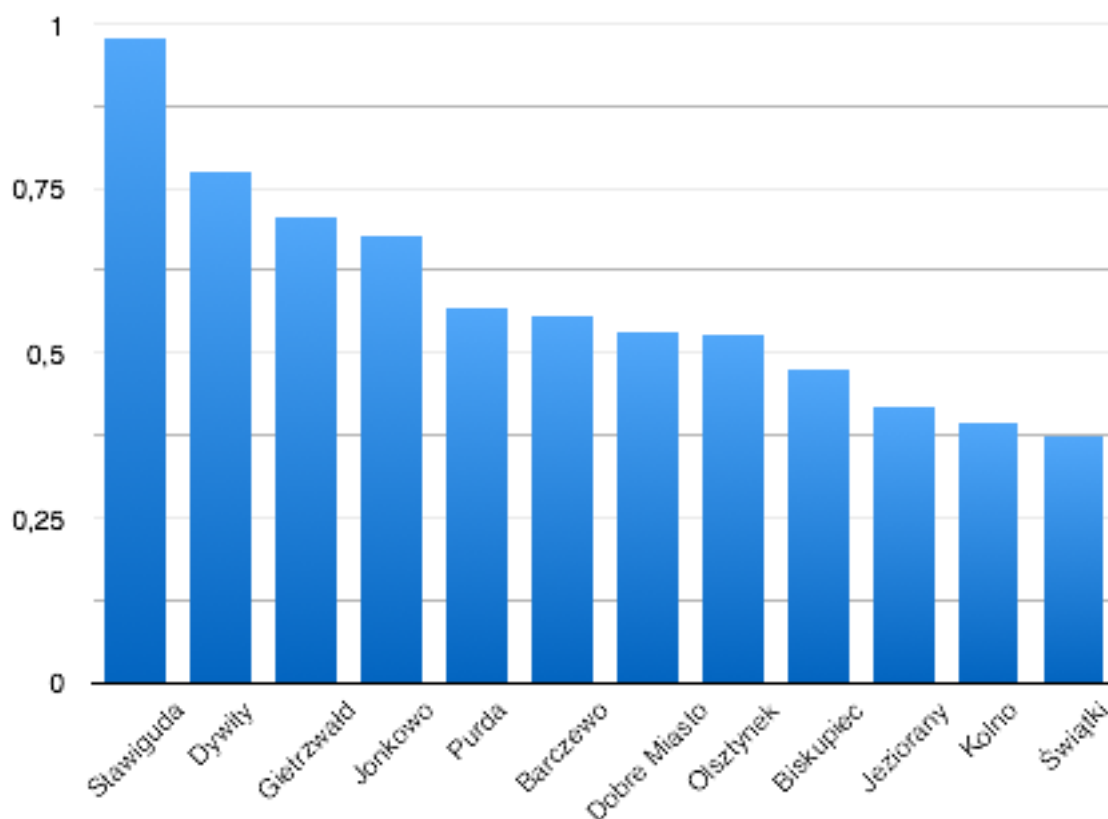
Lp.	Gmina	Wskaźnik
1	Stawiguda	0,978
2	Dywity	0,775
3	Gietrzwałd	0,707
4	Jonkowo	0,677
5	Purda	0,568
6	Barczewo	0,554
7	Dobre Miasto	0,533
8	Olsztynek	0,526
9	Biskupiec	0,476
10	Jeziorany	0,418
11	Kolno	0,394
12	Świątki	0,373

Źródło. Opracowanie własne

Zdecydowanie najwyższy wynik osiągnęła Stawiguda. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego drugich w kolejności Dywit jest sporo niższy. Natomiast różnica między Dywitami, a trzecim Gietrzwałdem jest już znacznie mniejsza. Jeszcze mniej traci czwarte Jonkowo. Grupa kolejnych gmin (Purda, Barczewo, Dobre Miasto, Olsztynek) ma już sporą stratę. Kolejny Biskupiec plasuje się równo pomiędzy ósmym Olsztyńkiem, a dziesiątymi Jezioranami. Natomiast Kolno i Świątki mają już zauważalnie niższe wyniki od pozostałych gmin.

Wykres 15. Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014

Źródło. Opracowanie własne

Wizualizacja graficzna pozwala dostrzec, że gminy powiatu olsztyńskiego można podzielić na trzy grupy w zależności od wartości wskaźnika. Pierwszą grupę stanowi sama Stawiguda ze wskaźnikiem wyższym o około 20%. Kolejną grupą to Dywity, Gietrzwałd i Jonkowo. Różnice między nimi są niższe niż 10%. Trzecia grupa to pozostałe gminy, które osiągają wskaźniki zauważalnie słabsze od pierwszej czwórki.

Zróźnicowanie pomiędzy gminami powiatu uwarunkowane jest położeniem gminy względem Olsztyna. Gminy z tzw. „pierwszego wianuszka” charakteryzują się zdecydowanie wyższym poziomem rozwoju oraz jego dynamiką. Dodatkowo dokonano, w celu zobrazowania wpływu Olsztyna na poszczególne gminy, podziału gmin na 2 grupy: bezpośrednio przylegających do Olsztyna oraz pozostałe. Oddziaływanie Olsztyna na gminy bezpośrednio sąsiadujące jest istotne dla ich rozwoju. Dane, w celu pokazania dynamiki zmian, pokazano także dane z roku 2015.

Tabela 45. Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014 i 2015

Lp.	Gmina	Wskaźnik		
I GRUPA*				
		2014	2015	Zmiana 2014-2015
1	Stawiguda	0,978	0,979	
2	Dywity	0,775	0,795	
3	Gietrzwałd	0,707	0,632	
4	Jonkowo	0,677	0,710	
5	Purda	0,568	0,563	
6	Barczewo	0,554	0,574	
II GRUPA*				
1	Dobre Miasto	0,533	0,517	
2	Olsztynek	0,526	0,485	
3	Biskupiec	0,476	0,473	
4	Jeziorany	0,418	0,426	
5	Kolno	0,394	0,364	
6	Świątki	0,373	0,381	

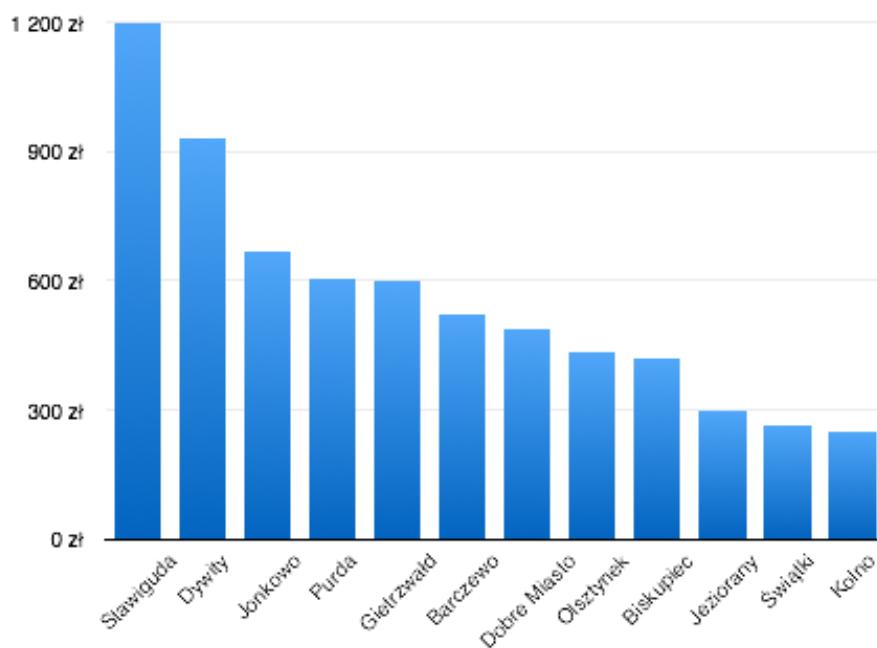
Źródło. Opracowanie własne

3. Wskaźniki podobszarów

a) zamożność

Wykres 16. Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze zamożności dwie gminy znacząco odstają od pozostałych, tj. Stawiguda, której mieszkańcy osiągają średnio niemal 30% wyższe dochody niż mieszkańcy Dywit oraz Dywity, gdzie zarabia się średnio prawie 40% lepiej niż w Jonkowie. Wśród pozostałych gmin nie ma znacznych różnic. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku trzech ostatnich (Jeziorany, Świątki, Kolno) występuje zauważalna strata do reszty badanych obszarów.

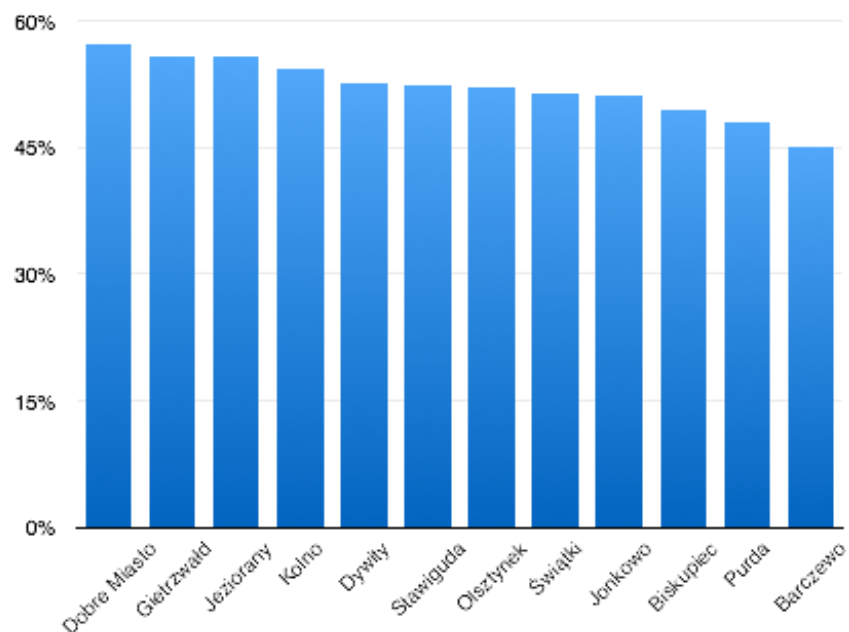
Tabela 46. Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar zamożności
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,776
3	Jonkowo	0,555
4	Purda	0,502
5	Gietrzwałd	0,502
6	Barczewo	0,434
7	Dobre Miasto	0,406
8	Olsztynek	0,360
9	Biskupiec	0,349
10	Jeziorany	0,248
11	Świątki	0,219
12	Kolno	0,209

Źródło. Opracowanie własne

b) edukacja

Wykres 17. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar edukacji, w przeciwieństwie do zamożności, charakteryzuje się niewielką dysproporcją wyników. Różnica wyników najlepszej (Dobre Miasto) i najłabszej (Barczewo) gminy wynosi jedynie 12,25 punktu procentowego. Oznacza to, że najlepsza gmina jest lepsza o niecałe 30% od obszaru najłabszego. Szczególnie wyrównany poziom osiągają gminy na miejscach 5-9 (Dywity, Stawiguda, Olsztynek, Świątki, Jonkowo).

Tabela 47. Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

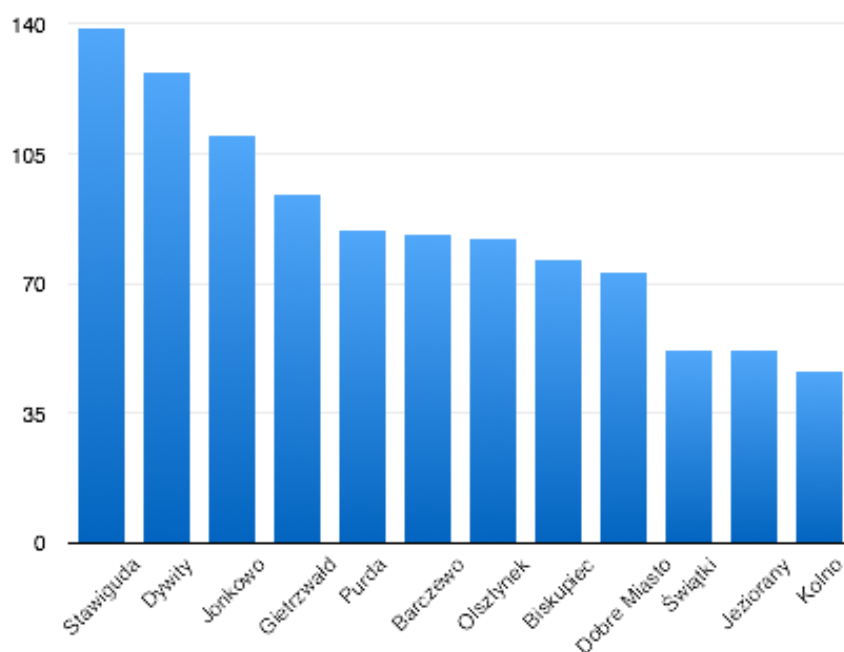
Lp.	Gmina	Podobszar edukacji
1	Dobre Miasto	1,000
2	Gietrzwałd	0,976
3	Jeziorany	0,976
4	Kolno	0,948
5	Dywity	0,920
6	Stawiguda	0,914
7	Olsztynek	0,912
8	Świątki	0,896
9	Jonkowo	0,892
10	Biskupiec	0,865
11	Purda	0,839
12	Barczewo	0,786

Źródło. Opracowanie własne

c) przedsiębiorczość

Wykres 18. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tysięcy mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W obszarze przedsiębiorczości występuje bardziej zauważalne zróżnicowanie wyników wśród trzech wiodących gmin (Stawiguda, Dywity, Jonkowo). Różnica między Stawigudą a Dywitami jest mniejsza niż 10%. Jonkowo traci już ponad 15%, i w podobnym stosunku jest lepsze od czwartego Gietrzwałdu. Jednak gminy na miejscach 4-9 (Gietrzwałd, Purda, Barczewo, Olsztynek, Biskupiec i Dobre Miasto) osiągają bardzo zbliżone wyniki. Ostatnia grupa gmin (Świątki, Jeziorany, Kolno) traci już bardzo dużo, jednak między sobą znacznie się nie różni.

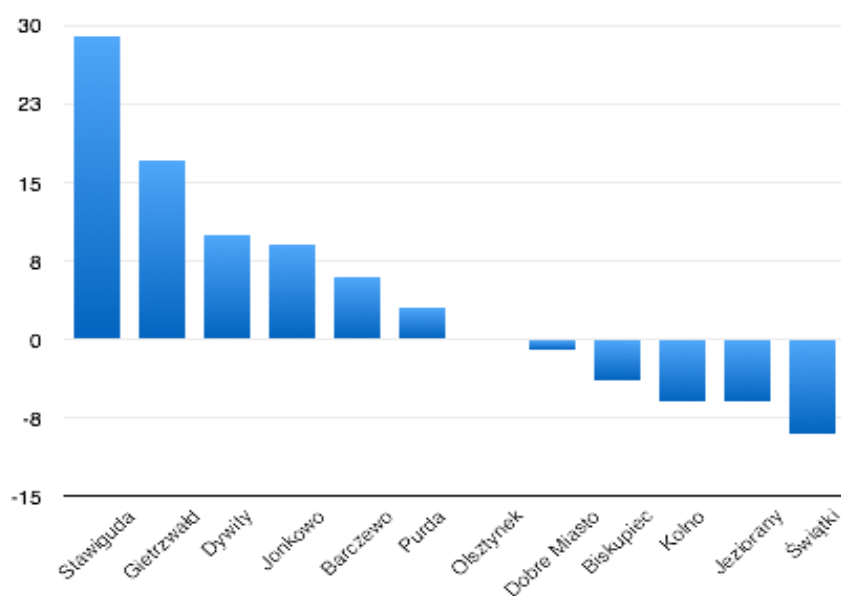
Tabela 48. Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar przedsiębiorczości
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,913
3	Jonkowo	0,789
4	Gietrzwałd	0,672
5	Purda	0,603
6	Barczewo	0,595
7	Olsztynek	0,586
8	Biskupiec	0,544
9	Dobre Miasto	0,523
10	Świątki	0,376
11	Jeziorany	0,370
12	Kolno	0,331

Źródło. Opracowanie własne

d) migracje

Wykres 19. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobzarze migracji ponad połowa gmin osiągnęła wynik dodatni. Znacząco wybijają się jednak tylko dwie gminy: Stawiguda oraz Gietrzwałd, przy czym pierwsza ma o ponad jedną trzecią lepszy wynik niż druga. Podobna różnica jest między Gietrzwałdem a trzecimi Dywitami. Później wyniki aż tak mocno już się nie różnią - w przedziale 10 do -9 różnice są rzędu 1 do 3 osób na 1000 mieszkańców.

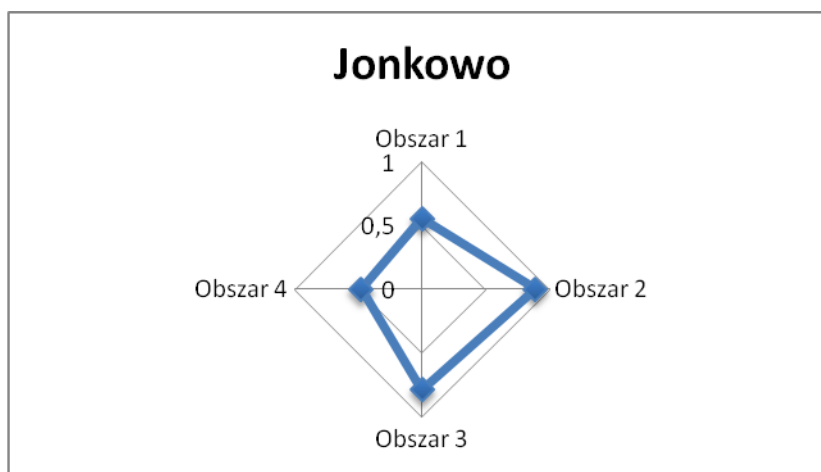
Tabela 49. Wartości wskaźnika podobzaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Obszar 4
1	Stawiguda	1,000
2	Gietrzwałd	0,678
3	Dywity	0,494
4	Jonkowo	0,474
5	Barczewo	0,402
6	Purda	0,326
7	Olsztynek	0,247
8	Dobre Miasto	0,204
9	Biskupiec	0,146
10	Kolno	0,087
11	Jeziorany	0,080
12	Świątki	0,000

Źródło. Opracowanie własne

Poniższy wykres przedstawia wyniki wskaźników obszarów Gminy Jonkowo. Rozkład rombu świadczy o tym, które obszary są silną stroną danych JST. Romb wydłużony w stronę jednego obszaru oznacza jego wysoką wartość, zaś spłaszczony w stronę innego obszaru oznacza jego niską wartość.

Wykres 20. Wyniki wskaźników obszarów Gminy Jonkowo

3. Atrakcyjność inwestycyjna gmin w okolicy drogi krajowej nr 16 (DK16)

Pomiar atrakcyjności inwestycyjnej obszaru jest kwestią złożoną i niesubiektywną. Wynika to z mnogości czynników wpływających na atrakcyjność regionu po względem miejsca do przeprowadzania inwestycji o charakterze rzeczowym. Pojęcie atrakcyjności jest wielowymiarowe, więc siłą rzeczy każda próba jej kwantyfikacji będzie z góry skazana na ukazanie jedynie wycinka rzeczywistości.

Duże znaczenie ma także rodzaj inwestycji. Różne czynniki mają znaczenie w różnych branżach (np. w branży transportowej większe znaczenie będzie miała sieć drogowa, a w branży IT Uniwersytet jako źródło wykwalifikowanej kadry pracowniczej). Z tego też względu dany obszar będzie korzystny z perspektywy jednego przedsiębiorstwa i zupełnie nieatrakcyjny z perspektywy drugiego.

Poniższa analiza jest próbą uchwycenia tych czynników, które są istotne dla większości branż. Czynniki te są wyrażone przez podobszary. Każdy z nich bazuje na dwóch różnych wskaźnikach. Niestety niski stopień agregacji badanych obszarów (gminy) ogranicza wybór wskaźników i uniemożliwia wzięcie pod uwagę innych istotnych podobszarów, np. infrastruktura. W świetle powyższego wytypowano cztery podobszary wraz ze wskaźnikami:

a) zasoby pracy - pozwala na ilościowe ujęcie rynku pracy z punktu widzenia przedsiębiorstwa

- liczba osób w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców - o atrakcyjności stanowi większa liczba osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to większą bazę zasobów pracowniczych, czyli możliwość przeprowadzenia bardziej restrykcyjnej rekrutacji pracowników, większą liczbę rąk do pracy, co skutkuje wyższym poziomem konkurencji między pracownikami.
- udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (%) - w tym przypadku, nieco nieintuicyjnie, korzystny jest wysoki poziom bezrobocia. Jest to „uściślenie” pierwszego wskaźnika. Liczba bezrobotnych przekłada się bezpośrednio na wyższą liczbę wolnych rąk do pracy oraz mniejszy poziom konkurowania pracodawców o pracownika. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa oznacza to niższą presję na wzrost płac, a więc niższe koszty prowadzenia działalności.

b) kapitał ludzki - umożliwia na jakościowe ujęcie zasobów ludzkich danej gminy

- liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej na 1000 mieszkańców - większa liczba osób korzystających z opieki społecznej świadczy o wyższej częstotliwości występowania problemów społecznych wśród mieszkańców gminy. Problemy takie z zasady obniżają poziom kapitału ludzkiego, co jest niepożądane z punktu widzenia pracodawcy
- współczynnik skolaryzacji netto (%) - wyższy poziom współczynnika oznacza wyższą świadomość młodzieży o potrzebie edukacji oraz większe zaangażowanie młodych ludzi we własny rozwój. Przekłada się to bezpośrednio na kapitał ludzki i jest korzystne dla pracodawców

- c) rynek zbytu - prezentuje stosunkową wielkość najbliższego rynku zbytu produktów lub usług**
- dochód gminy z podatku dochodowego osób fizycznych na 1 mieszkańca - wskaźnik ten umożliwia bardzo precyzyjne porównanie średniego poziomu dochodów mieszkańców gminy. Wyższy poziom przekłada się na wyższy popyt na produkty lub usługi, co jest korzystne z perspektywy przedsiębiorstwa
 - gęstość zaludnienia na 100 ha - wyższa liczba mieszkańców na tym samym obszarze oznacza korzystniejszą, z punktu widzenia inwestora, strukturę rynku zbytu
- d) samorząd - ukazuje proinwestycyjne nastawienie władz samorządowych**
- udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem (%) - wyższy poziom oznacza, że władze samorządowe prowadzą politykę bardziej proinwestycyjną niż w gminach o niższej wartości wskaźnika
 - pokrycie powierzchni gminy planem zagospodarowania przestrzennego (%) - wyższy poziom oznacza nastawienie proinwestycyjne urzędników gminy

Wszystkie wartości wskaźników zostaną sprowadzone do wspólnego mianownika, jakim może być przykładowo wartość na 1 mieszkańca, udział procentowy lub wartość na 1000 mieszkańców (np. dochody gminy z PIT na 1 mieszkańca). Wszystkie dane pochodzą z bazy statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego i dotyczą roku 2014. Wszystkie wskaźniki poza jednym są stymulantami. Jedyną destymulantą to liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Wskaźniki składowe podobszarów powstały poprzez obliczenie stosunku wartości wskaźnika danej gminy do najwyższej wartości wskaźnika w próbie, np. 627 osób w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gminy miejskiej Ostróda w stosunku do 662 osób w gminie wiejskiej Mrągowo oznacza wartość wskaźnika składowego dla miasta Ostródy na poziomie 0,947 ($\frac{627}{662} = 0,947$).

Wskaźnik podobszaru powstaje z obliczenia średniej wartości dla dwóch wskaźników składowych. Ogólny wskaźnik atrakcyjności to średnia wszystkich wskaźników podobszarów dla danej gminy. Wskaźniki przyjmują wartości od 0 do 1. Wyniki ujemne mogą pojawić się po uwzględnieniu destymulanty (podobszar kapitału ludzkiego).

Badana próba objęła wszystkie gminy województwa warmińsko-mazurskiego, przez które przebiega droga krajowa nr 16. Obliczono wskaźniki dla każdego rodzaju gminy (miejska, wiejska, miejsko-wiejska, miasto powiatowe). Wynika to z faktu, że potencjalny inwestor bierze pod uwagę obiektywne uwarunkowania (*ceteris paribus* czynniki nieuwzględnione w analizie) dla przeprowadzanej inwestycji. Mimo to, analizując wyniki, warto porównywać gminy w ramach jednej kategorii jednostki samorządu terytorialnego, ponieważ zestawienie np. gminy wiejskiej Jonkowo z miastem powiatowym Olsztyn nie będzie miało wysokiej wartości porównawczej - oba obszary mają zupełnie różną charakterystykę.

Ogólne zestawienie

Tabela 50 przedstawia wyniki ogólnego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej. Najwyższą wartość osiągnęło miasto powiatowe Olsztyn. Dalej znalazły się wszystkie gminy miejskie. Na miejscach 6 i 7 znalazły się 2 gminy wiejskie, a na kolejnych głównie gminy wiejsko-miejskie. Tabelę zamyka 5 gmin wiejskich.

Tabela 50. Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin*

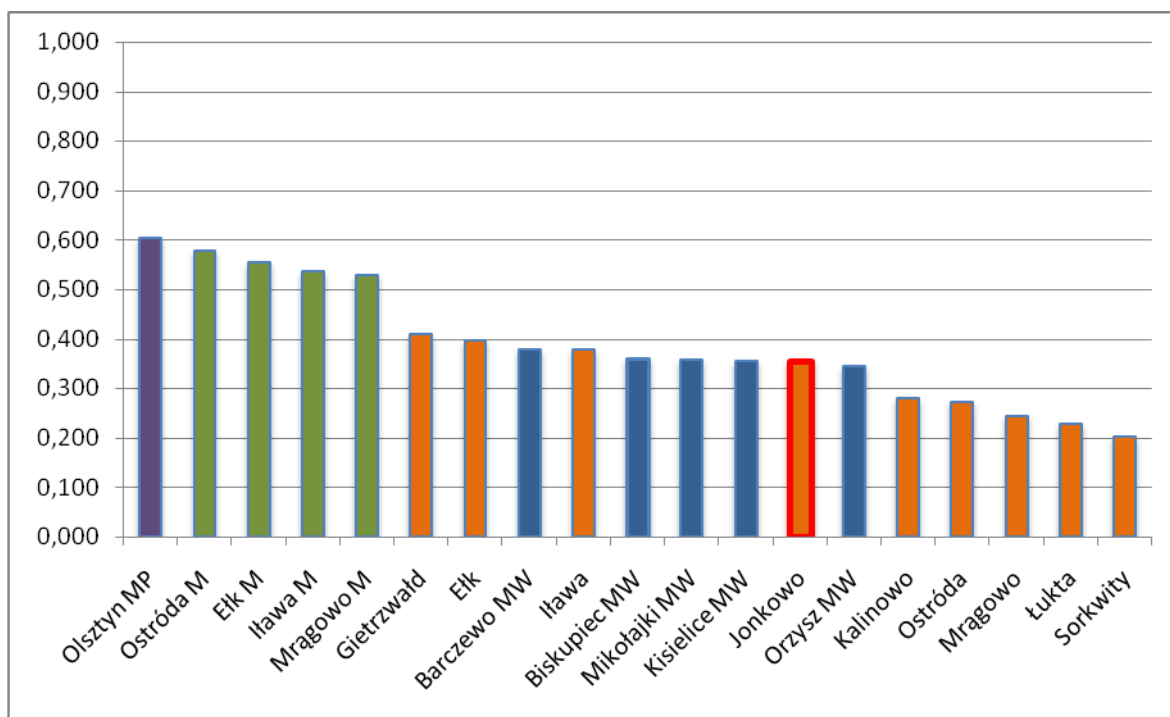
Nr	Gmina	Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej
1	Olsztyn MP	0,604
2	Ostróda M	0,579
3	Ełk M	0,554
4	Iława M	0,538
5	Mrągowo M	0,529
6	Gietrzwałd	0,409
7	Ełk	0,397
8	Barczewo WM	0,379
9	Iława	0,378
10	Biskupiec WM	0,361
11	Mikołajki WM	0,357
12	Kisielice WM	0,355
13	Jonkowo	0,355
14	Orzysz WM	0,344
15	Kalinowo	0,279
16	Ostróda	0,273
17	Mrągowo	0,245
18	Łukta	0,229
19	Sorkwity	0,202

Źródło: Opracowanie własne

*Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższa wartość wskaźnika (Olsztyn MP) jest około trzykrotnie większa od wartości najniższej (Sorkwity). Najlepsza gmina miejska (Ostróda M) traci do Olsztyna około 4%, najlepsza gmina wiejska (Gietrzwałd) około 1/3, a wiejsko-miejska (Barczewo WM) około 40%. Różnica między najwyższym (Ostróda M) a najniższym (Mrągowo M) wskaźnikiem wśród gmin miejskich to niecałe 10%. Podobna wartość dotyczy gmin wiejsko-miejskich. Dla gmin wiejskich rozwarstwienie wyników jest już znacznie wyższe, bo wynosi prawie 50%.

Wykres 21. Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin

Źródło: Opracowanie własne

Na wykresie można zauważyć trzy grupy gmin między którymi zachodzą znaczne różnice w wartościach wskaźnika. Pierwsza obejmuje miasto powiatowe Olsztyn oraz wszystkie gminy miejskie. Druga to Gietrzwałd oraz obszary aż do Orzysza włącznie. Trzecia grupa to pozostałe gminy wiejskie. Różnica między ostatnią gminą pierwszej grupy i najlepszą gminą drugiej grupy to prawie 23% wartości wskaźnika. Ten sam stosunek między grupą drugą a trzecią to niecałe 19%.

Wśród gmin miejskich najlepsza okazuje się Ostróda o niecałe 5% od drugiego Ełku. Gminy wiejsko-miejskie nie różnią się znacznie - Barczewo z najwyższym wskaźnikiem jest lepsze o podobną wartość od kolejnego Biskupca. Jeszcze mniejsza różnica (3%) jest między najlepszą gminą wiejską (Gietrzwałd), a drugą w kolejności (Ełk).

Podobszar 1 - zasoby pracy

W tabeli 51 zaprezentowane są wyniki wskaźnika podobszaru dotyczącego zasobów pracy. Najlepszy wynik osiągnęła gmina wiejska Ełk. Spośród gmin wiejsko-miejskich najwyższą wartość wskaźnika podobszaru zanotował Orzysz. Wśród gmin miejskich najlepszy okazał się Ełk. Wyniki mogą wydawać się zaskakujące i nieinstynktowne - przyczyną jest potraktowanie bezrobocia wśród ludności w wieku produkcyjnym jako stymulanty, co jest wyjaśnione w opisie metodologii.

Tabela 51. Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin*

Nr	Gmina	Zasoby pracy
1	Ełk	0,992
2	Orzysz WM	0,936
3	Kalinowo	0,930
4	Mikołajki WM	0,904
5	Biskupiec WM	0,852
6	Sorkwity	0,833
7	Mrągowo	0,832
8	Ełk M	0,803
9	Mrągowo M	0,773
10	Ostróda	0,767
11	Barczewo WM	0,761
12	Gietrzwałd	0,744
13	Jonkowo	0,729
14	Ostróda M	0,707
15	Kisielice WM	0,676
16	Iława	0,648
17	Olsztyn MP	0,642
18	Iława M	0,610
19	Łukta	0,528

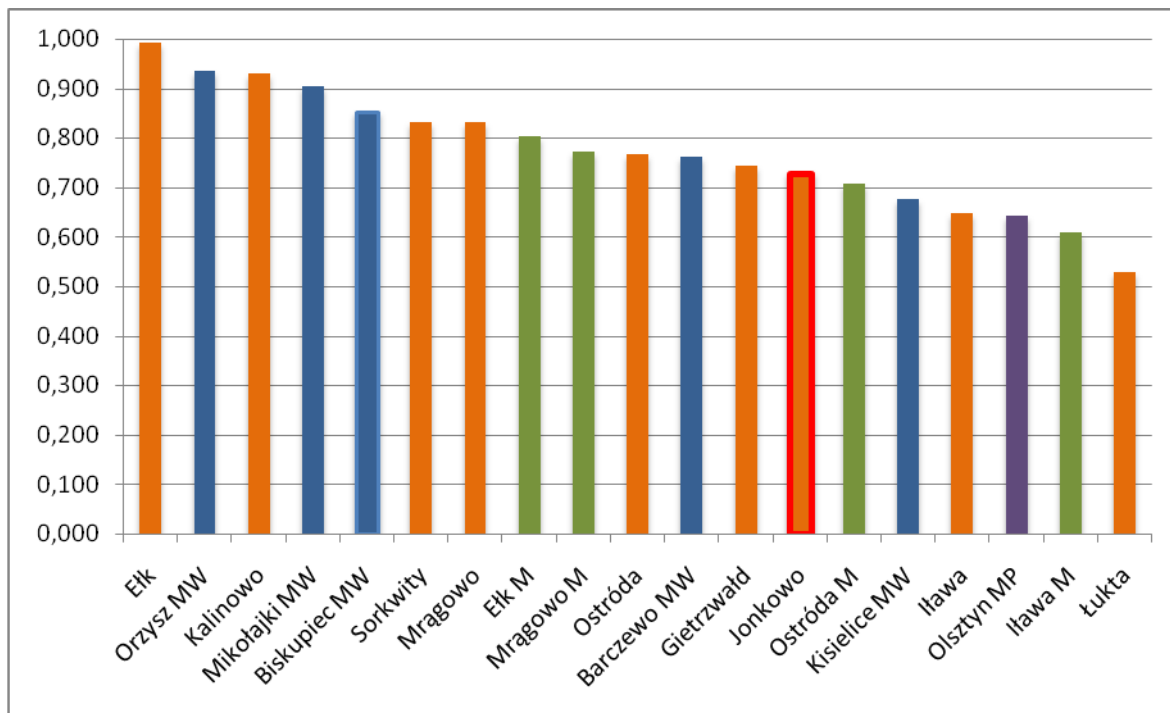
Źródło. Opracowanie własne

*Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższy wynik (Ełk) jest blisko dwukrotnie wyższy od rezultatu najniższego (Łukta). Orzysz, najlepszy spośród gmin wiejsko-miejskich traci niecałe 6% do Ełku. Z kolei różnica między gminą wiejską Ełk, a miastem Ełk (najlepsza gmina miejska) jest już wyższa, bo wynosi blisko 20%. Olsztyn jest słabszy od lidera już znacznie bardziej - ponad 35% wartości wskaźnika. Rozwarstwienie między skrajnymi wynikami gmin wiejskich jest znaczne - wynosi niemal 47%. Dla gmin wiejsko-miejskich różnica ta wynosi niecałe 28%, a wśród miast prawie 15%.

Wykres 22. Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin

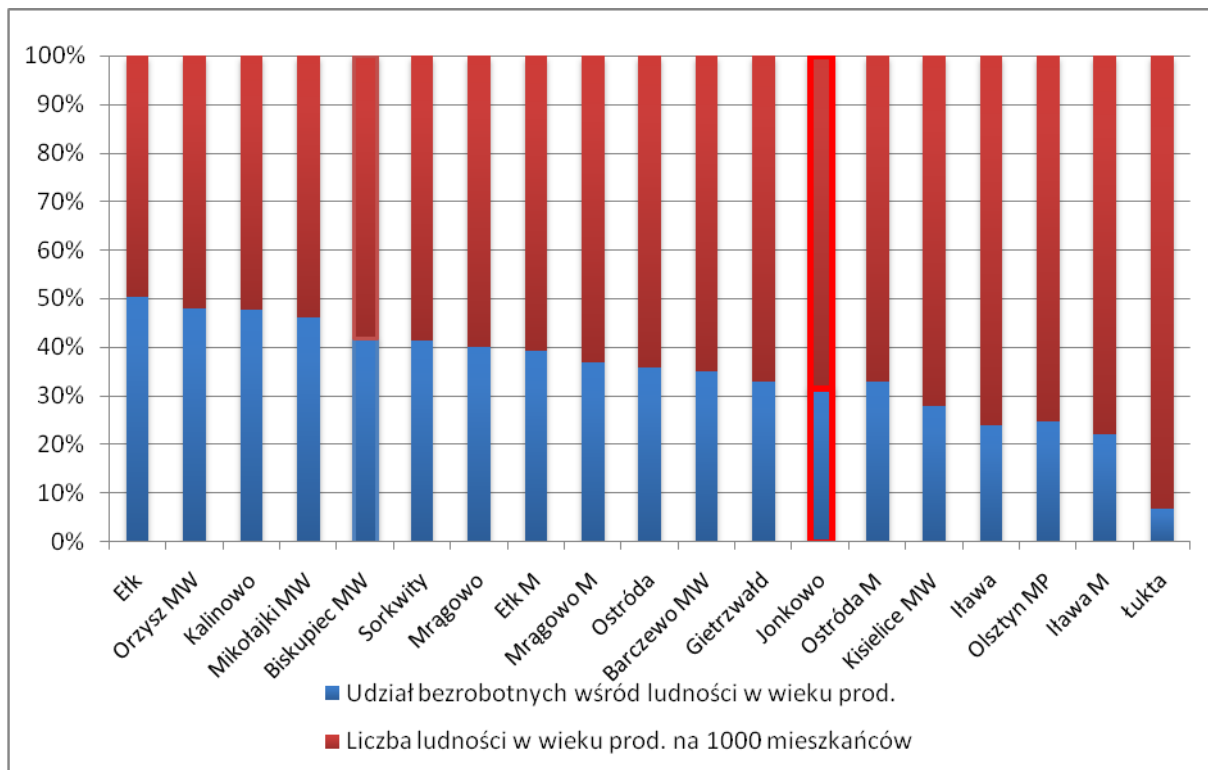
Źródło. Opracowanie własne

Obserwując wykres 23 trudniej jest dostrzec grupy wartości. Wszystkie wyniki rozkładają się raczej równomiernie. Jedyną widoczną zależność dotyczy tego, że obszary o wysokiej liczbie ludności (gminy miejskie i miasto powiatowe) osiągają wyniki raczej z tyłu stawki. Wynika to z większej liczby miejsc pracy w tych gminach i niższego bezrobocia. Nie dotyczy to jednak wszystkich gmin miejskich i dużej części gmin wiejsko-miejskich.

Na wykresie 24 można zaobserwować jaki udział miały poszczególne składowe podobszaru. Bardzo widoczny jest pewien trend - wynik najlepszych gmin jest oparty w równym stopniu na obu składowych. W miarę przesuwania się w prawą stronę wykresu możemy jednak zaobserwować, że na znaczeniu zyskuje wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców. Przyczyna jest prosta - w miarę jak bezrobocie się zmniejsza, zmniejsza się też wynik tej składowej i jej wpływ na wartość wskaźnika podobszaru zasobów pracy.

Wykres 23. Składowe wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar 2 - kapitał ludzki

W podobszarze dotyczącym kapitału ludzkiego badanych gmin, najlepsze okazało się miasto powiatowe Olsztyn. Wśród gmin miejskich najwyższą wartość wskaźnika osiągnęło Mrągowo, zaś wśród wiejskich Giętrzwald. Z gmin wiejsko-miejskich najkorzystniej wypadły Mikołajki.

Tabela 52. Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin*

Nr	Gmina	Kapitał ludzki
1	Olsztyn MP	0,328
2	Mrągowo M	0,309
3	Iława M	0,302
4	Ostróda M	0,278
5	Ełk M	0,238
6	Mikołajki WM	0,095
7	Biskupiec WM	0,082
8	Gietrzwałd	0,073
9	Orzysz WM	0,055
10	Ełk	0,047
11	Jonkowo	0,034
12	Kisielice WM	0,010
13	Barczewo WM	0,002
14	Łukta	0,000
15	Kalinowo	-0,036
16	Iława	-0,086
17	Ostróda	-0,107
18	Sorkwity	-0,186
19	Mrągowo	-0,226

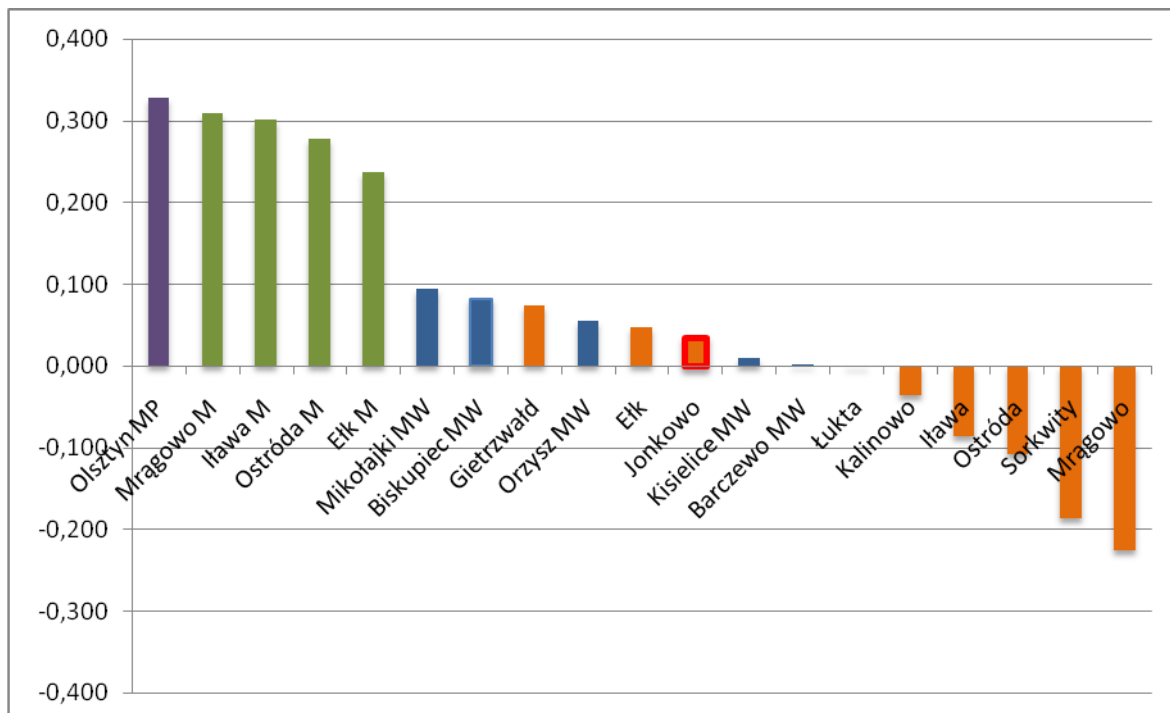
Źródło. Opracowanie własne

*Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższa wartość wskaźnika (Olsztyn MP) jest o blisko 6% wyższa od drugiej w kolejności (Mrągowo M). Jest to także różnica między liderem a najlepszą gminą miejską. Gmina wiejsko-miejska z najkorzystniejszym rezultatem (Mikołajki WM) jest już dużo słabsza - o ponad 70% wartości. Z kolei Gietrzwałd, najlepsza gmina wiejska w podobszarze kapitału ludzkiego, traci ponad 77% do Olsztyna. Różnica między skrajnymi wynikami wśród gmin miejskich (najlepsza: Mrągowo M, najgorsza: Ełk M) to 23%. Z kolei wartość wskaźnika Barczewa (najgorsza gmina wiejsko-miejska) stanowi zaledwie ułamek wartości wskaźnika dla Mikołajek (najlepsza WM). Rozwarstwienie więc stanowi blisko 98%. Najlepsza gmina wiejska (Gietrzwałd) jest lepsza od najgorszej (Mrągowo) o ponad 130%.

Wykres 24. Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin

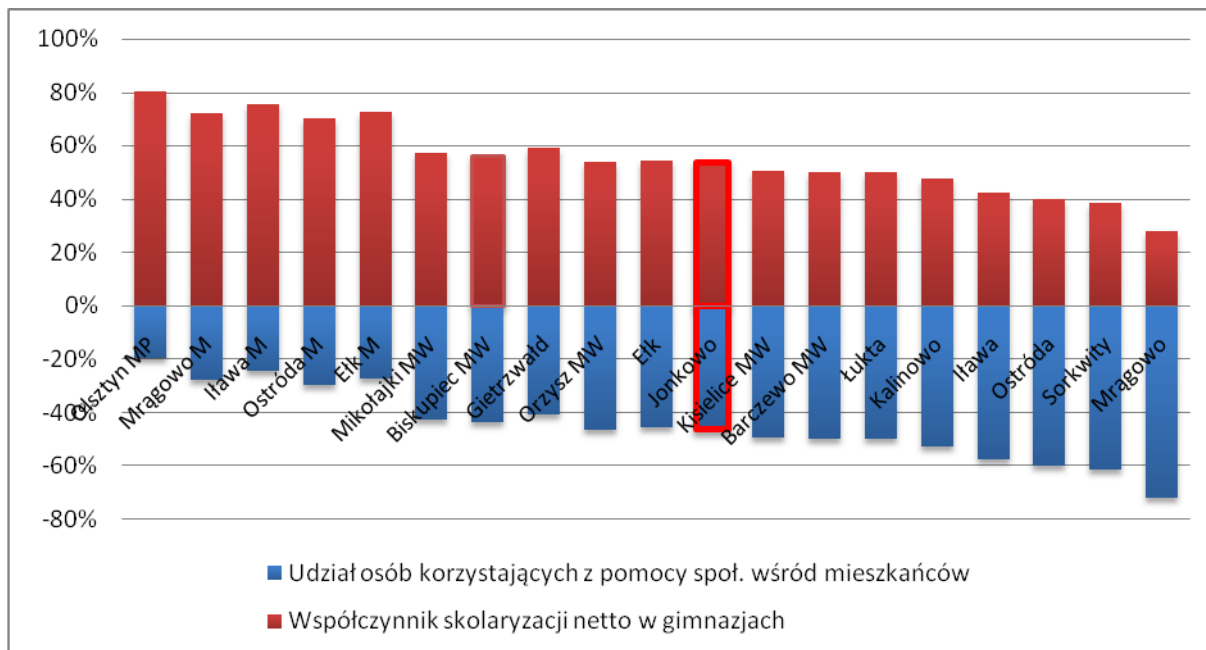

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze 2 możemy wyróżnić ponownie 3 grupy gmin. Pierwsza to Olsztyn i wszystkie gminy miejskie. Elk M osiąga ponad 60% wyższy wskaźnik niż Mikołajki WM. Kolejna grupa to gminy od Mikołajek WM do Łukty WM. Stanowią je gminy wiejsko-miejskie oraz kilka gmin wiejskich. Ostatnia grupa, gminy z ujemną wartością wskaźnika, składa się wyłącznie z gmin wiejskich. Abstrahując od osiąganych wartości oraz znaku przed nimi, kolejność oraz podział grup jest bardzo zbliżony do tych na wykresie ogólnego wskaźnika (wykres 21).

Wykres 25. Składowe wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Wykres 25 pozwala dostrzec, że w miarę przesuwania się w dół tabeli z wynikami, spada znaczenie współczynnika skolaryzacji, a wzrasta znaczenie udziału osób korzystających ze świadczeń społecznych wśród mieszkańców. Wynika to z faktu, że składowa ta jest destymulantą, czyli im jest wyższa, tym silniej obniża całkowity wynik podobszaru.

Podobszar 3 - rynek zbytu

W podobszarze 3 najwyższą wartość wskaźnika osiągnęło ponownie miasto powiatowe Olsztyn. Spośród gmin miejskich najlepszy rezultat ma miasto Ełk, w przypadku gmin wiejskich Jonkowo, a miejsko-wiejskich Barczewo. Przyczyną takich wyników są składowe podobszaru, które tradycyjnie są wyższe na terenach miejskich.

Tabela 53. Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin*

Nr	Gmina	Rynek zbytu
1	Olsztyn MP	0,845
2	Ełk M	0,714
3	Ostróda M	0,691
4	Iława M	0,545
5	Mrągowo M	0,533
6	Jonkowo	0,301
7	Gietrzwałd	0,272
8	Barczewo WM	0,239
9	Ełk	0,237
10	Biskupiec WM	0,196
11	Mikołajki WM	0,181
12	Mrągowo	0,179
13	Ostróda	0,170
14	Orzysz WM	0,169
15	Iława	0,169
16	Łukta	0,145
17	Kisielice WM	0,112
18	Sorkwity	0,109
19	Kalinowo	0,086

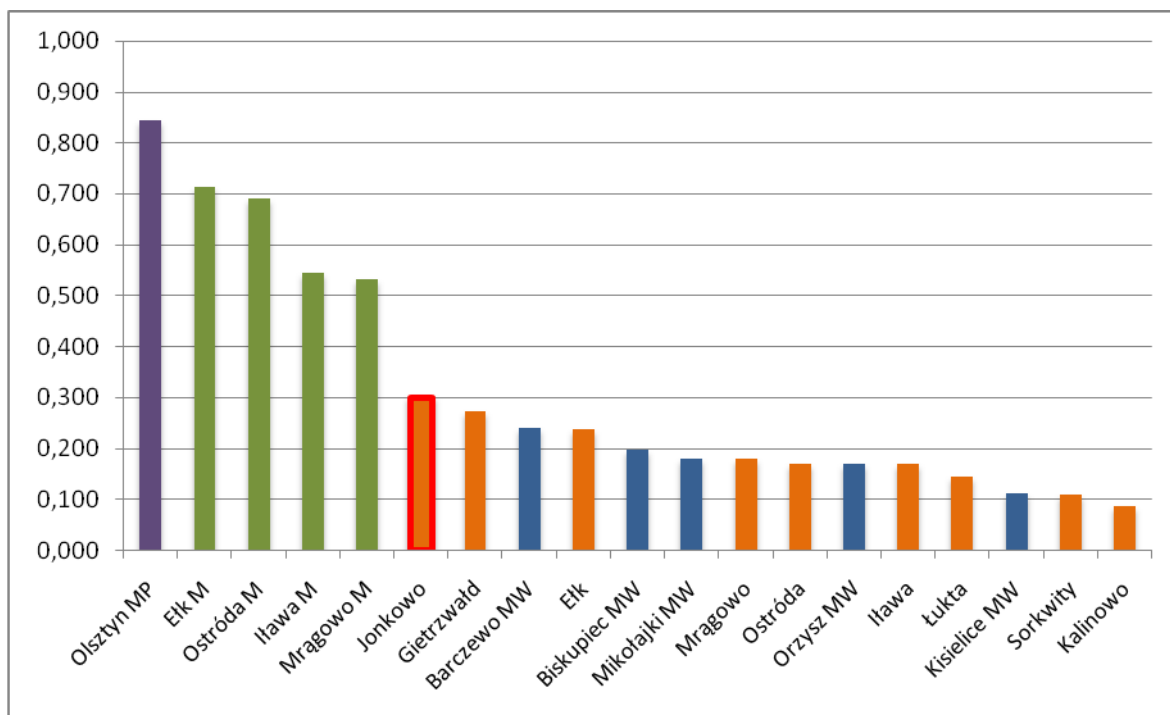
Źródło. Opracowanie własne

*Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Różnica między Olsztynem a miastem Ełk (drugi najlepszy wynik, najlepsza gmina miejska) jest dość znaczna, bo przekracza 15% wartości wskaźnika. Jonkowo, gmina wiejska z najwyższą wartością wskaźnika podobszaru, jest o blisko 2/3 słabsze od stolicy województwa. W przypadku Barczewa jest to już ponad 70%. Rozwarstwienie wśród gmin miejskich to ponad 25%. Dla gmin wiejskich wartość ta rośnie do prawie 72%. Z kolei skrajne wyniki w gronie gmin wiejsko-miejskich różnią się o około 53%.

Wykres 26. Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin

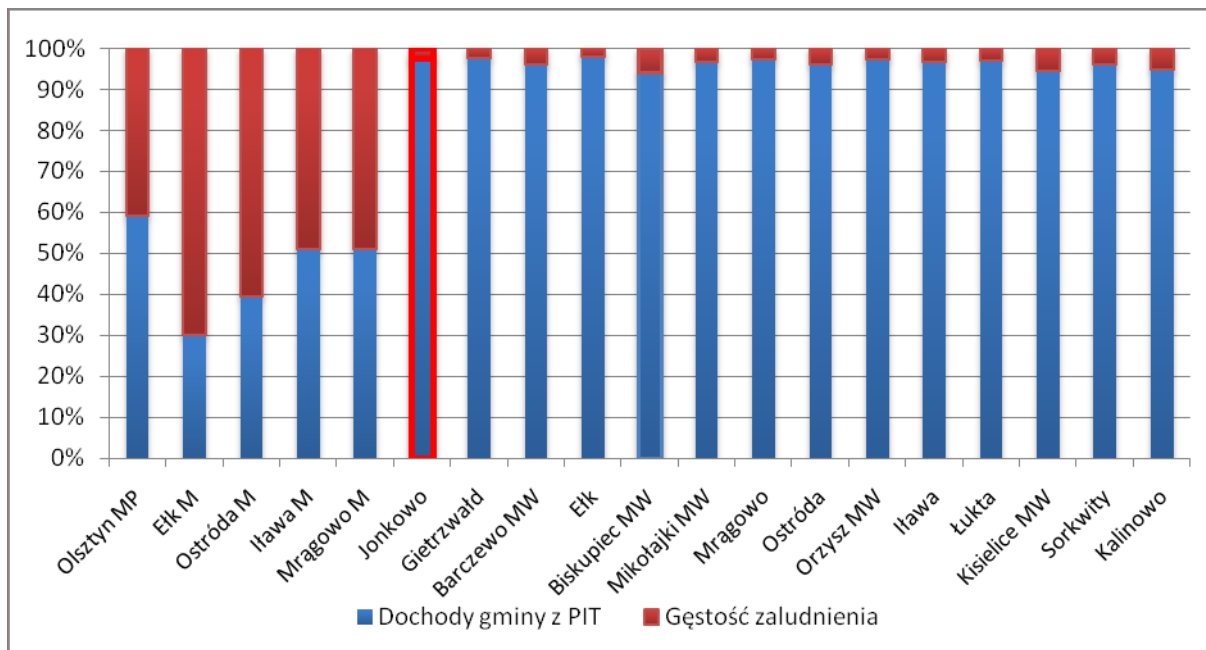

Źródło. Opracowanie własne

Kolejność gmin znów układa się podobnie jak w przypadku ogólnego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej. Różnica jest jednak taka, że można zauważyć jedynie 2 grupy znacząco różniące się wartościami. Pierwsza z nich to ponownie Olsztyn oraz gminy miejskie. Druga to wszystkie pozostałe gminy. Najlepsza gmina z drugiej grupy (Jonkowo) jest słabsza od najslabszej gminy grupy pierwszej (Mrągowo M) o około 45% wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu. Różnice wewnątrz grup wynoszą odpowiednio: 37% (0,312 w wartościach bezwzględnych) w pierwszej i 61% w drugiej (0,215).

Wykres 27. Składowe wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Na powyższym wykresie bardzo łatwo dostrzec pewną zależność: gminy grupy pierwszej charakteryzują się tym, że w ich wartości wskaźnika znaczący udział ma gęstość zaludnienia. Niska gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich sprawia, że gminy inne niż miejskie zawsze będą miały trudność w dorównaniu miastom w kontekście takich zestawień. Różnica ta jest na tyle znaczna, że dzieli dość wyraźnie gminy na mocniejsze i słabsze w tym podobszarze.

Podobszar 4 - samorząd

Jeśli chodzi o jakość pracy samorządu istotną z punktu widzenia inwestora, to najwyższa jest w urzędzie gminy wiejskiej Ława. Wśród gmin miejskich najlepsze się okazuje z kolei miasto Ława. Niewiele dalej jest najlepsza gmina wiejsko-miejska Kielce, a miasto powiatowe Olsztyn znajduje się na piątym miejscu. Ogólnie rzecz biorąc, czołówkę zdominował powiat ławski (Ława, Ława M, Kielce WM), a pierwsza szóstka to JST z zachodniej części województwa.

Tabela 54. Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin*

Nr	Gmina	Samorząd
1	Iława	0,782
2	Iława M	0,693
3	Ostróda M	0,638
4	Kisielice WM	0,622
5	Olsztyn MP	0,600
6	Gietrzwałd	0,547
7	Barczewo WM	0,515
8	Mrągowo M	0,502
9	Ełk M	0,461
10	Jonkowo	0,354
11	Biskupiec WM	0,313
12	Ełk	0,312
13	Ostróda	0,261
14	Mikołajki WM	0,247
15	Łukta	0,242
16	Orzysz WM	0,215
17	Mrągowo	0,194
18	Kalinowo	0,137
19	Sorkwity	0,054

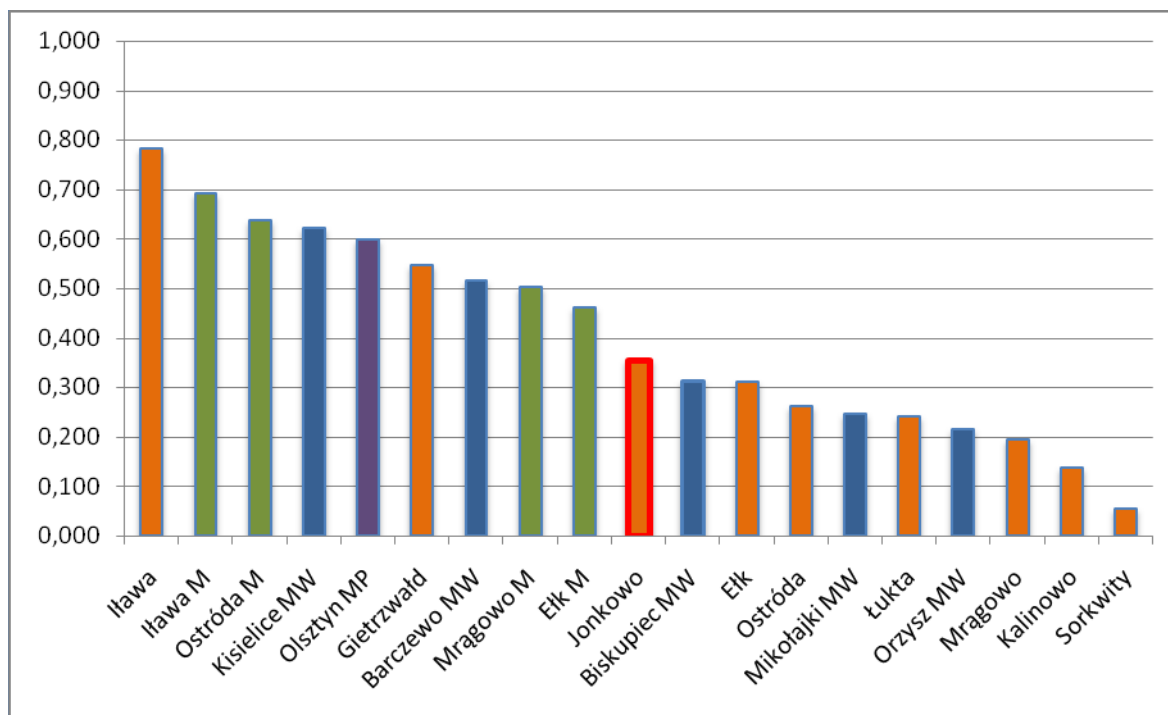
Źródło. Opracowanie własne

*Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Różnica między obiema iławskimi gminami, najlepszymi w swoich kategoriach, wynosi ponad 11%. Z kolei Kisielice (najlepsza WM) tracą już około 20% do lidera. W przypadku Olsztyna różnica ta przekracza już 23%. Największe rozwarstwienie dotyczy gmin wiejskich. Dla Sorkwit wynosi ono 93% wartości wskaźnika. Gminy miejskie różnią się już mniej między sobą - o około 33% dla miasta Ełk. Z kolei Orzysz WM jest słabszy od Kisielic o niemal 2/3.

Wykres 28. Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin

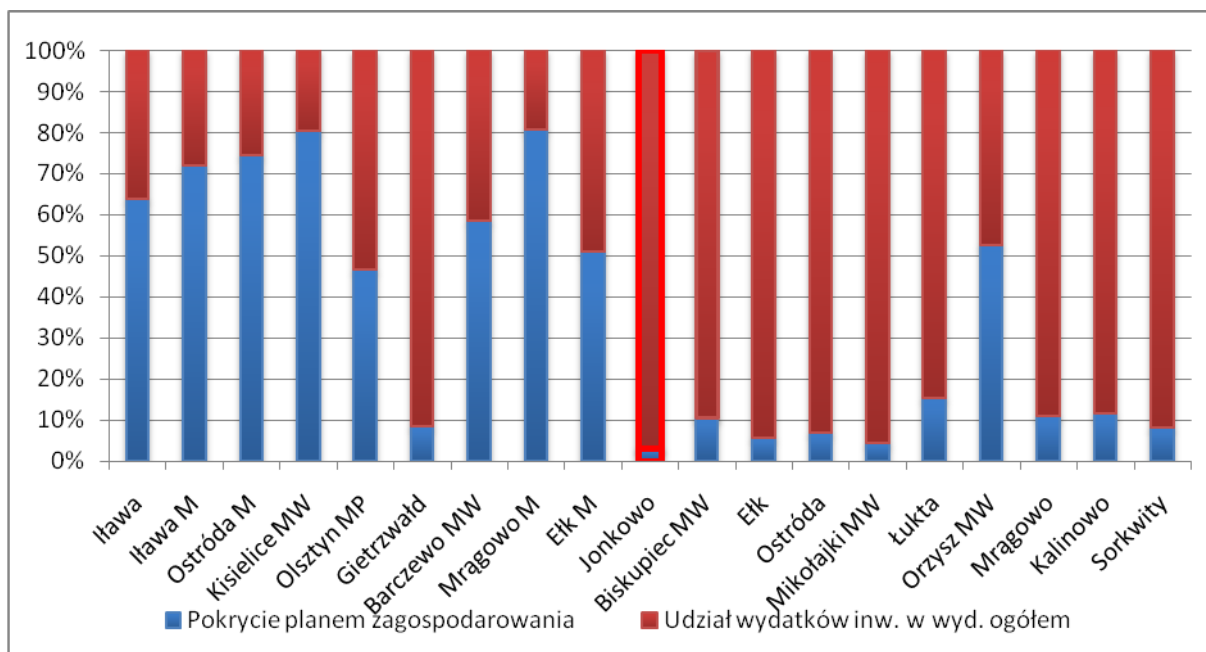

Źródło. Opracowanie własne

W przypadku podobszaru 4 nie można wyróżnić grup gmin ze względu na różnice w wartości wskaźnika. Rozkładają się one stosunkowo równomiernie. Jedyna obserwacja może dotyczyć tego, że obszary o dużej gęstości zaludnienia (miasta i miasto powiatowe) znajdują się raczej z przodu stawki. Większość obszarów wiejskich znajduje się raczej w dolnej połowie tabeli. Gminy wiejsko-miejskie nie wykazują żadnych zależności.

Wykres 29. Składowe wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin.

Źródło. Opracowanie własne

Na wykresie 29 trudno jest zaobserwować zależności. Jedyną charakterystyczną kwestią jest to, że gminy znajdujące się z tyłu stawki mają niewielką część swojej powierzchni pokrytą planem zagospodarowania przestrzennego. Z tych zależności wyłama się jednak Gietrzwałd (niski procent pokrycia; wysokie miejsce) oraz Orzysz WM (wysoki procent pokrycia; słabe miejsce).

Podsumowanie

Inwestor porównując obszary do lokalizacji inwestycji rzeczowej będzie brał znacznie więcej czynników niż objęła powyższa analiza. Preferowany rodzaj jednostki samorządu terytorialnego (gmina miejska, wiejska, wiejsko-miejska, miasto na prawach powiatu) będzie zależny od branży inwestycji. Dlatego też porównując jednostki w celach planowania działań proinwestycyjnych warto porównywać JST tej samej kategorii. Porównywanie jednostek między kategoriami będzie uzasadnione tylko w dwóch podobszarach: kapitał ludzki oraz samorząd. Dzieje się tak ponieważ wskaźniki składowe w obu nie są silnie zależne od rodzaju JST. W przypadku pozostałych podobszarów występują już silniejsze zależności: zasoby pracy - bezrobocie (z reguły wyższe na obszarach wiejskich) oraz rynek zbytu (gęstość zaludnienia - wyższe w miastach).

4. Analiza SWOT/TOWS

Analiza SWOT /TOWS obejmuje analizę zewnętrzną gminy (okazje i zagrożenia płynące z zewnątrz) oraz analizę wewnętrzną (mocne i słabe strony gminy). Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów: **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Formułowanie strategii gminy przy pomocy analizy SWOT składa się z sześciu etapów: cztery pierwsze należą do analizy, a dwa następne to czynności związane z wyborem strategii gminy.

ETAP I - Zdefiniowanie listy szans, zagrożeń, silnych i słabych stron badanej jednostki, organizacji.

ETAP II - Przypisanie poszczególnym elementom analizy wag określających ich istotność z punktu widzenia ich wpływu na możliwości rozwoju badanej jednostki, organizacji.

ETAP III - Zbadanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami a szansami i zagrożeniami w dwóch równoległych podejściach "z zewnątrz do wewnątrz" (TOWS) oraz "od wewnątrz na zewnątrz" (SWOT).

ETAP IV - Określenie interakcji zachodzących pomiędzy elementami analizy TOWS/SWOT. W macierzy SWOT należy odpowiedzieć na pytania:

- czy siły pozwalają wykorzystać szanse?
- czy siły pozwalają dać opór zagrożeniom?
- czy słabości nie pozwalają wykorzystać szans?
- czy słabości wzmacniają niekorzystne oddziaływanie zagrożeń?

W ujęciu macierzy TOWS chodzi o odpowiedź na pytania:

- czy szanse potęgują mocne strony?
- czy szanse pozwalają zwyciężyć słabe strony?
- czy zagrożenia osłabiają mocne strony?
- czy zagrożenia potęgują słabe strony?

ETAP V - Wyznaczenie strategii działania dla analizowanej jednostki, organizacji²².

W wyniku analizy przeprowadzonej w trakcie sondażu społecznego uzyskano następującą ocenę wewnętrznych i zewnętrznych warunków rozwoju gminy:

²² K. Krukowski, I. Kulas-Klimaszewska, *Planowanie strategiczne, wybrane metody, Olsztyn 2002*

Tabela 55. Analiza SWOT Gminy Jonkowo wraz z systemem wag

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Mocne strony	1,00	Szanse
0,20	Bliskość dużego ośrodka wzrostu - Olsztyn	0,10	Współpraca gmin aglomeracji olsztyńskiej
0,15	Bogate i czyste środowisko przyrodnicze	0,15	Turystyczna funkcja województwa warmińsko-mazurskiego
0,05	Duże zasoby ludzkie do wykorzystania przez potencjalnych inwestorów	0,20	Moda na aktywne formy wypoczynku
0,15	Bogactwo kulturowe i etniczne - Warmia	0,15	Możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej
0,15	Wysokie nasycenie organizacjami społecznymi oraz wysoka aktywność części organizacji	0,15	Wzrost zapotrzebowania na lokalne produkty (moda)
0,05	Zamożni mieszkańcy	0,15	Suburbanizacja Olsztyna
0,15	Dobre położenie komunikacyjne	0,05	Gmina może stać się ośrodkiem produkcji ekologicznej żywności - produkcja ekologicznej żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
0,10	Uzbrojone tereny pod budownictwo mieszkaniowe	0,05	Promocja gospodarcza regionu

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Słabe strony	1,00	Zagrożenia
0,15	Niedostateczny stan infrastruktury techniczno-środowiskowej	0,05	Oslabienie ogólnej koniunktury gospodarczej na skutek kryzysu ekonomicznego, w tym wzrost bezrobocia, w Polsce i UE
0,20	Zły stan dróg powiatowych i gminnych	0,05	Niewystarczające środki na rosnące zadania samorządów w obszarze polityki społecznej
0,10	Rozproszenie osadnictwa - wysokie koszty budowy infrastruktury	0,20	Rosnąca konkurencja ze strony innych samorządów (Dywity, Stawiguda, Gietrzwałd);
0,10	Ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej	0,10	Słabe zainteresowanie ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów
0,05	Niewystarczające działania marketingowe Gminy	0,10	Brak stabilnej polityki rządu wspierającej sektor MŚP
0,10	Niewystarczające dochody Gminy	0,20	Wzrost dominującej roli Olsztyna
0,10	Niski poziom skolaryzacji	0,15	Odływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży
0,10	Nieharmonijny rozwój gminy (słaby rozwój części gminy: wyludnienie, starzenie się społeczeństwa)	0,15	Postępująca degradacja obszarów wiejskich
0,10	Słaba współpraca JST-NGO	-	-

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano ranking słabych stron i zagrożeń. W wyniku przeprowadzonej analizy optymalną strategią rozwoju gminy Jonkowo jest strategia, która skupia się na wzmacnianiu słabych stron i unikaniu zagrożeń.

Tabela 56. Ranking słabych stron

Lp.	słabe strony (W)	miejsce
1	Rozproszenie osadnictwa - wysokie koszty budowy infrastruktury	1
2	Niski poziom skolaryzacji	1
3	Niewystarczające działania marketingowe Gminy	2
4	Ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej	3
5	Słaba współpraca JST-NGO	4
6	Niewystarczające dochody Gminy	5
7	Nieharmonijny rozwój gminy (słaby rozwój części gminy: wyludnienie, starzenie się społeczeństwa)	5
8	Niedostateczny stan infrastruktury techniczno-środowiskowej	6
9	Zły stan dróg powiatowych i gminnych	7

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej analizy do najważniejszych słabych stron gminy zaliczono: rozproszenie osadnictwa - wysokie koszty budowy infrastruktury, niski poziom skolaryzacji, niewystarczające działania marketingowe Gminy oraz ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej. Gmina musi skierować działania na wzmacnianie słabych stron. Dwa pierwsze czynniki (lp. 1 i 2) to elementy kosztochłonne dla budżetu gminy. Gmina powinna prowadzić politykę w kierunku scalania osadnictwa połączoną z planowaniem przestrzennym i tam powinny być, w pierwszej kolejności, wykonywane inwestycje infrastrukturalne. Niski poziom skolaryzacji jest problemem, który dotyka wszystkie gminy podolsztyńskie. Wysokie koszty stałe oświaty, przy spadającym poziomie skolaryzacji wymagają zdecydowanych działań w zakresie wzrostu liczby uczniów oraz ewentualnego ograniczenia siatki edukacyjnej na terenie gminy.

Tabela 57. Ranking mocnych stron

Lp.	zagrożenia (T)	miejsce
1	Oslabienie ogólnej koniunktury gospodarczej na skutek kryzysu ekonomicznego, w tym wzrost bezrobocia, w Polsce i UE	1
2	Słabe zainteresowanie ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów	2
3	Brak stabilnej polityki rządu wspierającej sektor MŚP	3
4	Odptyw wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży	4
5	Postępująca degradacja obszarów wiejskich	4
6	Rosnąca konkurencja ze strony innych samorządów (Dywity, Stawiguda, Gietrzwałd);	5
7	Niewystarczające środki na rosnące zadania samorządów w obszarze polityki społ.	6
8	Wzrost dominującej roli Olsztyna	7

Źródło: opracowanie własne

Do najważniejszych zagrożeń rozwoju gminy zaliczono: osłabienie ogólnej koniunktury gospodarczej na skutek kryzysu ekonomicznego, w tym wzrost bezrobocia, w Polsce i UE, słabe zainteresowanie ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów oraz brak stabilnej polityki rządu wspierającej sektor MŚP.

Dodatkowo należy zauważyć zagrożenia z dalszych miejsc rankingu. W szczególności uwagi władz Gminy wymagają następujące zagrożenia: odpływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży, postępująca degradacja obszarów wiejskich oraz rosnąca konkurencja ze strony innych samorządów (Dywity, Stawiguda, Gietrzwałd). Gmina Jonkowo chcąc się rozwijać powinna prowadzić politykę ukierunkowaną na rozwój przedsiębiorczości. Bliskie położenie względem Olsztyna oraz głównych szlaków komunikacyjnych stwarza dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Ograniczone zainteresowanie ofertą inwestycyjną gminy wymaga podjęcia działań, które zmienią ten stan rzeczy. Rozwój przedsiębiorczości ograniczy odpływ młodych ludzi a także degradację obszarów wiejskich.

Odzwierciedleniem powyższego rankingu słabych stron i zagrożeń są zaprezentowane w dalszej części strategii domeny strategiczne Gminy Jonkowo oraz wynikające z nich cele strategiczne i operacyjne. Ich realizacja pozwoli na wzmacnianie słabych stron i uniknięcie zagrożeń, co wpłynie na rozwój gminy zgodnie z przyjętą i opisaną poniżej wizją rozwoju Gminy Jonkowo.

5. Wizja rozwoju Gminy Jonkowo

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo powstała na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli środowisk lokalnych. W trakcie spotkań zidentyfikowano i usystematyzowano obszary problemowe Gminy. Na tej podstawie określono problemy, cele oraz działania zawarte w strategii.

Zaprezentowana w niniejszym rozdziale wizja rozwoju Gminy wyznacza horyzont strategiczny w sensie aspiracji lokalnej społeczności i władz samorządowych. Wizja zawiera ogólny obraz Gminy w roku 2026. Przedmiotowy rozdział jest po pierwsze - syntezą potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy - artykułowanych podczas badań sondażowych oraz spotkań warsztatowych. Po drugie, zapisy w obrębie wizji to wyraz możliwości działania struktur samorządowych, organizacji społecznych oraz inwestorów i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w gminie. Zapisy sformułowane w ramach wizji to w istocie deklaracja samorządu definiująca docelowy stan gminy w efekcie zaplanowanych na najbliższą dekadę przeobrażeń.

Wizja Strategii Rozwoju Gminy Jonkowo została zdefiniowana następująco:

Gmina Jonkowo w 2025 roku jest spójnym przestrzennie, atrakcyjnym i bezpiecznym miejscem zamieszkania oferującym wysoką jakość życia, wykorzystującą potencjał aglomeracji olsztyńskiej oraz warunki przyrodniczo-kulturowo-historyczne.

Gmina dysponuje nowoczesną i systematycznie modernizowaną infrastrukturą techniczną oraz obiektami umożliwiającymi atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, a przestrzeń publiczna stanowi estetyczne i funkcjonalne miejsce chętnie odwiedzane przez mieszkańców i turystów.

Harmonijny i zrównoważony rozwój Gminy są realizowane dzięki wspieraniu lokalnej gospodarki, promocji przedsiębiorczości oraz aktywnym działaniom na rzecz trzeciego sektora i ożywienia społeczeństwa obywatelskiego.

Rozwinięciem wizji rozwoju stanowią domeny planowania strategicznego, które są ściśle powiązane z celami strategicznymi i planami operacyjnymi przewidzianymi do realizacji. Wizja w syntetyczny sposób wskazuje kluczowe determinanty warunkujące rozwój gminy w perspektywie roku 2026. Dodatkowo wyartykułowana wizja to pożądaný stan gminy - docelowy w perspektywie przyjętego horyzontu czasowego przedmiotowego opracowania.

Wysoka jakość życia jest podstawową potrzebą społeczności lokalnej. Składa się na nią wiele elementów, zarówno o charakterze miękkim, jak i twardym. Czyste, bezpieczne i urozmaicone środowisko, zapewniające dobre warunki do pracy, nauki i wypoczynku są głównym elementem wysokiej jakości życia. Konkurencyjność gminy Jonkowo to umiejętność wykorzystywania dostępnych zasobów i szans w wygrywaniu konkurencji z innymi gminami. Konkurencyjność należy rozumieć jako rywalizowanie o wysoką jakość życia oraz rozwój społeczny i gospodarczy²³.

Należy jednak pamiętać, że gmina powinna przede wszystkim konkurować z gminami o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym oraz o podobnych walorach geograficzno-przyrodniczych, w mniejszym stopniu z gminami bezpośrednio sąsiadującymi. Sąsiedzi powinni raczej wykorzystywać wspólnie swoje walory w celu wzmocnienia atrakcyjności. Służą do tego związki i porozumienia przewidziane w ustawie o samorządzie gminnym²⁴.

Zgodnie z literaturą przedmiotu konkurencyjność może być postrzegana na kilka sposobów. Można mówić o konkurencyjności częściowej gminy, tzn. o zdolności do osiągnięcia wysokiej pozycji w danej dziedzinie wśród innych gmin.

1. **konkurencyjność środowiskowa** - zdolność do oferowania mieszkańcom, turystom [...] różnorodnych i nienaruszonych działalnością ludzką walorów naturalnych;
2. **konkurencyjność gospodarcza**, którą można oddzielnie lub jednocześnie postrzegać jako:
 - a. bezwzględną lub stosunkową wartość wytworzonych (sprzedanych) na terenie gminy dóbr i usług;
 - b. gospodarczą atrakcyjność lokalizacji gminy oraz zasobów naturalnych (np. kopalin) położonych na terenie gminy;
3. **konkurencyjność socjalna** - zdolność układu terytorialnego do zapewnienia mieszkańcom pracy, opieki zdrowotnej, miejsc zamieszkania, pożądanego poziomu edukacji, usług komunalnych, usług kulturalno-rozrywkowych itp.;
4. **konkurencyjność inwestycyjna** tzn. atrakcyjność gminnej oferty korzyści zewnętrznych adresowanej do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych²⁵.

W przypadku gminy Jonkowo konkurencyjność rozumiana powinna być w następujących wymiarach:

1. konkurencja o mieszkańców zameldowanych i płacących podatki na terenie gminy - umiejętność zatrzymania emigracji oraz przyciągania nowych mieszkańców poprzez zapewnienie

²³ T. Markowski, Stymulowanie i regulowanie konkurencyjności regionów w świetle procesów globalizacji gospodarki, Samorząd Terytorialny nr 3, 2000

²⁴ <http://www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/konkurencja-gmin/>

²⁵ Andrzej Sztando, *Konkurencyjność gospodarcza a dochodowy fragment gminnej polityki budżetowej. W: Konkurencyjność miast i regionów*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001, s. 149-164.

im bezpieczeństwa, komfortu mieszkania, mniejszych obciążeń, w mniejszym stopniu zapewnienia pracy;

2. konkurencja o inwestorów i przedsiębiorców - zarówno przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych, jak i wspieranie konkurencyjności firm lokalnych na rynkach ponadlokalnych;
3. konkurencja o turystów - umiejętność zachęcenia turystów do odpoczynku i rekreacji kilkudniowej, weekendowej, na terenie gminy;
4. konkurencja o środki publiczne - wygrywanie konkurencji z innymi gminami o środki publiczne, szczególnie pochodzące z budżetu UE.

6. Cel główny

Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Jonkowo określono następująco:

**Zrównoważony Rozwój Społeczno-Gospodarczy Gminy Jonkowo w oparciu
o położenie geograficzne w aglomeracji olsztyńskiej i uwarunkowania
przyrodniczo-kulturowo-historyczne.**

Rozwój Gminy Jonkowo w oparciu o położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe wpłynie na poprawę konkurencyjności gminy. Podniesienie atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania, atrakcyjnego turystycznie, prowadzenia działalności gospodarczej ma na celu wzmocnienie lokalnej gospodarki, dającej miejsca pracy i zapewniającej dostęp do różnego rodzaju usług.

7. Struktura koncepcji rozwoju

Strategia rozwoju gminy, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się treściowo do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców. W odniesieniu do zawartości misji i wizji określono kluczowe obszary planowania strategicznego, które definiują także strukturę operacyjną wdrażania strategii jako wieloletniego programu działania samorządu. Dla każdego z obszarów wskazano również cel strategiczny, definiujący pożądany kierunek rozwoju danej domeny planistycznej. Obszary (domeny) planowania strategicznego zostały zaprezentowane poniżej.

Rysunek 5. Domeny strategiczne Gminy Jonkowo

Obszary te są często nazywane „domenami planowania strategicznego”, a ich zdefiniowanie jest fundamentalne z punktu widzenia ostatecznej zawartości celów strategicznych.

Struktura koncepcji strategicznej Gminy Jonkowo jest prosta i jednocześnie kompletna - domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary, które rozpatrywane łącznie pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju Gminy jako całości. Poniżej zaprezentowano diagram pokazujący relację pomiędzy zdefiniowanymi obszarowo kluczowymi dziedzinami interwencji strategicznej a skonkretyzowanymi celami o charakterze strategicznym.

Tabela 58. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026

Cel główny	Zrównoważony Rozwój Społeczno-Gospodarczy Gminy Jonkowo w oparciu o położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe			
Domeny strategiczne	Infrastruktura i środowisko	Gospodarka	Usługi publiczne	Aktywna wspólnota
Cele strategiczne	1. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego	2. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego	3. Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego	4. Inteligentny rozwój społeczny wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

Zaprezentowane cele strategiczne precyzyjnie identyfikują pożądane kierunki działań, na których koncentrować będzie się interwencja samorządowa w Gminie Jonkowo w latach 2016-2026. W ramach 4 celów strategicznych opisano rzeczywisty wymiar realizacji wizji Gminy. Zapisy celów strategicznych odzwierciedlają po pierwsze identyfikowane potrzeby, a po drugie wskazują na specyfikę Gminy w obrębie jego potencjałów oraz zasobów wewnętrznych.

8. Plany operacyjne

Zaprezentowana powyżej koncepcja rozwojowa obejmująca wizję Gminy Jonkowo do 2026 roku oraz zestawienie celów strategicznych w ramach 4 wyznaczonych obszarów planistycznych wyznacza przestrzeń dla sformułowania strategicznych planów operacyjnych. Obejmują one tzw. cele operacyjne na poziomie obszarów interwencji, których realizacja jest rekomendowana w ramach danego celu.

Plany operacyjne w ramach niniejszej strategii są częściowo „otwarte” tzn. definiują rekomendowane obszary wsparcia, wyznaczając grupy / sekwencje projektów, co oznacza że zdefiniowanie konkretnych, szczegółowych zakresów poszczególnych zadań pozostaje w kompetencjach struktur oddelegowanych do ich realizacji. W tym sensie również implementacja projektów, które nie zostały bezpośrednio wskazane w ramach planów operacyjnych jest pożądana, o ile wpisują się one w określone cele na poziomie strategicznym i operacyjnym. Daje to samorządowi możliwość elastycznego działania w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, w tym pojawiających się możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych ze źródeł krajowych i zagranicznych. Katalog zadań i projektów jest wypadkową prac warsztatowych i eksperckich, niemniej warto zwrócić uwagę na aktywność mieszkańców w ramach badań ankietowych. Opinie pozyskane w ramach tych prac umożliwiły zbudowanie interwencji na miarę oczekiwań respondentów - mieszkańców Gminy.

Cele strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego

1.1	Rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnych na terenie gminy poprzez podłączenie nowych odbiorców, w szczególności na obszarach objętych planami zagospodarowania przestrzennego	
Budowa lokalnych ujęć wody	
Budowa indywidualnych i zbiorczych systemów odbiorów ścieków poza aglomeracjami na terenie gminy	
Posiadanie atrakcyjnych, uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe	

Istotnym warunkiem rozwoju Gminy jest dobra i dostępna infrastruktura techniczna. Jej niska jakość lub brak mogą zniechęcać potencjalnych inwestorów i mieszkańców do inwestowania lub zamieszkania na terenie Gminy.

W przypadku Gminy, której cele rozwojowe oparte są o naturalne uwarunkowania przyrodnicze, czyste środowisko, działania zmierzające do poprawy infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska powinny być obowiązkowo realizowane i traktowane w planach budżetowych priorytetowo.

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnych poprzez podłączenie nowych odbiorców - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że większość mieszkańców Gminy ma dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej (90,52% - sieć wodociągowa, 55,0% sieć kanalizacyjna). Problemem gminy jest rozproszona zabudowa kolonijna, co skutkuje małą ilością odbiorców oraz dużymi odległościami do głównych ujęć wody czy kolektorów ściekowych. Należy wdrożyć program rozbudowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnych

Jednocześnie z uwagi na powolną dekapitalizację infrastruktury technicznej należy podjąć działania zmierzające do jej modernizacji, która pozwoli zapobiec ewentualnym awariom.

Budowa lokalnych ujęć wody - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość podłączenia do lokalnego wodociągu. Z uwagi na rozproszenie zabudowy kolonijnej na terenie gminy oraz uwarunkowania techniczne należy wdrożyć program budowy lokalnych ujęć, gdzie wykonalność technologiczna i koszt budowy realizacji inwestycji przewyższa korzyści.

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość podłączenia do oczyszczalni ścieków

(55,0% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej). Z uwagi na rozproszenie zabudowy kolonijnej na terenie gminy oraz uwarunkowania techniczne należy wdrożyć program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie wykonalność technologiczna i koszt realizacji inwestycji przewyższa korzyści.

Posiadanie atrakcyjnej oferty osiedlania - Gmina posiada tereny pod zabudowę mieszkaniową. Większość planów na terenie Gminy przeznaczone są na funkcję mieszkaniową jednorodzinną. Dodatkowym elementem podnoszącym atrakcyjność osiedlania będzie stworzenie systemu zachęt podatkowych dla nowych mieszkańców. Tworzenie oferty osiedlania musi odbywać się przy zapewnieniu przejrzystej polityki przestrzennej, z jasno określonym przeznaczeniem terenów, jest niezbędnym wymogiem przemyślanego lokowania inwestycji i rozwoju mieszkalnictwa na terenie Gminy. Przyczynia się tym samym do zapobiegania konfliktom społecznym oraz do zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych gminy.

1.2	Modernizacja i dostosowywanie do potrzeb infrastruktury drogowej i okołodrogowej
Budowa oraz przebudowa dróg gminnych	
Polepszenie standardu nawierzchni dróg na jezdniach i chodnikach	
Usprawnienie systemu sieci dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy	
Budowa tras i ścieżek rowerowych	
Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego	
Remont i budowa przystanków/wiat autobusowych	
Remont i budowa chodników	

Jednym z podstawowych warunków rozwoju Gminy jest dostępność komunikacyjna zarówno wewnętrzna jak i zewnętrzna realizowana przez drogi gminne oraz powiatowe. Drogi o niskim standardzie nie będą zachęcać potencjalnych inwestorów, mieszkańców oraz turystów do podróżowania. W przeprowadzonych badaniach wśród mieszkańców gminy modernizacja oraz rozbudowa dróg na terenie gminy jest jednym z najważniejszych zadań samorządu. Cel obejmuje następujące projekty:

Inwestycje drogowe - Samorząd będzie podejmował działania zmierzające do realizacji projektów poprawiających komunikację w ramach powiatu olsztyńskiego. Lokalna infrastruktura drogowa, która obsługuje lokalny ruch pasażerski i towarowy na drogach gminnych i powiatowych będzie remontowana, przebudowywana wg. potrzeb i możliwości finansowych gminy. Priorytetowo realizowane będą inwestycje łączące miejscowości, obsługujące tereny inwestycyjne, mieszkaniowe oraz poprawiające dostępność do atrakcji turystycznych i obiektów użyteczności publicznej.

Gmina realizować będzie wspólne inwestycje z powiatem olsztyńskim na drogach powiatowych przebiegających przez teren gminy. Władze gminy rokrocznie będą ustalać listę priorytetów

w zakresie inwestycji drogowych i będą realizować inwestycje własne oraz będą wspierać powiat poprzez współfinansowanie wkładu własnego inwestycji w miarę możliwości budżetowych.

Budowa tras i ścieżek rowerowych - istniejący system szlaków turystycznych nie jest wystarczający. Stąd potrzeba rozbudowy i wyznaczania kolejnych tras i ścieżek rowerowych. Należy także systematycznie prowadzić przeglądy i uzupełnienia oznaczenia istniejących tras tak, by były czytelne i atrakcyjne dla użytkowników. Ścieżki powinny być oznaczane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i standardami tak, by tworzyły jednolity system. W tym zakresie powinna być także prowadzona współpraca z gminami sąsiednimi oraz powiatem, gdyż często atrakcyjność szlaku wymaga wyjścia poza granice gminy. Realizacja inwestycji drogowych powinna także uwzględniać budowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych. Gmina chcąc rozwijać turystykę, jako jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, powinna nieustannie rozwijać trasy rowerowe gdyż stanowi to jedną z atrakcji gminy. Wzrost ilości osób aktywnie spędzających czas wolny oraz atrakcyjna oferta gminy jest gwarantem wzrostu zainteresowania turystów.

Budowa oświetlenia ulicznego - działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi. Inwestycje drogowe powinny być realizowane komplementarnie w powiązaniu do budowy oświetlenia ulicznego na terenie gminy, gdyż umożliwi to obniżenie kosztów inwestycji. Inwestycje w budowę oświetlenia powinny uwzględniać rozwiązanie korzystne ekonomicznie np. oświetlenie LED, zasilanie z wykorzystaniem OZE.

Remont i budowa przystanków/wiat autobusowych - działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi.

Remont i budowa chodników - działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi. Zły stan lub brak chodników uniemożliwia bezpieczne przemieszczanie się mieszkańców.

1.3 Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Wdrożenie dziedzinowych systemów informatycznych świadczenia elektronicznych usług publicznych

Rozbudowa infrastruktury informacyjnej i informatycznej

Zwiększenie dostępu do Internetu i informacji w przestrzeni publicznej

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

W ramach celu zostaną wdrożone projekty umożliwiające **zwiększenie dostępu do Internetu i informacji w przestrzeni publicznej**. Umożliwia to podjęcie aktywności przez społeczność lokalną m.in. praca on-line. W związku z pomyślnym zakończeniem projektu *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej* oraz brakiem zainteresowania operatorów telekomunikacyjnych do inwestowania w budowę sieci szerokopasmowych na terenie gminy zasadnym jest włączenie się samorządu gminy w proces budowy infrastruktury szerokopasmowej. Odbywać się to powinno np. poprzez wykorzystanie istniejącej podbudowy słupowej oraz poprzez budowę kanałów

technologicznych przy okazji wykonywania inwestycji drogowych, wodociągowych, kanalizacyjnych itp.

Gmina wdroży projekty w ramach których nastąpi **wdrożenie dziedzinowych systemów informatycznych świadczenia elektronicznych usług publicznych oraz rozbudowa infrastruktury informacyjnej i informatycznej**. Umożliwi to sprawne zarządzanie samorządem, urzędem a także świadczenie usług publicznych przez Urząd Gminy. Środki mogą zostać pozyskane z RPO WWM.

1.4	Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym	
Odnowa miejscowości	
Zapewnienie wysokiej estetyki przestrzeni publicznej	

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym

- koniecznym elementem wspomagającym rozwój miejscowości a także pozwalającym kreować zrównoważoną politykę przestrzenną jest rewitalizacja. Działaniami rewitalizacyjnymi powinny zostać objęte kolejne obszary Gminy, gdyż obecny stan infrastruktury wymaga odnowienia i uzupełnienia. Działania rewitalizacyjne dotyczące infrastruktury zgodnie z ustawą o rewitalizacji wymagają uzupełnienia o rewitalizację społeczną.

Odnowa miejscowości - odnowa miejscowości i poprawa estetyki wsi jest istotna z uwagi na poprawę wizerunku gminy. W gminie są miejscowości o długiej tradycji, często z historyczną zabudową. Realizację tych działań należy rozpocząć od stworzenia planów odnowy miejscowości. W ramach tych działań należy poprawić infrastrukturę techniczną, w tym także drogową. Realizując działania związane z odnową miejscowości należy pamiętać o „rewitalizacji społecznej” skierowanej do mieszkańców obszaru objętego działaniami inwestycyjnymi a także o włączeniu mieszkańców od samego początku w proces odnowy wsi. Brak działań „miękkich” wpłynie negatywnie na zmniejszenie efektów tych działań. W ramach projektu przewidziano także działania mające na celu remont kapliczek.

Poprawa estetyki wsi - wykorzystanie potencjału turystycznego gminy będzie możliwe dzięki dbaniu o estetykę wsi. Zadbane wsie są wizytówką gminy i zachęcają turystów do odwiedzin, a nowych mieszkańców do osiedlania się.

W ramach działań podjęte zostaną działania Urzędu Gminy, sołtysów, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej na rzecz poprawy estetyki wsi.

1.5

Troska o środowisko naturalne i ograniczenie niskiej emisji

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach użyteczności publicznej poprzez poprawę ich efektywności energetycznej

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach indywidualnych

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie Gminy

Gospodarki odpadami

Ochrona przyrody i środowiska

Edukacja w zakresie poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach użyteczności publicznej poprzez poprawę ich efektywności energetycznej - znaczna część budynków użyteczności publicznej z terenu gminy nie odpowiada współczesnym normom efektywności energetycznej. Powoduje to duże straty energii, tym samym też duże koszty utrzymania budynków.

Gmina będzie realizować kompleksową, głęboką termomodernizację budynków poprzedzą audytami energetycznymi w skład, której wchodzić będzie m.in. ocieplanie ścian, dachów, wymiana okien, wymiana i modernizacja źródeł ciepła, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania budynkami, a także monitoring zużycia energii i wody w budynkach.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach indywidualnych - znaczna część budynków mieszkalnych z terenu gminy nie odpowiada współczesnym normom efektywności energetycznej. Są to budynki słabo ocieplone, niespełniające aktualnych norm zapotrzebowania na energię. Wykorzystują one do ogrzewania paliwa stałe, które mają negatywny wpływ na ochronę środowiska. Należy wykonać głęboką termomodernizację budynków poprzedzoną audytami energetycznymi, w skład której wchodzić będzie m.in. ocieplanie ścian, dachów, wymiana okien, wymiana i modernizacja źródeł ciepła, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania budynkami, a także monitoring zużycia energii i wody w budynkach.

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) - Gmina powinna stworzyć warunki do rozwoju OZE na terenie gminy. W tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego należy umożliwić potencjalnym inwestorom prywatnym i publicznym inwestycje w odnawialne źródła energii. Należy wykorzystać OZE do produkcji ciepła i energii elektrycznej na potrzeby gminy oraz jej mieszkańców. Gmina powinna prowadzić akcje informacyjne o możliwościach pozyskania przez mieszkańców dofinansowania na inwestycje w zakresie OZE oraz wprowadzić program dofinansowania zakupu nowych urządzeń grzewczych, w tym kotłów na biomasę mieszkańcom (ze środków zewnętrznych oraz własnych w wiarę możliwości budżetowych gminy).

Gospodarki odpadami - Zgodnie z dyrektywą ramową o odpadach (dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy), będącą kluczowym aktem prawa UE w dziedzinie gospodarki odpadami, dążeniem UE jest stworzenie „społeczeństwa recyklingu”, którego celem będzie „unikanie wytwarzania odpadów oraz wykorzystywanie odpadów jako zasobów”. Kluczową kwestią w gospodarce odpadami jest właściwą hierarchia sposobów postępowania z odpadami. Jej przestrzeganie daje możliwość ograniczenia negatywnego skutku na środowisko, jak również optymalnego wykorzystania substancji zawartych w odpadach (oszczędność cennych surowców). Prawo unijne i polskie wprowadza następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

1. zapobieganie powstawaniu odpadów;
2. przygotowywanie do ponownego użycia;
3. recykling;
4. inne procesy odzysku;
5. unieszkodliwianie.

Gmina, we współpracy z Związkiem Gmin „Czyste Środowisko”, wdroży program gospodarki odpadami w ramach, którego realizowane będą następujące działania:

- zapobieganie powstawaniu odpadów, w szczególności ograniczenie marnotrawstwa żywności;
- dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych;
- eliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów;
- minimalizację ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przy jednoczesnym zwiększaniu ilości tych odpadów poddawanych procesom odzysku;
- eliminowanie nielegalnego transportu odpadów;
- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i zmiana ich zachowań, poprzez m.in. prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych promujących działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z odpadami w szczególności w zakresie ich selektywnego zbierania;
- stosowanie procedury zielonych zamówień publicznych;
- optymalizacja kosztów prowadzonej gospodarki odpadami na terenie gminy.

Ochrona przyrody i środowiska - gmina z uwagi na swoje położenie oraz walory przyrodnicze i środowiskowe będzie stawiać szczególny nacisk na ich ochronę. Realizacja tych działań wynikać będzie z Programu Ochrony Środowiska Gminy, który wyznaczy szczegółowe kierunki działania w tym obszarze. Szczególny nacisk należy położyć na zapobieganie zagrożeniom ekologicznym, ochronie presji turystycznej na cenne przyrodniczo obszary gminy.

Edukacja w zakresie poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska - gmina wspólnie ze szkołami oraz biblioteką wdroży program edukacji ekologicznej na terenie gminy. Edukacja ekologiczna musi docierać do wszystkich grup wiekowych i społecznych, tj. zarówno do dzieci i młodzieży, dorosłych, jak i decydentów w sprawach związanych z ochroną środowiska, tzn. pracowników samorządowych.

Cele strategiczny 2. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego

2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców

Rozwijanie działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych

Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych

Uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Rozwój agroturystyki

Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz tworzenie warunków rozwoju lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości, kreatywności i zarządzania projektem młodzieży ze szkół podstawowych z terenu gminy

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Rozwijanie działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych - władze gminy będą pośrednio wspierać rozwój działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych na swoim terenie poprzez doradztwo, szkolenia, promocję itp.. Dodatkowo władze gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w pozyskaniu środków finansowych na uruchomienie takiej działalności m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - celem będzie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego terenów o znacznych potencjale rozwojowym. Nie można dopuścić do niekontrolowanego procesu inwestycyjnego gdyż gmina utraci swoje walory przyrodnicze, historyczne a także zmniejszy się atrakcyjność osiedlania i jakość życia.

Rozwój agroturystyki - gmina chcąc zrealizować postawione w Strategii cele musi dążyć do stworzenia na swoim terenie miejsc pobytu turystów. Analiza danych dotyczących turystyki na terenie gminy wskazuje, że na przestrzeni okresu nastąpił znaczny wzrost liczby korzystających z noclegów. Uczestnicy warsztatów strategicznych oraz osoby uczestniczące w badaniach ankietowych wskazywali na potrzebę rozwoju jakości i różnorodności oferty agroturystycznej na terenie gminy. Władze gminy będą pośrednio tworzenie gospodarstw agroturystycznych na swoim terenie poprzez działania doradcze, edukacyjne skierowane do zainteresowanych utworzeniem agroturystyki. Dodatkowo władze gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w

pozyskaniu środków finansowych na utworzenie gospodarstw agroturystycznych m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

Uzbrajanie terenów inwestycyjnych na terenie gminy - z uwagi na położenie teren gminy jest atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów. Na terenie gminy funkcjonuje kilka dużych przedsiębiorstw produkcyjnych związanych z przemysłem metalowym, elektroenergetycznym i telekomunikacyjnym, szklarskim, motoryzacyjno-petrochemicznym. Gmina chcąc realizować oczekiwania mieszkańców skierowane na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy powinna pozyskać tereny, które zostaną uzbrojone na potrzeby potencjalnych inwestorów. Istotnym elementem uzbrojenia terenów inwestycyjnych może być współpraca z zainteresowanymi inwestorami w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości, kreatywności i zarządzania projektem młodzieży ze szkół podstawowych z terenu gminy - w ramach zadania realizowane będą programy edukacyjne w szkołach podstawowych ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości, kreatywności i zarządzania projektem.

2.2 Stworzenie oferty inwestycyjnej i systemu wspierającego rozwój przedsiębiorczości

Stworzenie i koordynacja zintegrowanego systemu obsługi inwestorskiej

Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów

Przygotowanie oferty inwestycyjnej Gminy

Przygotowanie strategii promocji Gminy

Ze względu na swoje położenie oraz mocne strony w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej gminy powinien być stworzony system wspierający rozwój przedsiębiorczości. Rozwój przedsiębiorczości może być wspierany poprzez stosowanie kilku ważnych instrumentów, które są w gestii samorządu lokalnego. Należą do nich inwestycje infrastrukturalne, instrumenty podatkowe, jak i działania miękkie. Gmina potrzebuje wciąż prac w zakresie budowania dobrego klimatu dla przedsiębiorców.

Gmina wymaga wysokiej aktywności promocyjnej ukierunkowanej na cele, jakimi powinny być: wzrost inwestycji zewnętrznych (kapitał krajowy i zagraniczny) oraz wzrost liczby turystów.

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Stworzenie i koordynacja zintegrowanego systemu obsługi inwestorskiej - Urząd Gminy stworzy system obsługi inwestora polegający na wsparciu potencjalnych inwestorów w zlokalizowaniu inwestycji oraz jej przeprowadzeniu na terenie Gminy m.in. pomoc w znalezieniu terenów inwestycyjnych, procedurach administracyjnych, wyszukiwaniu lokalnych partnerów w zakresie: budowy, obsługi, usług oraz poddostawców. W jego realizację włączone zostaną wszystkie branżowe działy urzędu. Kompleksowy system stworzy lepsze warunki do pozyskania i zapewnienia obsługi

potencjalnych inwestorów. Przedmiotowy projekt powiązany jest ściśle z projektem *Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów*.

Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów - Urząd Gminy nawiąże współpracę m.in. z Centrum Obsługi Inwestora WMARR S.A., Polską Agencją Inwestycji Zagranicznych, a także innymi instytucjami mogącymi przyczynić się do większego zainteresowania gminą. Urząd Gminy zintensyfikuje kontakty z najważniejszymi instytucjami promującymi biznes Województwa Warmińsko-Mazurskiego, których celem będzie jak najlepsza informacja o możliwościach inwestycyjnych w gminie, ale także wykorzystanie potencjału gospodarczego i edukacyjnego dla poszerzenia możliwości inwestycyjnych w całym województwie.

Stworzenie systemu zachęt i udogodnień dla przedsiębiorców - Urząd Gminy stworzy przejrzysty system zachęt, ulg podatkowych dla przedsiębiorców, którego celem będzie złagodzenie trudniejszych, w porównaniu z konkurencją, warunków prowadzenia działalności gospodarczej w oddaleniu od

Przygotowanie oferty inwestycyjnej Gminy - Urząd Gminy stworzy ofertę inwestycyjną gminy obejmującą tereny pod zabudowę biznesową, turystyczną oraz mieszkaniową. Oferta będzie dostępna na stronie www urzędu dedykowaną inwestorom, ogólnodostępne portale branżowe m.in. www.investinwarmiaandmazury.pl, www.invest.warmia.mazury.pl, a także tradycyjne materiały promocyjne (broшуry, ulotki itp.).

Przygotowanie strategii promocji Gminy - stworzony dokument powinien kłaść duży nacisk na promocję gospodarczą i turystyczną gminy, a także przyczynić się do budowy jej marki. Środki na promocję pochodzić mogą ze źródeł zewnętrznych oraz środków własnych Gminy.

2.3 Rozwój ekonomii społecznej

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej na terenie Gminy

Stworzenie mechanizmów wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) przez Gminę

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej

Wyszkolenie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej

Ekonomia społeczna (ES) to system przedsiębiorstw i organizacji oraz właściwych im uregulowań prawnych, mających na celu wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmuje stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz inne formy organizacyjne, które angażują się w życie społeczności lokalnej. Nadrzędną funkcją gospodarki społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą przede wszystkim osoby: długotrwale bezrobotne, bezdomne, uzależnione i izolowane. ES pozwala na obniżenie

kosztów społecznych i stworzenie lepszych warunków powrotu na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Działaniami związanymi z ES na terenie gminy zajmie się Urząd Gminy i GOPS.

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej na terenie Gminy - wiedza społeczeństwa na temat ES jest na niskim poziomie. Działanie na rzecz ES musi wymagać promocji idei, korzyści płynących z funkcjonowania podmiotów ES. Kampania ta powinna być skierowana do wszystkich mieszkańców gminy, w szczególności klientów urzędów pracy, pomocy społecznej, a także młodzieży, władz sołtysów i przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

Stworzenie mechanizmów wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) przez Gminę - w ramach tego działania zostanie stworzony program rozwoju ES na terenie Gminy. Gmina może wspierać PES m.in. poprzez ułatwienie w dostępie do lokali, wprowadzić klauzule społeczne do zamówień publicznych a także zlecać zadania własne PES. Szczegółowe zasady wsparcia określone zostaną w programie. Gmina powinna podjąć również współpracę z innymi podmiotami wspierającymi PES dla skierowania ich działań na rzecz mieszkańców gminy.

Wyszkolenie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej - działanie na rzecz ES wymaga wiedzy i przygotowania osób zaangażowanych w tą ideę. W ramach działania należy zorganizować szkolenia, wizyty studyjne dla przedstawicieli UG, GOPS oraz lokalnych organizacji pozarządowych.

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej - w ramach tego działania należy oprzeć rozwój wiosek tematycznych o podmioty ekonomii społecznej.

Cele strategiczny 3 Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego

3.1 Wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców

Poszerzenie zakresu usług świadczonych i dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów

Podnoszenia jakości i poszerzenie dostępu mieszkańców do podstawowej opieki medycznej oraz profilaktyki zdrowia

Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem

Poszerzenie zakresu usług świadczonych i dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów - w ramach działania należy stworzyć warunki do opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi. Z uwagi na wzrost liczby seniorów gmina powinna zapewnić mieszkańcom odpowiednie warunki do życia, spędzania czasu wolnego i opieki zdrowotnej dostosowując ofertę np. instytucji kultury i infrastrukturę do potrzeb osób starszych.

Podnoszenia jakości i poszerzenie dostępu mieszkańców do podstawowej opieki medycznej oraz profilaktyki zdrowia - w ramach działania należy przeprowadzić działania mające na celu zwiększenie dostępności usług medycznych i podniesienie standardu świadczeń zdrowotnych. Istotnym elementem opieki zdrowotnej są programy z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach branżowej strategii realizować będzie działania dedykowane osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem. Ośrodek realizować będzie działania ze środków własnych oraz przy wsparciu środków zewnętrznych.

3.2 Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości lokalnej infrastruktury edukacyjnej

Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży

Krzewienie idei kształcenia ustawicznego (kształcenie przez całe życie) - „Edukacja pokoleń”

Wysoki poziom edukacji dzieci i młodzieży w szkołach

Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne

Modernizacja i remonty budynków oświatowych wraz z zagospodarowaniem terenów przyszkolnych

Programy przeciwdziałania odpływowi dzieci ze szkół gminy do gmin ościennych

Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży - zadanie to będzie realizowane przez organizacje pozarządowe i wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. W ramach tego działania istotnym elementem jest pozyskanie finansowania zewnętrznego. Gmina przygotowuje warunki do rozwoju kształcenia w formach pozaszkolnych m.in. w postaci zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym. W ramach tego działania przewiduje się poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych skierowanych do młodzieży z terenu gminy zarówno poprzez szkoły, bibliotekę i świetlice wiejskie.

Krzewienie idei kształcenia ustawicznego (kształcenie przez całe życie) - „Edukacja pokoleń - zadanie to będzie realizowane przez gminę pośrednio. Gmina stworzy warunki dla podmiotów zainteresowanych kształceniem osób dorosłych np. lokalnych organizacji pozarządowych m.in. poprzez udostępnienie zasobów technicznych, wsparcie merytoryczne pracowników Urzędu Gminy i szkół.

Edukacja osób dorosłych - zadanie to będzie realizowane przez gminę pośrednio. Gmina stworzy warunki dla podmiotów zainteresowanych kształceniem osób dorosłych np. lokalnych organizacji pozarządowych m.in. poprzez udostępnienie zasobów technicznych, wsparcie merytoryczne pracowników Urzędu Gminy i szkół.

Edukacja pozaszkolna, nieformalna, kształcenie ustawiczne - zadanie to będzie realizowane przez organizacje pozarządowe i wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. W ramach tego działania istotnym elementem jest pozyskanie finansowania zewnętrznego. Urząd Gminy przygotowuje warunki do rozwoju kształcenia w formach pozaszkolnych m.in. w postaci zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym.

Wysoki poziom edukacji dzieci i młodzieży w szkołach - w ramach tego działania gmina zadba o stworzenie jak najlepszych warunków do nauki dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W szkołach należy modernizować i tworzyć pracownie przedmiotowe, położyć nacisk na rozwój zawodowy nauczycieli a także zadbać o wprowadzenie zajęć dodatkowych i wyrównawczych dla wszystkich zainteresowanych i wymagających pomocy uczniów. Bieżąca współpraca placówek oświatowych z Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi.

Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne - konieczne jest systematyczne doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne podnoszące standard nauczania, szczególnie w narzędzia technologii informatycznych i edukacyjnych oraz dostosowywanie warunków nauczania do potrzeb uczniów - zarówno pod względem infrastruktury, jak i podręczników i materiałów dydaktycznych.

Modernizacja i remonty budynków oświatowych wraz z zagospodarowaniem terenów przyszkolnych - w ramach działania należy prowadzić inwestycje w poprawę infrastruktury budynków oświatowych poprzez ich modernizację oraz prowadzenie prac remontowych. Należy zapewnić odpowiednie warunki dla rozwoju fizycznego uczniów poprzez rozwój infrastruktury sportowej na terenach przyszkolnych.

Programy przeciwdziałania odpływowi dzieci ze szkół gminy do gmin ościennych - Uczniowie odpływają do placówek w gminach ościennych. Jest to problem wszystkich gmin z terenu powiatu. Dyrektorzy szkół oraz Gmina, jako organ prowadzący szkoły, będą aktywnie zabiegać o uczniów zamieszkujących na terenie gminy. Stworzony zostanie program poprawy jakości nauczania oraz dostosowania godzin pracy szkół i dojazdów dzieci do potrzeb rodziców pracujących do godz. 16.00 i dłużej.

3.3	Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości lokalnej infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej
Stworzenie systemu szlaków turystycznych	
Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej	
Budowa infrastruktury wypoczynkowej	
Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - lokalne produkty turystyczne	
Utworzenie wsi tematycznych na terenie gminy	

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Stworzenie systemu szlaków turystycznych - z uwagi na położenie Gminy oraz jej walory przyrodnicze istniejący system szlaków turystycznych nie jest wystarczający. Stąd potrzeba rozbudowy i wyznaczania kolejnych szlaków m.in. pieszych, rowerowych i np. konnych. Należy także systematycznie prowadzić przeglądy i uzupełnienia oznaczenia istniejących szlaków tak, by były czytelne i atrakcyjne dla użytkowników. Szlaki powinny być oznaczane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i standardami tak, by tworzyły jednolity system. W tym zakresie powinna być także prowadzona współpraca z gminami sąsiednimi oraz powiatem, gdyż często atrakcyjność szlaku wymaga wyjścia poza granice gminy. Realizacja inwestycji drogowych powinna także uwzględniać budowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych. Gmina chcąc rozwijać turystykę, jako jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego powinna nieustannie rozwijać szlaki turystyczne gdyż stanowi to jedną z atrakcji gminy.

Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej - sport, kultura fizyczna i rekreacja służącej mają rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Należy stworzyć warunki dla mieszkańców gminy w każdym wieku do spędzania wolnego czasu m.in. poprzez np. budowę wiat, placów zabaw, infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej, zagospodarowanie skwerów i centrów wsi, tworzenie siłowni i innych miejsc do wypoczynku i aktywnego spędzania czasu.

Budowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej - rozbudowując bazę rekreacyjno-wypoczynkową należy pamiętać i brać pod uwagę, by poza zaspakajaniem potrzeb mieszkańców

z zakresu rekreacji i wypoczynku spełniała ona również funkcje atrakcji turystycznych. Można w tym celu wykorzystać ogólnospołeczny trend wzrostu aktywności fizycznej, który wiąże się z uprawianiem rozmaitych form rekreacji i wypoczynku, w tym różnych sportów. Uczestnicy warsztatów podkreślali konieczność stworzenia plaż, ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych.

Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - lokalne produkty turystyczne - w ramach działania należy wykonać następujące etapy:

- przygotowanie analiz eksperckich (audyt otoczenia, analiza zasobów, ocena dotychczasowych strategii działań);
- przygotowanie cyklu spotkań warsztatowych w celu stworzenia pożądanego wizerunku gminy jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, określenie priorytetów i przygotowanie planów działań;
- opracowanie dokumentu kierunkowego dotyczącego rozwoju turystyki dla gminy;
- przygotowanie oferty turystycznej, produktów turystycznych. Na terenie gminy należy stworzyć produkty turystyczne integrujące wszystkie walory gminy. Zintegrowane, kompleksowe produkty turystyczne stanowić będą ważną atrakcję turystyczną;
- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji projektów turystycznych.

Utworzenie wsi tematycznych na terenie gminy - Pomysłem, który jest realizowany z powodzeniem na terenie regionu są wioski tematyczne będące innowacyjnym produktem turystyki wiejskiej. Wioski tematyczne, to lokalne inicjatywy społeczno-gospodarcze w wyniku, których mieszkańcy tworzą ofertę turystyczną opartą na wybranym temacie przewodnim. Miejscowość, w której prowadzona jest wioska tematyczna może stać się ważnym ośrodkiem opartym na pomysłowości, wiedzy i kreatywności mieszkańców zaangażowanych w jej działalność²⁶. Przy tworzeniu wsi tematycznych warto wziąć pod uwagę umiejscowienie gminy na terenie historycznej Warmii oraz przebieg granicy między Warmią i Mazurami. Gmina pomoże zainteresowanym mieszkańcom poszczególnych miejscowości utworzyć wsie tematyczne. Pomoc ta będzie polegała na wspólnym przygotowaniu wniosku o dofinansowanie na utworzenie wsi tematycznej, realizacji procesu inwestycyjnego itp.”

3.4 Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania gminą

Poprawa jakości i dostępności usług administracyjnych

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Urzędzie Gminy

Wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie obsługi mieszkańców

Podniesienie sprawności i skuteczności zarządzania w sytuacjach kryzysowych

Promocja turystyczna, gospodarcza gminy

²⁶S. Waciega, *Przedsiębiorczość obywatelska w działalności wioski tematycznej*, Instytut Europeistyki, Uniwersytet Jagielloński, 2011

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Poprawa jakości i dostępności usług administracyjnych - otwarcie Urzędu Gminy na nowe rozwiązania z zakresu zarządzania, bazujące na przepływie informacji pomiędzy mieszkańcami, biznesem, społeczeństwem a urzędem wpłynie na osiągnięcie wzajemnego zrozumienia, co przyczyni się do lepszego zaspokojenia potrzeb. Zostaną wdrożone rozwiązania z zakresu e-administracji usprawniające działanie urzędu oraz obsługi interesantów.

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Urzędzie Gminy - urząd, chcąc pozyskać inwestorów, a także otworzyć się na turystów, powinien wprowadzić nowoczesne standardy obsługi interesantów. Warto rozważyć wyodrębnienie komórki, osoby odpowiedzialnej za obsługę inwestorów i promocję gminy, a także uruchomienie punktu obsługi klienta w urzędzie.

Wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie obsługi mieszkańców - w ramach zadania powinno się wdrożyć elementy e-administracji oraz mechanizmów konsultacji społecznych w zakresie istotnych dla mieszkańców spraw. Można zastosować do tego platformy internetowe dedykowane konsultacjom społecznym.

Promocja turystyczna, gospodarcza gminy - w ramach zadania należy stworzyć strategię promocji gminy podkreślającą jej położenie na Warmii i Mazurach a następnie wdrożyć założone w niej działania. Istotnym elementem będzie aktywizacja działań Gminy w zakresie promocji turystycznej.

Najbardziej efektywnym, dostępnym kanałem promocji jest dobrze przygotowana, czytelna strona internetowa, która prezentuje ofertę turystyczną i zachęca turystów do odwiedzenia gminy. W ramach zadania należy położyć nacisk na promocję gminy z wykorzystaniem strony www urzędu. Gmina będzie rozwijać działalność promocyjną (m.in. poprzez szerokie zastosowanie technologii komunikacyjno-informacyjnych), koncentrując swoją uwagę na instrumentach promocji wykorzystujących bezpośrednie kontakty z potencjalnymi inwestorami.

Cele strategiczny 4 Inteligentny rozwój społeczny wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

4.1	Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy
Wspieranie społecznych inicjatyw (w szczególności: edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, zdrowotnych)	
Katalizowanie aktywności i kreatywności mieszkańców	
Wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi mieszkańców ze swoją Gminą	
Wzmacnianie współpracy w ramach istniejących struktur samorządowych	
Wspieranie i promowanie aktywności lokalnej mieszkańców	
Rozwój oferty świetlic wiejskich	

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

W ramach celu zostaną wdrożone projekty umożliwiające **wspieranie społecznych inicjatyw (w szczególności: edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, zdrowotnych), katalizowanie aktywności i kreatywności mieszkańców oraz wzmacnianie współpracy w ramach istniejących struktur samorządowych, Wspieranie i promowanie aktywności lokalnej mieszkańców** - Urząd będzie wspierał aktywność mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz rozwój partycypacji społecznej ukierunkowaną na współpracę różnych środowisk oraz różnych partnerów. Jednocześnie rozwijać należy ideę partycypacji społecznej, zarówno w sferze zachęcania społeczności lokalnej do aktywnego rozwiązywania problemów lokalnych. Należy kontynuować działania skierowane do różnych grup społecznych (z naciskiem na dzieci, młodzież i osoby starsze). Ważne są przede wszystkim działania/projekty pobudzające aktywność, budujące ofertę spędzania wolnego czasu w sposób efektywny, pobudzający, inspirujący i rozwijający. Organizacją tego typu działań/projektów powinny organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola we współpracy z Urzędem Gminy.

Wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi mieszkańców ze swoją Gminą - w ramach działalności instytucji edukacyjnych, kulturalnych nacisk zostanie położony na wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi mieszkańców z Gminą w której mieszkają.

Rozwój świetlic wiejskich - świetlice wiejskie są istotnym elementem aktywizacji środowisk lokalnych. Należy aktywizować ich funkcjonowanie np. poprzez zatrudnienie animatorów, przekazywanie świetlic organizacjom pozarządowym, zlecanie zadań publicznych w zakresie organizacji czasu wolnego ze szczególnym naciskiem na czas wolny dzieci, młodzieży i osób starszych. Świetlice wiejskie to program, oferta a nie sam budynek i o tym należy pamiętać. Brak atrakcyjnej oferty nie przyczyni się do wzrostu zainteresowania mieszkańców korzystaniem ze świetlic. Każda ze

światlic powinna opracować roczny program działania odpowiadający potrzebom lokalnej społeczności stworzony z mieszkańcami.

4.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego

Tworzenie warunków dla rozwoju postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury

Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez angażowanie do uczestnictwa w kulturze

Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla działalności kulturalnej

Wykorzystanie potencjału obiektów historycznych i zabytkowych Gminy

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Tworzenie warunków dla rozwoju postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury - w ramach **działań** realizowane będą przedsięwzięcia polegające na zakupie sprzętu, modernizacji w świetlicach wiejskich oraz Biblioteki. W w/w obiektach wdrożona zostanie oferta kulturalna dedykowana mieszkańcom Gminy. Pozwoli to na rozwój ich postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury.

Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez angażowanie do uczestnictwa w kulturze - gmina poprzez placówki z terenu gminy (szkoły, biblioteka, świetlice wiejskie) poszerzy ofertę dla mieszkańców w zakresie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych oraz edukacji kulturalnej. Zainteresowani będą mogli brać udział m.in. w zajęciach plastycznych, muzycznych, teatralnych. Realizacja tych działań możliwa będzie po pozyskaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

Wykorzystanie potencjału obiektów historycznych i zabytkowych Gminy - Gmina posiadając na swoim terenie liczne obiekty powinna wykorzystać je do rozwoju turystyki. Przyczyni się to do wzrostu atrakcyjności Gminy oraz pozwoli na wzrost liczby odwiedzających.

4.3 Wspieranie aktywności lokalnych organizacji społecznych

Intensyfikacja współpracy samorządu z organizacjami „trzeciego sektora”

Promocja wolontariatu oraz ekonomii społecznej

Wspieranie inicjatyw wzmacniających potencjał sektora społeczeństwa obywatelskiego w Gminie

Rozwijanie instrumentów partycypacji społecznej

Kształcenie liderów lokalnych

Cel obejmuje m.in. następujące projekty:

Intensyfikacja współpracy samorządu z organizacjami „trzeciego sektora” - należy wspierać wspólną pracę samorządu z organizacjami „trzeciego sektora” m.in. poprzez realizację wspólnych działań skierowanych do różnych grup społecznych realizowanych wspólnie.

Promocja wolontariatu oraz ekonomii społecznej - prowadzenie działań skierowanych na rozwój wolontariatu wśród młodzieży oraz seniorów. W ramach projektu prowadzone będą działania mające na celu wzrost zainteresowania wolontariatem, a także świadczenia usług wolontariackich dedykowanych m.in. seniorom, młodzieży.

Wspieranie inicjatyw wzmacniających potencjał sektora społeczeństwa obywatelskiego w Gminie - wysokiej jakości kapitał społeczny kojarzony jest najczęściej z umiejętnością rozwiązywania problemów i podejmowania działań we współpracy z innymi. Współpraca oparta na zaufaniu jest ważna zarówno w wymiarze gospodarczym jak i społecznym. Gmina powinna wspierać aktywność organizacji pozarządowych. Samorząd będzie wspierał działalność organizacji pozarządowych, sołectw, ale także liderów i grup liderów lokalnych ukierunkowaną na współpracę różnych środowisk oraz różnych partnerów. Jednocześnie rozwijać należy ideę partycypacji społecznej, zarówno w sferze zachęcania społeczności lokalnej do aktywnego rozwiązywania problemów lokalnych.

Rozwijanie instrumentów partycypacji społecznej - prowadzenie działań nakierowanych na zwiększenie udziału mieszkańców w konsultacjach społecznych, jak i zwiększanie liczby aktów poddawanych konsultacjom, wprowadzenie Budżetu Obywatelskiego itd.

Kształcenie liderów lokalnych - bezpośrednim realizatorem tego zadania nie jest samorząd. W ramach dostępnych środków pozabudżetowych należy stworzyć program kształcenia liderów lokalnych. Sprawni liderzy, skuteczne organizacje pozarządowe muszą być dobrze przygotowane do codziennej pracy. Zapewnić im to mogą szkolenia, staże w innych organizacjach. Zadanie to powinno być realizowane przez duże organizacje pozarządowe o uznanej renomie, które działają skutecznie od wielu lat. Samorząd powinien zabiegać o współpracę z takimi organizacjami.

9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami

9.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

1. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, ekologicznej i szanującej dziedzictwo przyrody oraz bardziej konkurencyjnej;
2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, przyjaznej seniorom oraz zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)²⁷

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących celów:

- 3 - poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- 4 - wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- 5 - stworzenie Polski Cyfrowej;
- 6 - rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia;
- 7 - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- 10 - stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej;
- 11 - wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tym samym założenia SRGP przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, jakim jest poprawa jakości życia Polaków.

²⁷ Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)²⁸

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo - poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych, w tym poprzez e-usługi i zwiększenie partycypacji społecznej;
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka - poprzez rozwój kapitału ludzkiego, w tym w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, w tym poprzez zwiększenie wykorzystania OZE, wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych;
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna - poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 r. umożliwia wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Założenia te w pełni realizuje SRGP 2015-2026.

9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform - Europa 2020 na poziomie: celu w zakresie zatrudnienia, celu energetycznego, celu w zakresie edukacji oraz celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Realizacja Strategii przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesieniu jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

²⁸Strategia Rozwoju Kraju 2020- Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, MliR, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie²⁹

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W części określającej priorytety polityki regionalnej do roku 2020 określono trzy cele:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy triadę: konkurencyjność-spójność-sprawność. W KSRR określono kierunki działania dla obszarów wiejskich dla 3 celów.

Tabela 59. Cele i działania KSRR dla obszarów wiejskich

Cel	OBSZARY WIEJSKIE
Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ	1. Tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami - włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe; 2. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich; 3. Zwiększanie wykorzystania zasobów ludzkich - zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej (w tym wahałowej); 4. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego 5. Rozwój miast powiatowych - lokalnych ośrodków rozwoju; 6. Tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych; 7. Rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.
Cel 2 SPÓJNOŚĆ	1. Zapóźnione obszary wiejskie - restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna; 2. Poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości; 3. Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usługi; 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu z procesów rozwojowych obszarów skrajnie peryferyjnych; 5. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.
Cel 3 SPRAWNOŚĆ	1. Wzmacnianie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach; 2. Lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych; 3. Mechanizmy koordynacyjne, w tym zarządzanie wieloszczeblowe; 4. Budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między aktorami polityki regionalnej.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

²⁹Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, 13 lipca 2010r.

Założone w ramach Strategii Rozwoju Gminy cele wpisują się w kierunki wyznaczone w KSRR.

9.6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2026

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowie wpisuje się w cele strategii regionalnej i będzie je realizować. W ramach prac nad strategią wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlające potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które będą przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia. W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
2. Aglomeracja Olsztyna;
3. Ośrodki subregionalne;
4. Nowoczesna wieś;
5. Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
7. Obszary przygraniczne;
8. Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
9. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

Jonkowo wpisuje się w następujące OSI:

OSI - TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

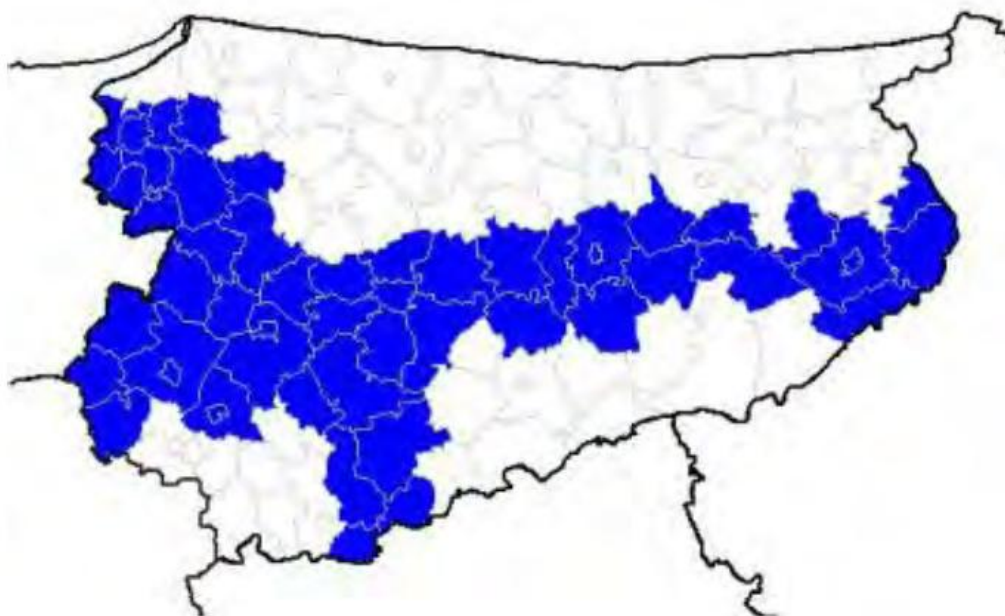
Uzasadnienie strategicznej interwencji: konieczność dynamizacji procesów rozwojowych oraz wzmocnienie konkurencyjności krajowej i międzynarodowej regionu

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej - w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

Rysunek 6 . OSI - Tygrys Warmińsko-Mazurski

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2026

OSI - Aglomeracja Olsztyna

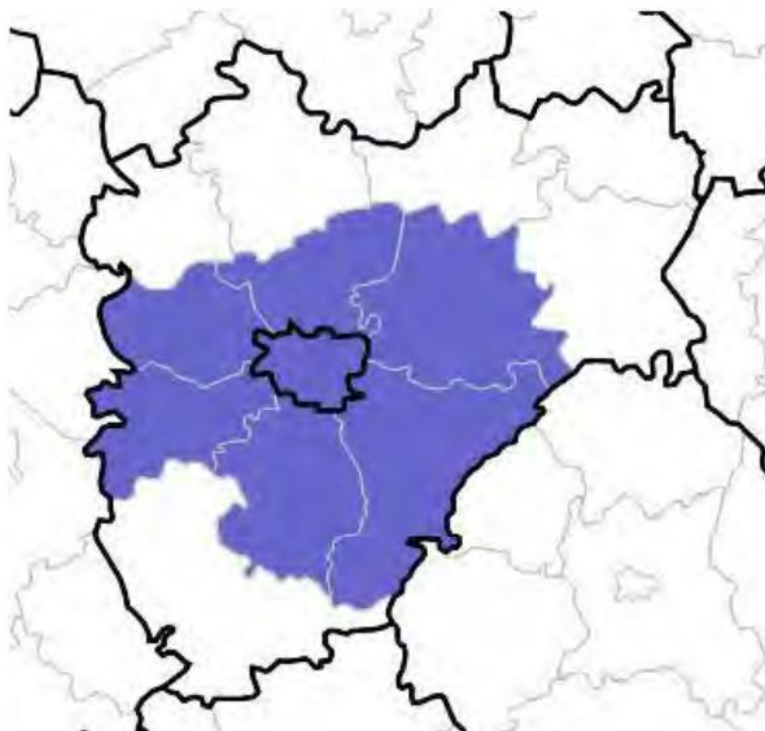
Uzasadnienie strategicznej interwencji: potrzeba wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej stolicy województwa i jej obszaru funkcjonalnego, delimitowanego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Kryterium wyboru: sąsiedztwo administracyjne z miastem Olsztyn.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost funkcji metropolitalnych Olsztyna (np. medyczne i rehabilitacyjne, kulturowe, centrum naukowo-technologiczne, wysoka specjalizacja naukowa); wzmocnienie funkcji gospodarczych (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna); rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego obejmującego aglomerację; wzrost jakości życia i rozwój środowiska dla ludzi kreatywnych; rewitalizacja społeczno-gospodarcza.

Rysunek 7. OSI - Aglomeracja Olsztyna

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2026

OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

Uzasadnienie strategicznej interwencji: trudności z dostępnością do usług publicznych skutkujące marginalizacją niektórych obszarów, a także przekładające się na jakość kapitału ludzkiego.

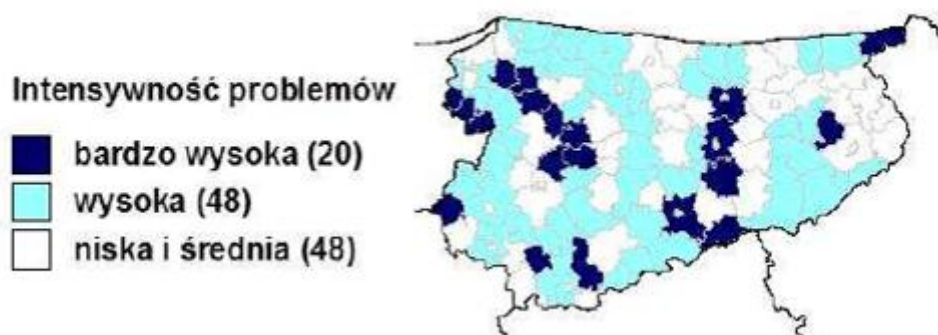
Kryterium wyboru: statystyczne, bazujące na 11 wskaźnikach charakteryzujących usługi publiczne³⁰.

³⁰ Czas dojazdu do ośrodka powiatowego w min. (2011); odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010); liczba lekarzy na 1000 mieszkańców (2010)(wartości dla powiatów przypisano odpowiednio gminom); liczba osób na 1 łóżko w szpitalach ogółem (2010)(wartości dla powiatów przypisano odpowiednio gminom); liczba mieszkańców na 1 zakładu opieki zdrowotnej (2010); liczba mieszkańców na aptekę i punkt apteczny (2010); uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (2010); uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach (2010); odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-6 lat (2010); liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009); liczba kursów organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009), Wojciech Dziemianowicz, Jacek Szlachta: *Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa*, Olsztyn, czerwiec 2012r, s. 136.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost dostępu do usług publicznych; aktywizacja społeczna; poprawa połączeń komunikacyjnych z lokalnymi ośrodkami wzrostu; wzrost przedsiębiorczości.

Rysunek 8. OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2026

10. System wdrażania i monitorowania

Strategia Rozwoju Gminy Jonkowo jest dokumentem ponad kadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Strategia powstała przy udziale pracowników urzędu, jednostek organizacyjnych gminy, instytucji kultury oraz przedstawicieli mieszkańców i organizacji pozarządowych. Treść niniejszego opracowania była konsultowana z radnymi, którzy przedstawili zawartość dokumentu osobom zainteresowanym, a także informowali o zasadności sporządzania Strategii w przypadku zamierzeń realizacji inwestycji na terenach wiejskich przy udziale środków Unii Europejskiej.

Monitoring i ewaluacja Strategii zostanie zlecona podmiotowi zewnętrznemu.

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywana będzie raz w roku poprzez:

1. Wskazanie nowych źródeł finansowania Strategii;
2. Kontrolę procesu wdrażania Strategii i weryfikacja poszczególnych zadań i kierunków działania;
3. Ocenę efektów wdrożenia Strategii i finansowych relacji z budżetem Gminy.

Monitoring wdrażania Strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz w roku).

10.2. Ocena Strategii

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Strategii będzie dotyczyć zadań związanych z okresem programowania, tj. lat 2015-2026 oraz dwóch lat po jego zakończeniu.

Podstawą oceny Strategii będzie zestaw wskaźników dla każdego celu strategicznego (załącznik nr 1 do Strategii). Do 31 marca każdego roku przygotowany zostanie raport dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całej Strategii) określone na etapie programowania zostały osiągnięte;
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Strategii z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania;
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Strategii potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Strategii. Strategia będzie aktualizowana uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym.

10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział procesie jej tworzenia oraz realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Strategii zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Wójt i Rada Gminy. Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Ponadto Gmina Jonkowo, jako instytucja wdrażająca Strategię, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

10.4. Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Gminy. W szczególności Strategia może zostać zmieniona bądź uzupełniona na wniosek Rady Gminy lub Wójta.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności wybranemu podmiotowi zewnętrznemu prowadzącemu monitoring wdrażania Strategii. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian oceniać będzie Wójt i Rada Gminy. Zmiana działań, o których mowa w Strategii, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

11. Źródła finansowania

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczony wymagany wkład własny w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Urząd Gminy w Jonkowie. Urząd, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przetargów wyłonienia wykonawców, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawstwem pod kątem terminowości i jakości wywiązania się ze zobowiązania;
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Strategii będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Gminy zmieniającej treść uchwały podstawowej.

12. Opis konsultacji społecznych

W opracowywaniu niniejszej Strategii udział brali przedstawiciele jednostek administracji oraz innych podmiotów niekomercyjnych:

- Urząd Gminy w Jonkowie;
- jednostki organizacyjne Urzędu Gminy w Jonkowie;
- sołtysi;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- przedsiębiorcy.

Z przedstawicielami powyższych podmiotów przeprowadzono cztery spotkania warsztatowe. Spotkania dotyczyły przede wszystkim diagnozy stanu obecnego oraz kierunków rozwoju Gminy. Wstępna wersja Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko została poddana konsultacjom społecznym na terenie gminy poprzez publikację na stronie www Urzędu.

Konsultacje projektu Strategii odbyły się również poprzez:

- 1) przekazanie do zaopiniowania projektu dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026;
- 2) przekazanie do zaopiniowania projektu dokumentu Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Jonkowo na lata 2016-2026;
- 3) zamieszczenie projektu uchwały na stronie internetowej Urzędu Gminy w Jonkowie, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Jonkowie wraz z informacją o możliwości zgłaszania uwag do projektu uchwały.

Dane, informacje i sugestie zebrane w trakcie warsztatów i spotkań zostały uwzględnione w niniejszej Strategii.

13. Załączniki

13.1. Wskaźniki realizacji strategii

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych na rzecz informatyzacji województwa. Wskaźniki monitoringowe, stanowiące podstawę oceny stopnia realizacji Strategii, zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela 61. Wskaźniki dla celu 1

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba kilometrów dróg wybudowanych/przebudowanych w danym roku	Km
2	Liczba mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej	%
3	Liczba mieszkańców gminy korzystających z sieci wodociągowej	%
4	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	ha
5	Liczba wybudowanych, wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej	
6.	Powierzchnia Gminy objęta planami zagospodarowania przestrzennego	%

Tabela 62. Wskaźniki dla celu 2

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Liczba
2	Dochody budżetu Gminy z tytułu udziału w podatku od osób prawnych	Liczba
3	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w danym roku na 1000 mieszkańców	Liczba
4	Udział liczby podmiotów zarejestrowanych w danym roku w gminie w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w danym roku w powiecie olsztyńskim	Liczba

Tabela 63. Wskaźniki dla celu 3

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba akcji promocyjnych, profilaktycznych z zakresu promocji zdrowia	szt.
2	Wzrost wyników uczniów w szkołach z terenu gminy	%
3	Liczba stworzonych szlaków turystycznych	szt.
4	Liczba stworzonych produktów turystycznych	szt.
5	Liczba nowych / zmodernizowanych obiektów kulturalnych	szt.

Tabela 64. Wskaźniki dla celu 4

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba ngo na terenie gminy	szt.
2	Liczba inicjatyw lokalnych z terenu gminy	szt.
3	Liczba nowych ofert świetlic wiejskich z terenu Gminy	szt.
4	Liczba powstałych obiektów turystycznych	szt.

13.2. Wyniki badań ankietowych

W ramach opracowania strategii rozwoju, wśród mieszkańców gminy, zostały przeprowadzone badania ankietowe. W badaniach wzięło udział 163 mieszkańców z 17 miejscowości w gminie (Jonkowo, Wrzesina, Mątki, Łomy, Porbady, Godki, Bołąg, Węgajty, Szałstry, Garzewko, Wołowno, Warkaty, Stękiń, Pupki, Giedajty, Nowe Kawkowo, Stare Kawkowo).

Tabela 65. Ocena jakości i dostępności usług na terenie gminy.

Wyszczególnienie		złe	dostateczne	dobre	bardzo dobre
Przedszkola	jakość	10	29	75	27
	dostępność	25	28	60	24
Szkoły podstawowe	jakość	4	33	79	33
	dostępność	2	18	69	45
Gimnazja	jakość	7	43	71	21
	dostępność	7	24	74	36
Opieka społeczna	jakość	14	48	62	13
	dostępność	15	43	63	13
Opieka zdrowotna	jakość	56	60	22	4
	dostępność	44	59	34	6
Oferta sportowo-rekreacyjna	jakość	28	58	42	12
	dostępność	32	54	41	10
Oferta kulturalna	jakość	43	53	41	7
	dostępność	45	59	32	8

Źródło: Badania własne

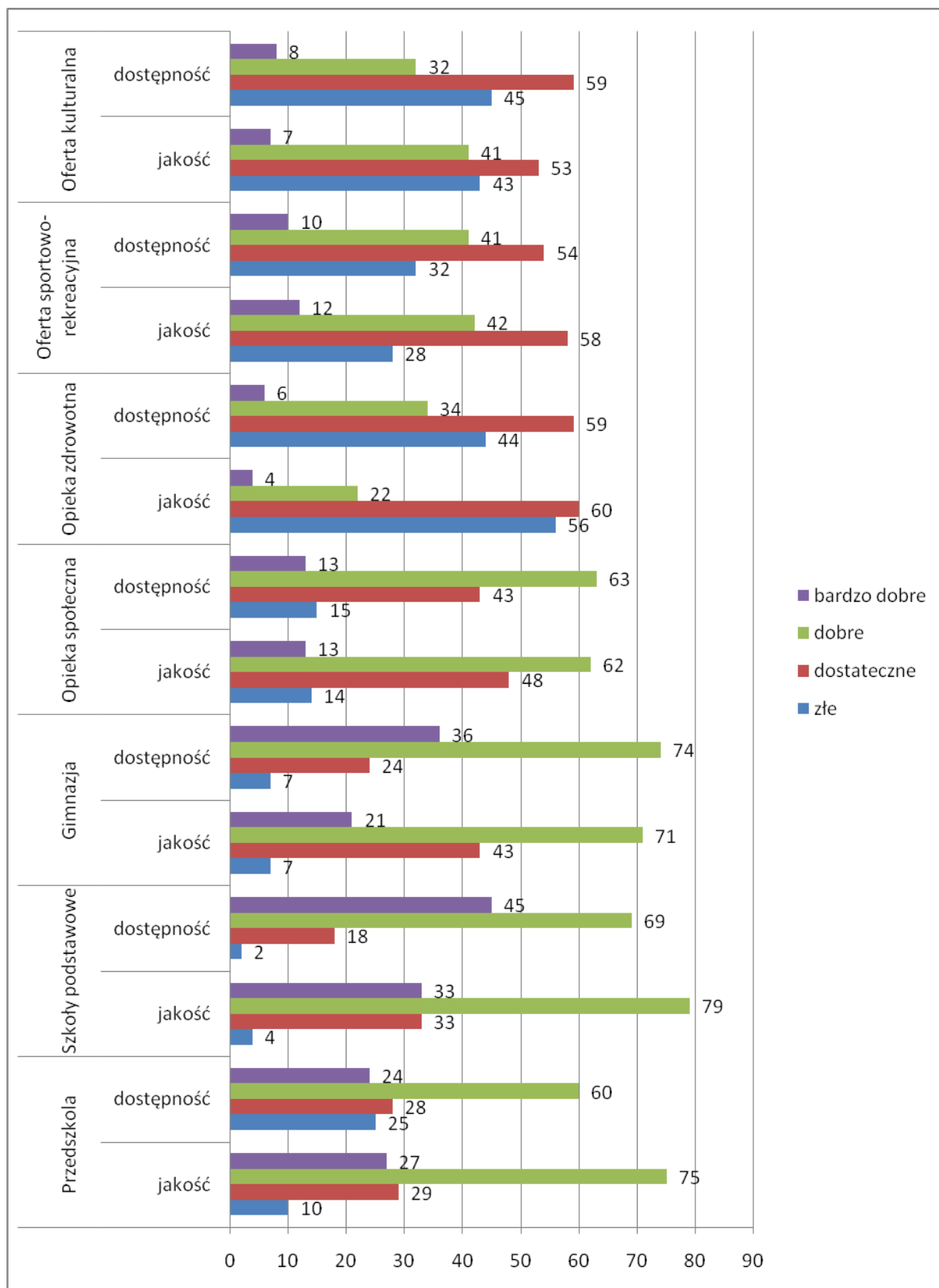
Pierwsze pytanie ankiety miało na celu zweryfikowanie oceny mieszkańców co do jakości i dostępności usług na terenie gminy Jonkowo. Z danych zebranych w ankiecie wynika, iż mieszkańcy ocenili dobrze placówki oświaty. Najwięcej wskazań uzyskała jakość szkół podstawowych w gminie (79) oraz jakość przedszkoli (75). Dostępność gimnazjów w gminie Jonkowo jako dobrą oceniło 74 mieszkańców. Ocenę bardzo dobrą co do dostępności szkół podstawowych wystawiło 45 ankietowanych.

Jakość opieki zdrowotnej na terenie gminy źle oceniło blisko 56 respondentów, natomiast większa liczba ankietowanych przyznała ocenę dostateczną - 60 wskazań.

Z analizy badań wynika również, że jakość i dostępność placówek opieki społecznej jest dobrze oceniana przez ponad jedną trzecią pytanym w ankiecie (63, 62).

Wykres 30. Ocena jakości i dostępności usług w gminie.

Źródło: Badania własne

Tabela 66. Ocena warunków życia w gminie

Wyszczególnienie	złe	dostateczne	dobrze	bardzo dobre
Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie gminy)	68	53	12	1
Gospodarka nieruchomościami - budownictwo mieszkaniowe	33	44	37	13
Bezpieczeństwo mieszkańców	14	34	69	4
Sieć oświetlenia ulicznego	29	61	54	7
Sieć wodociągowa	18	42	63	26
Sieć kanalizacyjna	25	36	67	23
Sieć gazowa	29	44	50	12
Sieć energetyczna	10	28	80	29
Dostęp do szerokopasmowego internetu	49	44	40	11
Sieć telekomunikacyjna	30	45	60	7
Dostępność parkingów	52	57	32	4
Stan nawierzchni dróg	81	52	14	2
Transport publiczny	57	61	27	0
Atrakcyjność inwestycyjna gminy	29	51	58	4
Baza noclegowa	60	65	18	0
Baza gastronomiczna	35	71	40	2
Oferta turystyczna gminy	51	68	24	0
Świadomość ekologiczna mieszkańców	39	72	33	0
Stan środowiska naturalnego	13	48	75	7
Ład i estetyka Gminy	22	46	68	9
Działalność Urzędu Gminy	23	46	66	12

Źródło: Badania własne

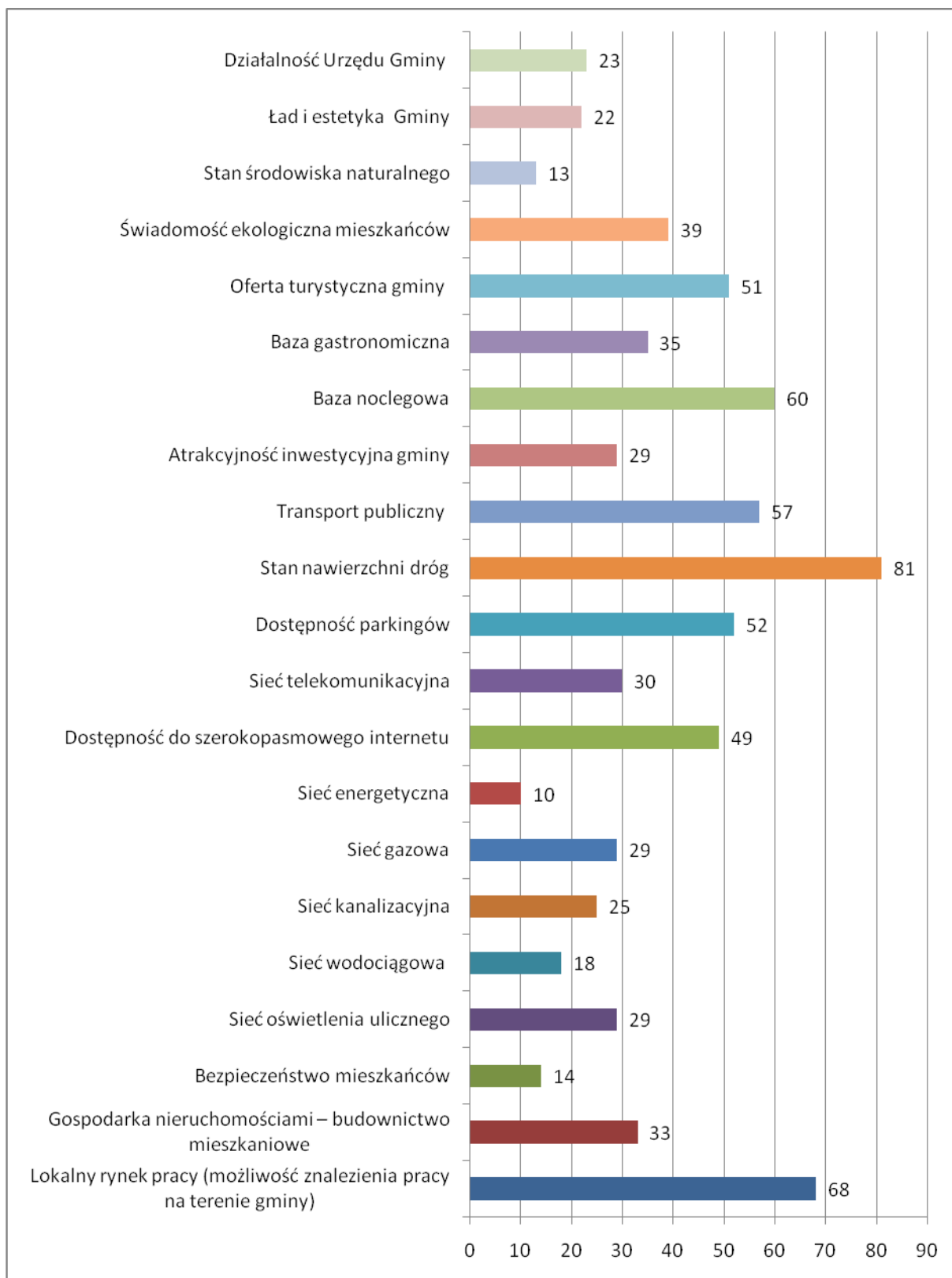
Wśród negatywnych ocen respondentów najczęściej wskazać kierowanych było na stan i nawierzchnię dróg w gminie 81 oraz lokalny rynek pracy (możliwości znalezienia pracy na terenie gminy) - 68 osób oceniło źle (wykres 31). Kolejnym źle ocenianym kryterium był dostęp do bazy noclegowej 60 - wskazań.

Dostatecznie mieszkańcy ocenili odpowiednio świadomość ekologiczną mieszkańców - 72, bazę gastronomiczną - 71 wskazań oraz ofertę turystyczną- 68 respondentów (wykres 33).

Opierając się na danych zawartych na wykresie 4, można stwierdzić, że mieszkańcy gminy ocenili dobrze sieć energetyczną (80) oraz stan środowiska naturalnego (75). Spora liczba ankietowanych mieszkańców ocenia dobrze bezpieczeństwo na terytorium gminy 69 wskazania. Wśród ocen bardzo dobrych (wykres 34) ankietowani wskazali na sieć energetyczną (23 wskazania).

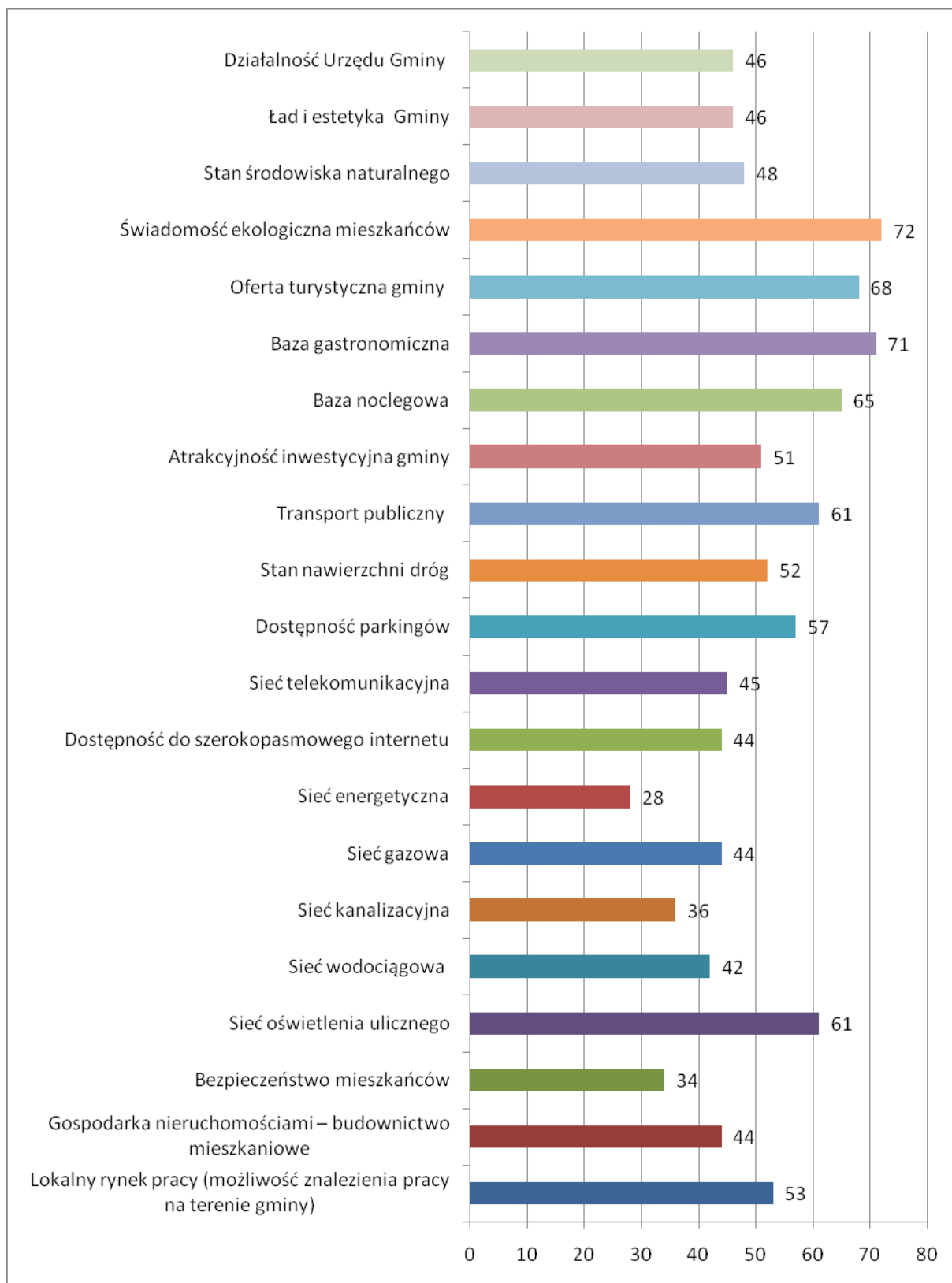
Wykres 31. Ocena warunków życia w gminie - zła

Źródło: Badania własne

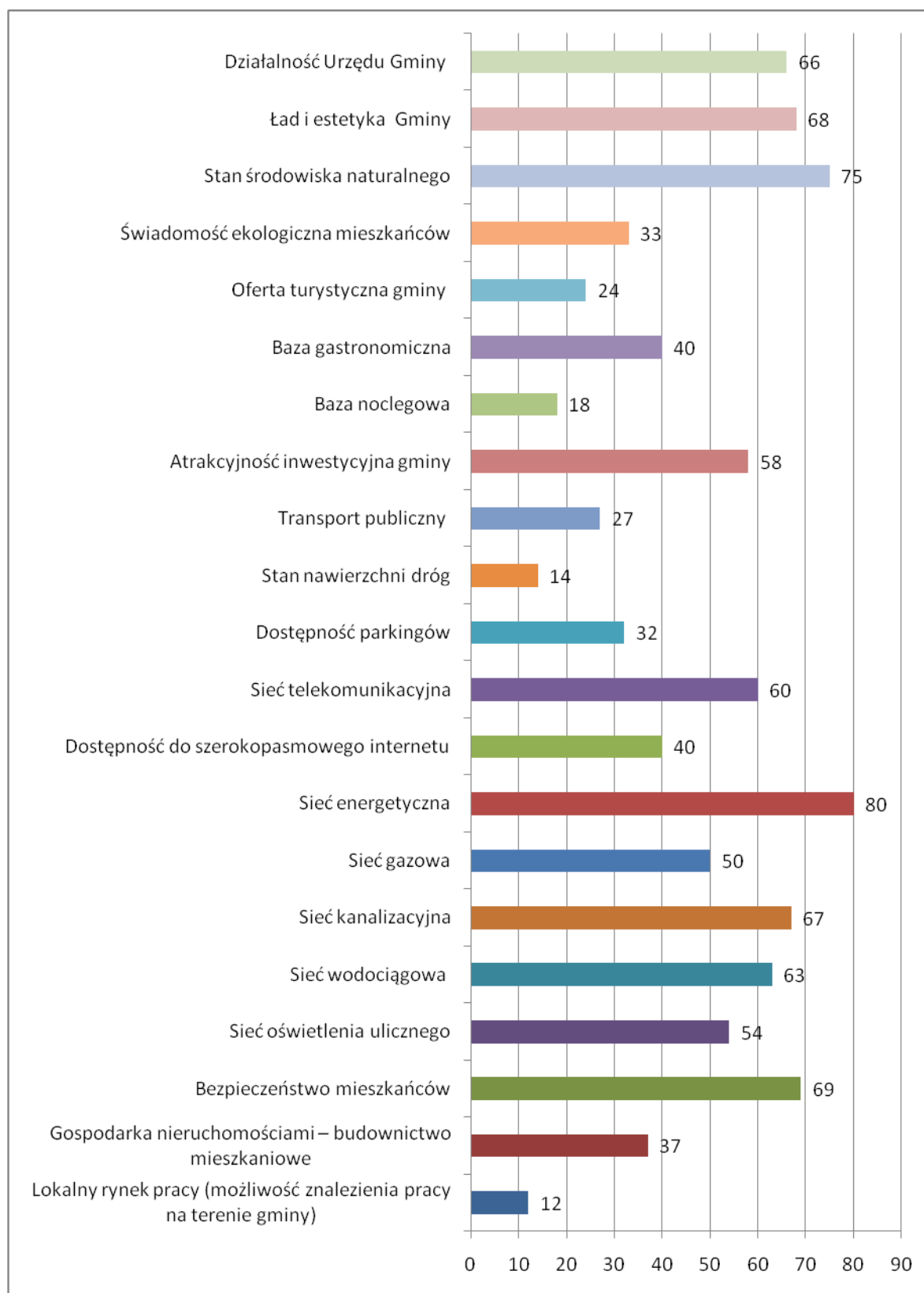
Wykres 32. Ocena warunków życia w gminie - dostateczna

Źródło: Badania własne

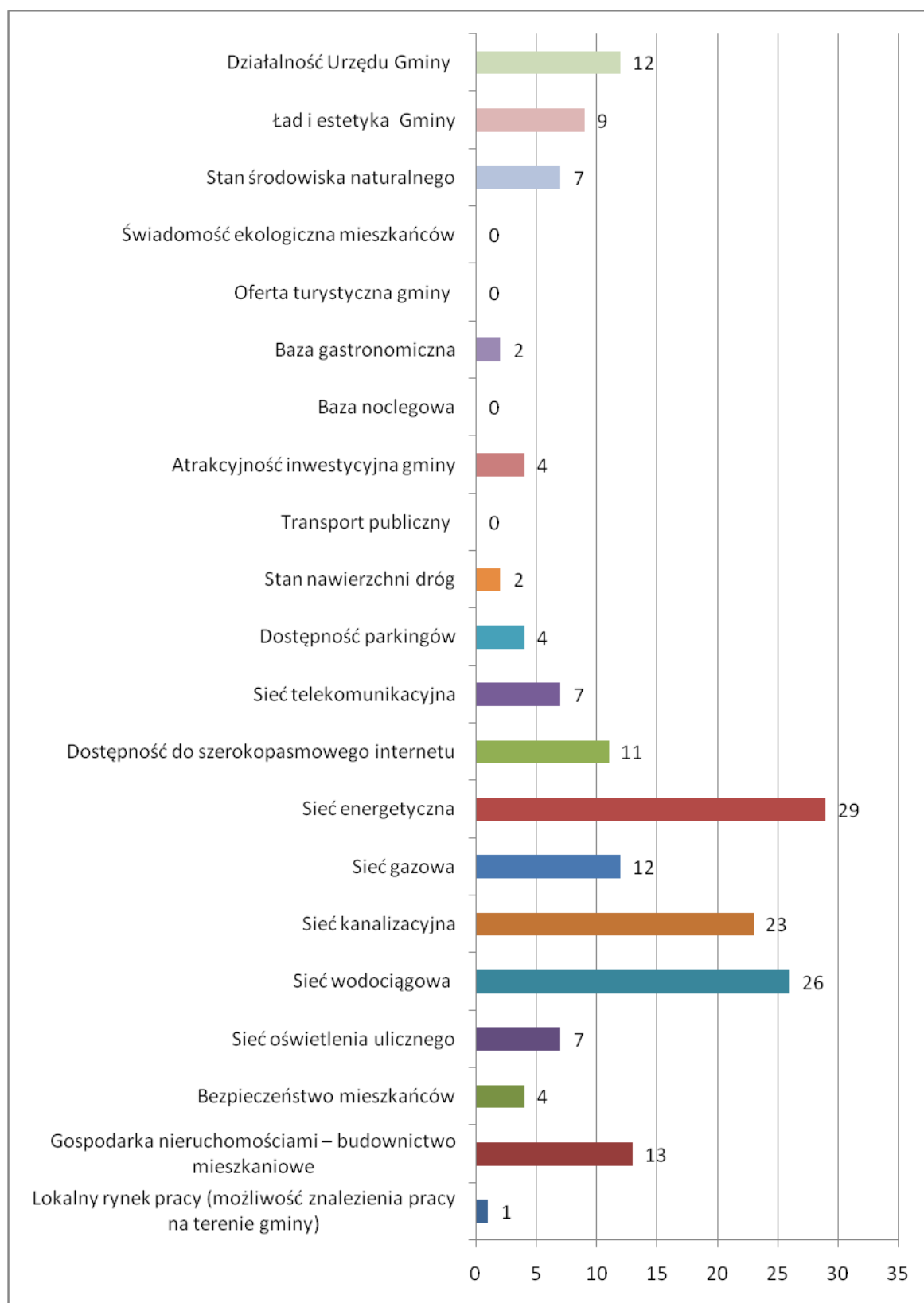
Wykres 33. Ocena warunków życia w gminie - dobra

Źródło: badania własne

Wykres 34. Ocena warunków życia w gminie- bardzo dobra

Źródło: Badania własne

Tabela 67. Jaką gminą powinna być Gmina Jonkowo

Lp.	Wyszczególnienie	Wskazanie (X)
1.	Ośrodek turystyczny - hotele, pensjonaty, agroturystyka, lokale gastronomiczne, instytucje obsługi ruchu turystycznego	83
2.	Ośrodek rolniczy - przetwórnictwo produktów rolnych i zwierzęcych, jednostki obsługujące rolnictwo	51
3.	Ośrodek produkcji ekologicznej żywności - produkcja ekologicznej żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego	69
4.	Ośrodek kulturalny - imprezy kulturalne, dziedzictwo kulturalnego- rękodzieło lokalni twórcy	91
5.	Ośrodek szkoleniowy - szkoły, szkolenia konferencje na bazie istniejących ośrodków wypoczynkowych	53
6.	Ośrodek przemysłowy - więcej zakładów przemysłowych	56
7.	Ośrodek handlowy - więcej magazynów, hurtowni, sklepów	38
8.	Ośrodek (proszę wymienić jaki?)	12

Źródło: Badania własne

W czwartej części ankiety respondenci zostali poproszeni o wskazanie jaką gminą w ich opinii powinna być gmina Jonkowo. Analizując wyniki badań zawartych w tabeli 67, duża część mieszkańców widziałaby swoją gminę, jako ośrodek kulturalny- 91 wskazań.

Gminę Jonkowo, jako ośrodek turystyczny w regionie, wskazała równie duża liczba ankietowanych (83 wskazania). Na 3 miejscu uplasowała się z 69 wskazaniami wizja gminy, jako ośrodka produkcji ekologicznej żywności.

Mieszkańcy skorzystali również z propozycji podania własnego pomysłu, jaką gminą powinna być Gmina Jonkowo, proponując ośrodki: rozwoju dzieci i młodzieży, świetlica, kino, restauracje, ochrona krajobrazu przyrody, mieszkaniowy.

Tabela 68. Ważność zadań Gminy Jonkowo

Lp.	Wyszczególnienie	Ocena
1.	Modernizacja i rozbudowa dróg i parkingów na terenie gminy	4,17
2.	Budowa parkingów	3,31
3.	Większy udział gminy w działaniach na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców	3,66
4.	Działania gminy w celu promowania i kreowania jej wizerunku.	3,36
5.	Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenie gminy	3,37
6.	Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji w miejscowościach z terenu gminy	3,57
7.	Wspieranie oświaty na terenie gminy	3,91
8.	Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy	3,80
9.	Wspieranie przez gminę informacji na temat ekologii	3,32
10.	Wspieranie rozwoju bazy agroturystycznej	3,10
11.	Wspieranie rozwoju turystyki na terenie gminy	3,21
12.	Rozbudowa sieci wodociągowej	3,43
13.	Wspieranie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego	3,63
14.	Rozwój budownictwa komunalnego	3,40
15.	Wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie rozwoju sportu, rekreacji i turystyki	3,82
16.	Wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie kultury, zachowania lokalnej tradycji, edukacji i ochrony dziedzictwa przyrodniczego	3,47
17.	Wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie rozwoju lokalnego i rozwoju przedsiębiorczości	3,70

Źródło: Badania własne

Ostatnia część ankiety miała na celu wskazanie ważności zadań gminy Jonkowo. Ocena odbywała się w skali (od 1-mało istotne zadanie do - bardzo pilne). Analizując zebrane dane w ankiecie (tabela 68) można stwierdzić, że priorytetem w gminie Jonkowo, jest modernizacja i rozbudowa dróg na terenie Gminy - średnia ocen: 4,17, co pokrywa się z wynikami zawartymi na wykresie 31 dotyczącym oceny warunków życia w gminie, a mianowicie złą oceną mieszkańców dotyczącą stanu nawierzchni dróg w Gminie Jonkowo (81 wskazań ankietowanych).

Respondenci wskazali również, iż istotnym powinno być wspieranie oświaty na terenie gminy. Do mało istotnych zadań mieszkańcy zaliczają wspieranie rozwoju bazy agroturystycznej - średnia ocen: 3,10.